MK GROUP

2024

ESG IZVEŠTAJ ZA 2024.

SNAGA POVERENJA NA ODGOVORNOM PUTU

SADRŽAJ

UVOD

UVODNA REČ 3
ČETIRI DECENIJE RASTA, ODGOVORNOSTI I PARTNERSTVA 5
BIZNIS PORTFOLIO 6
ZAINTERESOVANE STRANE I MATERIJALNE TEME 15

ŽIVOTNA SREDINA 19

EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE 20
POTROŠNJA ENERGIJE I ENERGETSKA EFIKASNOST 23
PROIZVODNJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA 24
UPRAVLJANJE VODOM I OTPADNIM VODAMA 31
UPRAVLJANJE OTPADOM 34
OČUVANJE ZEMLJIŠTA I BIODIVERZITETA 41
DOBROBIT ŽIVOTINJA 48

DRUŠTVENI UTICAJ 56

BRIGA O ZAPOSLENIMA 57
DIVERZIFIKOVANOST, JEDNAKOST I INKLUZIJA 63
RODNA RAVNOPRAVNOST 64
ULAGANJE U ZNANJE I RAZVOJ ZAPOSLENIH 65
NAJBOLJI OD NAJBOLJIH - DOBITNICI GODIŠNJIH NAGRADA ZA 2024. GODINU 69
BEZBEDNOST I ZDRAVLJE ZAPOSLENIH NA RADU 77
BRIGA O POTROŠAČIMA I KVALITETU 81
PROIZVODNJA PREMA NAJVIŠIM STANDARDIMA 83
LANAC VREDNOSTI 86
BRIGA O ZAJEDNICI 93
PODRŠKA PORODICI 96
CSR AKTIVNOSTI SA TRADICIJOM DUŽOM OD JEDNE DECENIJE 97
ZADUŽBINA MIODRAGA KOSTIĆA - PALATA NAUKE 100
PRIZNANJA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST ZA 2024. GODINU 103

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE 105

MENADŽMENT KOMPANIJE 106
MERENJE PERFORMANSI 108
UPRAVLJANJE RIZICIMA 109
ANTIKORUPCIJSKO PONAŠANJE I SPREČAVANJE SUKOBA INTERESA 114
ETIČKI KODEKS I USKLAĐENOST SA ZAKONSKOM REGULATIVOM 116
TRANSPARENTNA KOMUNIKACIJA SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA 119
BEZBEDNOST PODATAKA 121
NAŠ TIM ZA ODRŽIVO POSLOVANJE 123
NAŠ ESG PUT U MK GROUP 124
ODGOVORNOST I PODRŠKA PARTNERIMA 125
DIJALOG KAO POKRETAČ RAZVOJA 126

PRILOG

GRI LISTA INDIKATORA I MAPIRANJE MATERIJALNIH TEMA 127
LISTA PRAVNIH LICA ČIJI SU ESG PODACI KORIŠĆENI U PUBLIKACIJI 129

UVODNA REČ

Pre samo tri godine doneli smo važnu odluku da svoje poslovanje učinimo transparentnim prema svim zainteresovanim stranama. Tako smo 2023. godine po prvi put objavili Izveštaj o održivosti za 2022. godinu kao baznu godinu, u kojem smo prikazali sve do tada postignute rezultate u našem sistemu i najavili petogodišnju ESG strategiju.

I u 2024. godini nastavili smo da širimo granice poslovanja MK Group, oslanjajući se na četiri decenije stabilnog rasta i strateškog investiranja. Naše diverzifikovano poslovanje obuhvata ključne segmente privrede: poljoprivredu, turizam, energetiku i sektor nekretnina, a sve naše aktivnosti utemeljene su na održivosti, inovacijama i dugoročnoj odgovornosti prema zajednici i životnoj sredini. Kroz započeti investicioni ciklus vredan 1,6 milijardi evra do 2026. godine, gradimo poslovne modele koji odgovaraju savremenim izazovima i donose konkretne koristi za generacije koje dolaze.

Jedan od najznačajnijih koraka u tom pravcu bilo je otvaranje vetroparka Krivača u Istočnoj Srbiji, prvog vetroparka u ovom delu zemlje i najvećeg do sada ulaganja MK Group u sektor obnovljivih izvora energije. Sa 22 vetroturbine najnovije generacije i kapacitetom od 105,6 MW, ovaj vetropark proizvodi 310 GWh zelene energije godišnje što je dovoljno da snabdeva 75.000 domaćinstava. Ova investicija od 165 miliona evra predstavlja snažan podsticaj energetskoj tranziciji regiona i simbolizuje našu predanost održivoj budućnosti.

Vođeni ESG principima, postavili smo ambiciozne ciljeve za petogodišnji period do kraja 2026: investiranje 900 miliona evra u obnovljive izvore, dostizanje 1 GW instalisanih kapaciteta i smanjenje emisija iz opsega 1 i 2 za 25%. Istovremeno, nastavljamo da unapređujemo procese izveštavanja i integraciju ESG standarda u sve segmente poslovanja.

Na polju društvenog uticaja, MK Group ostaje pouzdan partner zajednicama širom regiona. Ove godine posebno mesto zauzima najveći filantropski čin u novijoj istoriji regiona – otvaranje Palate nauke Zadužbine Miodraga Kostića u Beogradu. Ova zadužbina, smeštena u prostoru od 5.500 m² jedne od najlepših zgrada glavnog grada, postala je prvi centar za istraživanje i popularizaciju nauke u Srbiji i najveći u regionu. Projekat je vratio zadužbinarstvo u javni diskurs kao trajnu vrednost koja nadilazi generacije.

Pored toga, nastavili smo sa realizacijom našeg godišnjeg regionalnog CSR programa, u okviru kojeg smo tokom 2024. godine donirali 350.000 evra za unapređenje studentskih domova u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani i Podgorici. Na taj način smo poboljšali uslove za učenje i život za blizu 6.000 studenata u Adria regionu, jer verujemo da je ulaganje u mlade najbolja investicija u budućnost.

Baš kao što ulažemo u zajednicu, tako kontinuirano ulažemo i u naše zaposlene. Ponosni smo na činjenicu da žene čine više od polovine članova Odbora direktora MK Group, dok više od 40% žena zauzima rukovodeće pozicije unutar sistema. Naš cilj je da ovaj procenat povećamo na 50%, dodatno učvršćujući našu posvećenost rodnoj ravnopravnosti i inkluzivnom liderstvu.

Na polju ESG upravljanja, upravo zbog našeg diverzifikovanog poslovanja bilo je neophodno da se napravi jedna pouzdana baza ESG podataka, zbog čega smo u prethodnom periodu uložili značajne resurse u razvoj procesa i struktura za prikupljanje i analizu tih podataka. Formirani su ESG timovi koji okupljaju predstavnike svih kompanija članica našeg sistema, a u okviru ESG odbora donose se strateške smernice i koordinira implementacija postavljenih ciljeva.

Unapređujući sebe i svoje poslovanje cilj nam je da podstičemo naše partnere i da pozovemo sve naše dobavljače i kupce da i oni unaprede svoje ciljeve održivosti i da nam se pridruže u naporima kontinuiranog poboljšanja poslovanja, jer smo sigurni da našim rastom pospešujemo i rast naših partnera.

Zahvaljujem se svim koleginicama i kolegama koji su svojim znanjem, svojom posvećenošću i energijom doprineli pripremi treće publikacije.

Ispred Vas je još jedna godina našeg zalaganja.

> *Mihailo Janković*
> generalni direktor MK Group

ČETIRI DECENIJE RASTA, ODGOVORNOSTI I PARTNERSTVA

Tokom više od četrdeset godina postojanja, zahvaljujući jasnoj viziji osnivača Miodraga Kostića, MK Group je izgradila poziciju jednog od vodećih poslovnih sistema u regionu. Održivost i odgovorno poslovanje ugrađeni su u sve aspekte delovanja – od brige o životnoj sredini i osnaživanja zajednica, do transparentnog korporativnog upravljanja i strateških investicija koje stvaraju vrednosti za generacije koje dolaze.

Jasan fokus na ESG principe osnažuje svaki segment poslovanja – u poljoprivredi i prehrambenoj industriji, energetici, turizmu i razvoju nekretnina. Razgranata struktura i prisustvo na tržištima Srbije, Slovenije, Hrvatske i Crne Gore omogućavaju snažan uticaj, ali i obavezu da se odgovornost, rast i inovacije kreiraju i primenjuju na održiv način.

Dugoročne investicije, inovativni pristupi i posvećenost ljudima i zajednici grade poslovni model koji ne teži samo profitu, već i stvaranju koristi za društvo, prirodu i partnere. U osnovi tog pristupa nalazi se poverenje kao pokretač saradnje i temelj održive budućnosti.

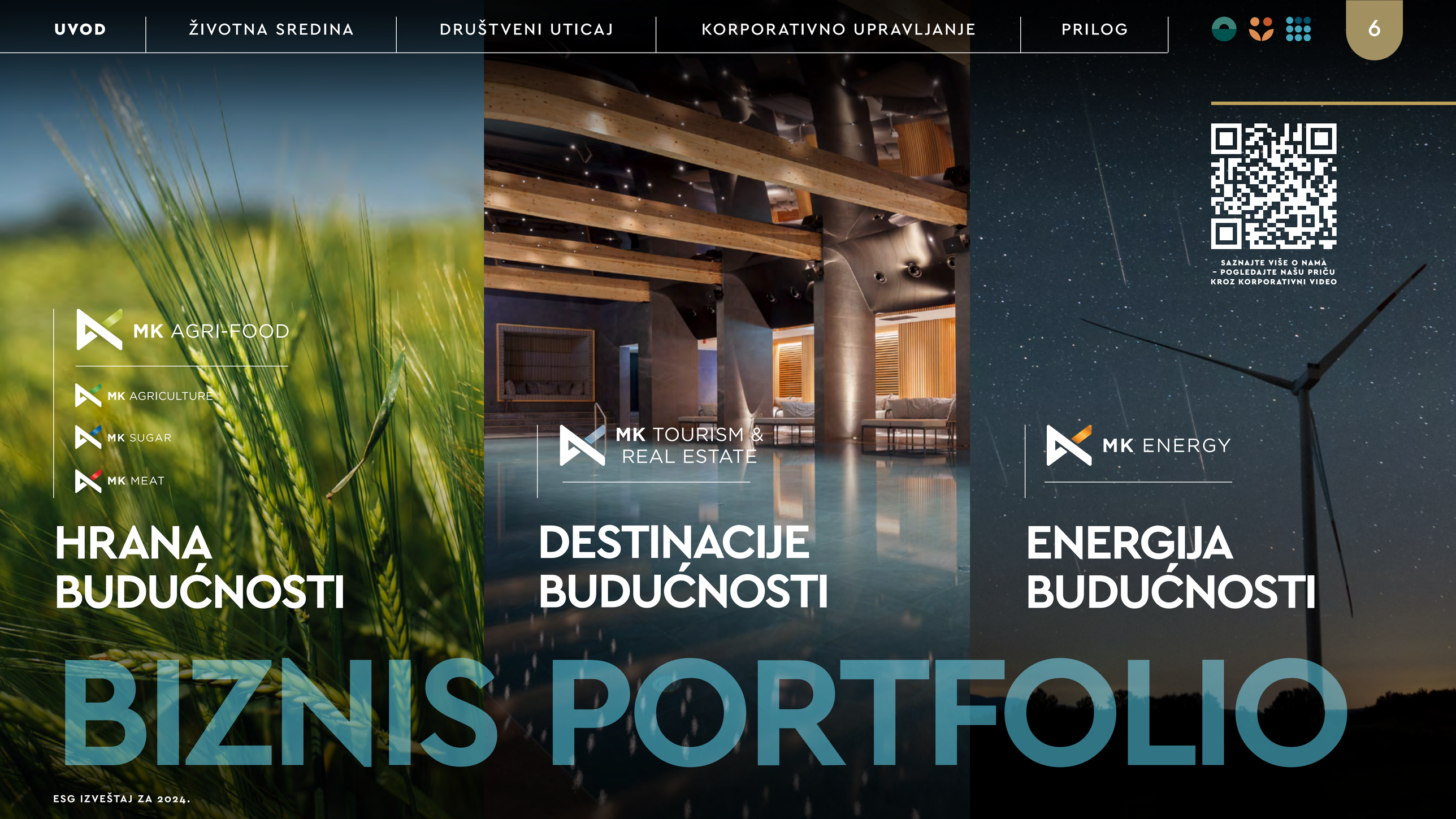

MK AGRI-FOOD

MK AGRICULTURE

MK SUGAR

MK MEAT

HRANA BUDUĆNOSTI

MK TOURISM & REAL ESTATE

DESTINACIJE BUDUĆNOSTI

MK ENERGY

ENERGIJA BUDUĆNOSTI

BIZNIS PORTFOLIO

SAZNAJTE VIŠE O NAMA – POGLEDAJTE NAŠU PRIČU KROZ KORPORATIVNI VIDEO

MK AGRICULTURE

LIDER U DOMAĆEM AGRARU

MK Agriculture divizija obuhvata brojne kompanije koje se bave ratarstvom; proizvodnjom i preradom povrća i voća; vinogradarstvom i govedarstvom.

10.500 ha
zemljišta koje obrađujemo

200.000 t ratarskih
i povrtarskih useva godišnje

25% viši prinosi
u odnosu na prosek u Srbiji

70% zemljišta
pod navodnjavanjem

950
muznih krava

10.000.000 l
mleka godišnje

OD 1959.
PIK BEČEJ

MK AGRICULTURE

12.000 t
godišnja prodaja Flora smrznutog voća i povrća

ZDRAVIJA STRANA TRPEZE

Flora SINCE 1978

MK AGRICULTURE

VRHUNSKA VINA NA OBRONCIMA FRUŠKE GORE

60 ha
vinograda

400.000 l
prodatog vina godišnje

ERDEVIK
1826

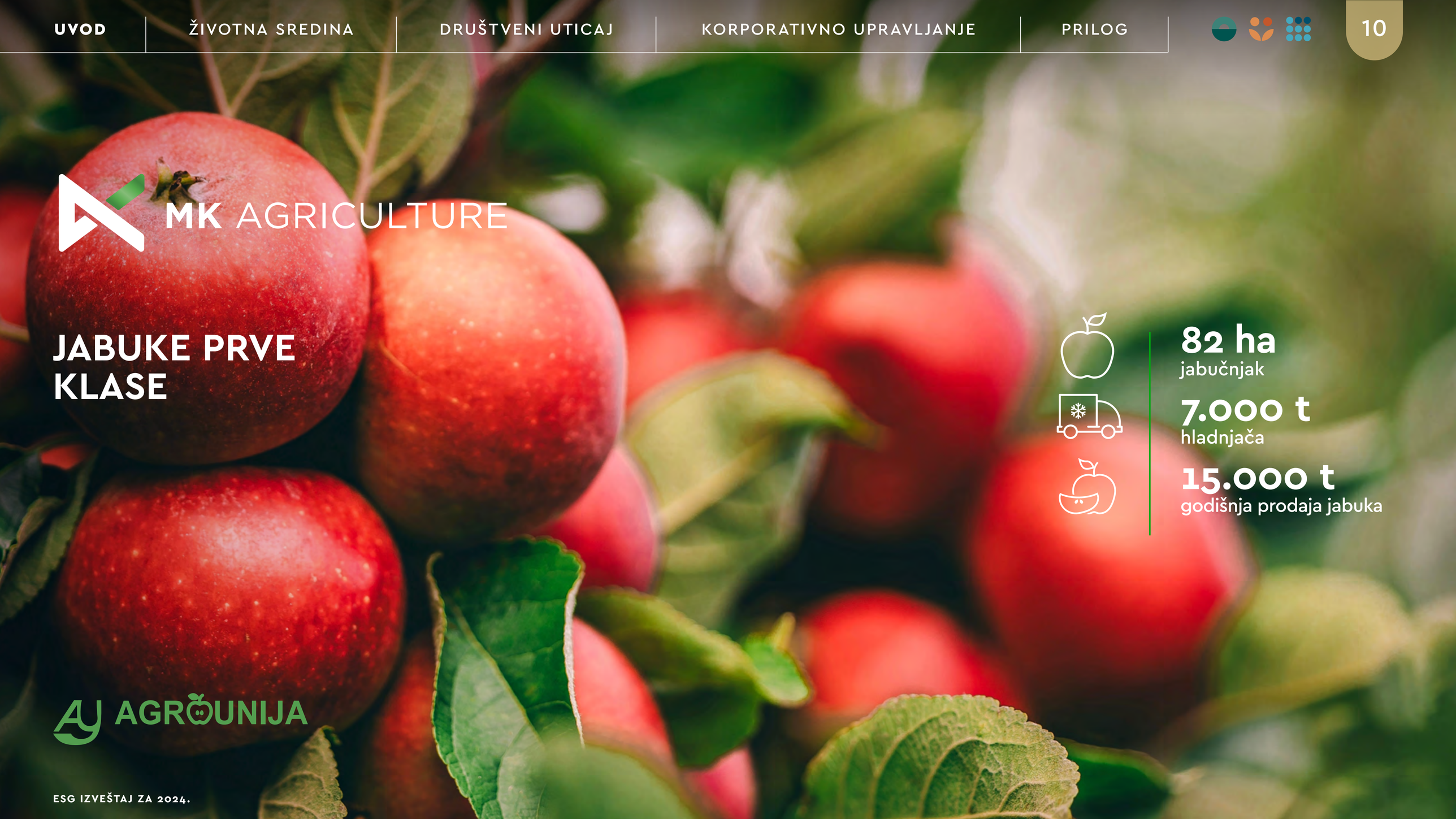

MK AGRICULTURE

JABUKE PRVE KLASE

82 ha
jabučnjak

7.000 t
hladnjača

15.000 t
godišnja prodaja jabuka

AGROUNIJA

MK SUGAR

REGIONALNI LIDER U PROIZVODNJI ŠEĆERA

Kompanija Sunoko predstavlja jednu od najefikasnijih fabrika u evropskoj industriji šećera. Najveći je proizvođač šećera u regionu, premašujući potrebe domaćeg tržišta.

3 šećerane
(Vrbas, Pećinci, Kovačica)

1.500.000 t
prerađene šećerne repe godišnje

188.370 t
proizvedenog šećera godišnje

Sunoko

MK MEAT

LIDER MESNE INDUSTRIJE U REGIONU

Sa tradicijom dužom od 65 godina i zaokruženim sistemom proizvodnje „od farme do trpeze”, kompanija Carnex predstavlja jednog od najvećih proizvođača mesa i mesnih prerađevina u regionu.

23.000 t
godišnja prodaja

150
mesnih proizvoda u asortimanu

Izvoz u 15
Zemalja

6
farmi svinja

140.000
tovljenika godišnje

carnex

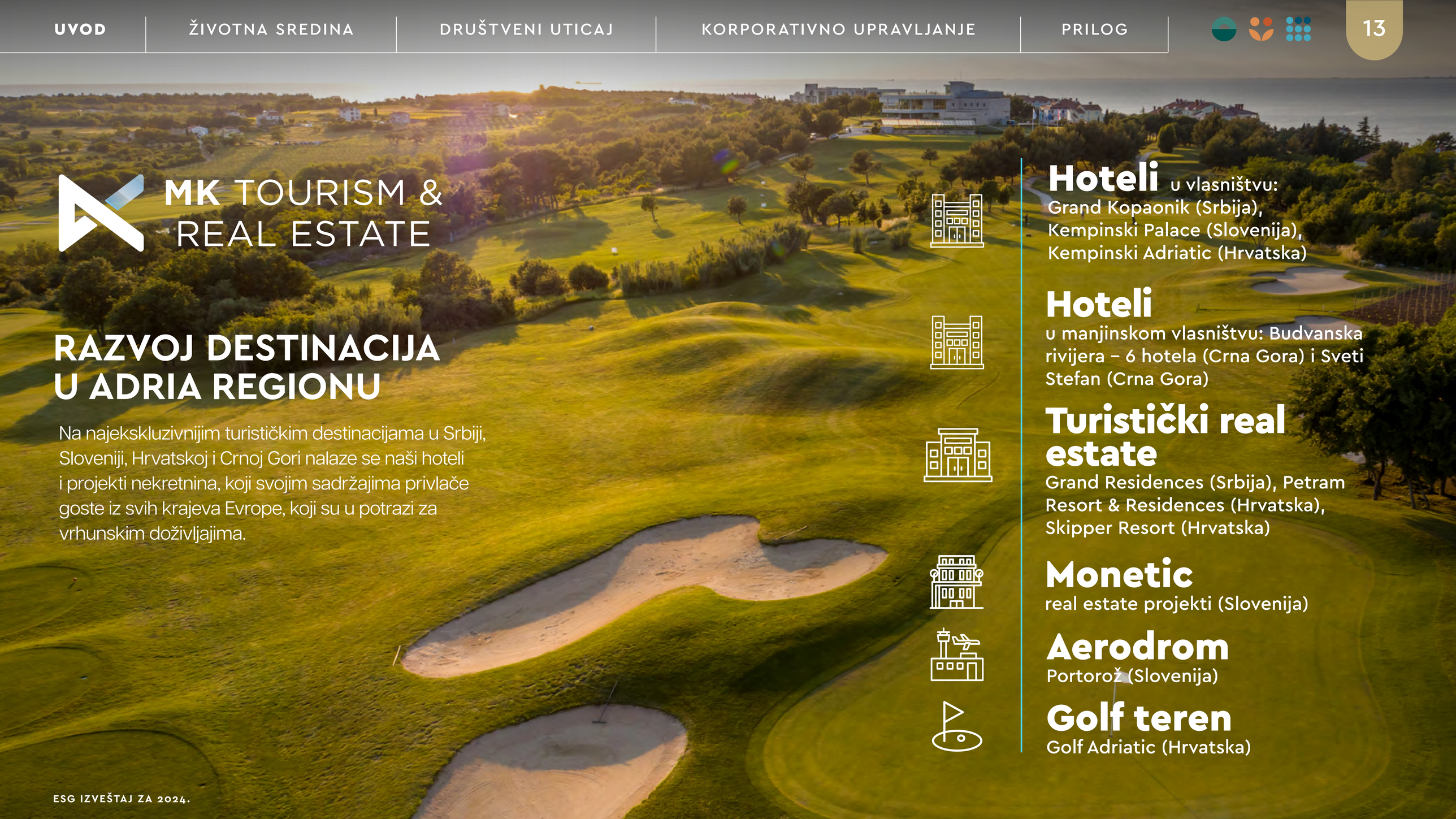

MK TOURISM & REAL ESTATE

RAZVOJ DESTINACIJA U ADRIA REGIONU

Na najekskluzivnijim turističkim destinacijama u Srbiji, Sloveniji, Hrvatskoj i Crnoj Gori nalaze se naši hoteli i projekti nekretnina, koji svojim sadržajima privlače goste iz svih krajeva Evrope, koji su u potrazi za vrhunskim doživljajima.

Hoteli u vlasništvu:
Grand Kopaonik (Srbija),
Kempinski Palace (Slovenija),
Kempinski Adriatic (Hrvatska)

Hoteli
u manjinskom vlasništvu: Budvanska rivijera – 6 hotela (Crna Gora) i Sveti Stefan (Crna Gora)

Turistički real estate
Grand Residences (Srbija), Petram Resort & Residences (Hrvatska), Skipper Resort (Hrvatska)

Monetic
real estate projekti (Slovenija)

Aerodrom
Portorož (Slovenija)

Golf teren
Golf Adriatic (Hrvatska)

MK ENERGY

LIDER U PROIZVODNJI ZELENE ENERGIJE U SRBIJI

MK Group je pionir u korišćenju obnovljivih izvora energije u Srbiji. Ulaganjem u vetroparkove, solarne elektrane i postrojenja na biomasu, aktivno doprinosimo energetskoj tranziciji. Projekti koji su trenutno u fazi razvoja, a čija se realizacija očekuje do kraja 2026. godine, investicija su vredna više od 900 miliona evra.

4
izgrađena vetroparka:
Kula, La Piccolina,
Košava faza I, Krivača

200 MW
ukupan kapacitet vetroparkova

500 GWh
Proizvedene zelene struje godišnje

130.000
Ukupan broj domaćinstava koja snabdevamo električnom energijom

1 GW
kapacitet novih projekata OIE do kraja 2026. godine

ZAINTERESOVANE STRANE I MATERIJALNE TEME

U skladu sa našom posvećenošću kontinuiranom unapređenju ESG praksi i strateškom razvoju poslovanja, tokom 2024. godine sproveli smo sveobuhvatan proces preispitivanja i ažuriranja materijalnih tema. ESG timovi sa različitim radnim grupama putem procene svih poslovnih aktivnosti u okviru svojih divizija, a u saradnji sa ESG odborom, identifikovali su potencijalno materijalne teme koje mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, društvo, zaposlene i ekonomiju.

- ZAPOSLENI
- ZAJEDNICA
- KUPCI I KLIJENTI
- DOBAVLJAČI
- POSLOVNI PARTNERI
- FINANSIJSKE INSTITUCIJE
- DRŽAVNE INSTITUCIJE
- ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA
- OBRAZOVNE INSTITUCIJE
- MEDIJI
- VLASNIK
- NAJVIŠE RUKOVODSTVO
- PORODICE ZAPOSLENIH
- KANDIDATI ZA ZAPOŠLJAVANJE
- OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA
- INSPEKCIJSKI ORGANI
- INVESTITORI
- BUDUĆE GENERACIJE

Paralelno, definisane su i ažurirane ključne grupe zainteresovanih strana, kako bi proces bio inkluzivan i utemeljen na relevantnim perspektivama. Tokom prethodne godine organizovani su višestruki dijalozi sa prioritetnim stejkholderima na nivou divizija, kao i na nivou MK Group, čime je obezbeđena reprezentativnost različitih pogleda i potreba.

Analiza dobijenih povratnih informacija pokazala je da ranije identifikovane ESG teme i dalje ostaju visoko materijalne, posebno u oblastima zaštite životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja. Na osnovu toga, te teme su potvrđene i formalno odobrene od strane Upravnog odbora MK Group, a sadržaj ovog Izveštaja o održivom razvoju za 2024. godinu oblikovan je upravo u skladu sa njima.

Takođe, u cilju osnaživanja procesa uključivanja, lista zainteresovanih strana je dodatno proširena. Pored postojećih kategorija, zaposlenih, lokalne zajednice, klijenata i kupaca, dobavljača, poslovnih partnera, finansijskih institucija, državnih organa, organizacija civilnog društva, obrazovnih ustanova i medija, uvrstili smo i vlasnike, najviše rukovodstvo, porodice zaposlenih, kandidate za zapošljavanje, osiguravajuća društva, inspekcijske organe, investitore i „buduće generacije".

Ova proširena baza omogućava dublje i raznovrsnije uvide, a u narednoj godini planiramo dodatno intenzivirati dijalog sa još širim spektrom stejkholdera, kao ključni korak u našem daljem ESG razvoju.

ESG OBLAST		MATERIJALNE TEME
E	ŽIVOTNA SREDINA	Emisija gasova sa efektom staklene bašte i karbonska neutralnost
		Upravljanje energijom i obnovljivi izvori energije
		Upravljanje vodom i otpadnim vodama
		Upravljanje otpadom
		Zaštita zemljišta
		Očuvanje biodiverziteta i dobrobit životinja
S	ODNOS PREMA ZAPOSLENIMA	Diverzifikovanost, jednakost i inkluzija
		Rodna ravnopravnost
		Bezbednost i zdravlje zaposlenih
		Razvoj zaposlenih i prakse rada
	DOBROBIT KUPACA I POTROŠAČA	Kvalitet i bezbednost proizvoda
		Bezbednost podataka
		Lanac vrednosti
	ODNOS PREMA ZAJEDNICI	Partnerstvo sa lokalnim zajednicama
		Podrška deci i mladima
		Pomoć ugroženim društvenim grupama
G	KORPORATIVNO UPRAVLJANJE	Optimalno upravljanje
		Ekonomski pokazatelji
		Poslovna etika
		Usaglašenost sa regulatornim zahtevima
		Upravljanje ESG materijalnim temama

2 SVET BEZ GLADI

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

3 DOBRO ZDRAVLJE

12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

6 ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI

13 AKCIJA ZA KLIMU

7 DOSTUPNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA

15 ŽIVOT NA ZEMLJI

17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA

ŽIVOTNA SREDINA

MK Group kontinuirano radi na implementaciji i unapređenju ekoloških standarda kako bismo smanjili naš ekološki otisak i doprineli zelenijoj budućnosti za sve.

Ciljevi u fokusu do 2026.

1 GW zelene energije

900 miliona €
investicija u obnovljive izvore energije

25% smanjenje emisija
opsega 1 i opsega 2

Ključni rezultati u 2024.

Novih **261 GWh**
iz obnovljivih izvora energije

Proizvedeno

više od **2,5 GWh** solarne energije

7,1 GWh
energije iz biomase

EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

ODRŽIVOST KAO OSNOVA DUGOROČNOG RASTA

Definicija održivog razvoja, „razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe", preuzeta iz Brundtland izveštaja UN Svetske komisije za životnu sredinu i razvoj – na najbolji način oslikava filozofiju rasta i razvoja koju MK Group sledi već decenijama.

Svesni da su klimatske promene jedan od najvažnijih globalnih izazova našeg vremena, **prepoznajemo ne samo rizike koje donose, već i prilike da doprinesemo rešenjima.** U tom duhu, **aktivno radimo na dekarbonizaciji industrije**, integraciji obnovljivih izvora energije i primeni inovativnih održivih praksi, koje postaju sastavni deo naše strategije i korporativne kulture.

Naš cilj je jasan: **održiv rast koji stvara vrednost danas, a ostavlja prostor za prosperitet generacijama koje dolaze.**

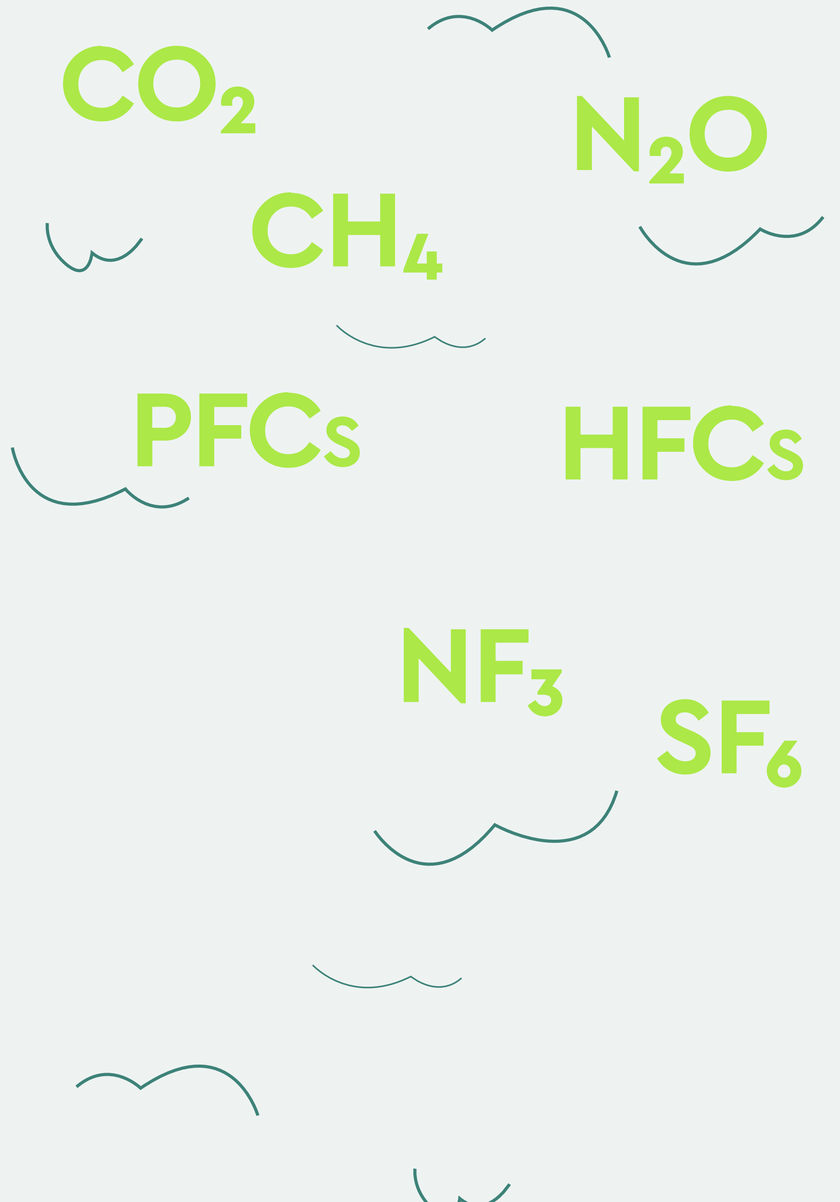

U proceni uticaja svog poslovanja na životnu sredinu, oslanjamo se na međunarodno priznatu kategorizaciju emisija gasova sa efektom staklene bašte u okviru tri opsega:

Opseg 1 – Obuhvata direktne emisije gasova sa efektom staklene bašte koje nastaju iz izvora koje kontrolišemo – uključujući objekte, postrojenja i vozila.

Opseg 2 – Obuhvata indirektne emisije gasova povezane sa potrošnjom kupljene električne, toplotne, rashladne energije ili pare.

Opseg 3 – Obuhvata sve ostale emisije koje proizilaze iz aktivnosti u našem lancu vrednosti – uključujući transport i distribuciju naših proizvoda ili materijala, službena putovanja i putovanja zaposlenih na posao, dalju preradu generisanog otpada, kao i gubitke u prenosu i distribuciji energije.

GHG PROTOKOL KAO OSNOVA METODOLOGIJE OBRAČUNA EMISIJA OPSEGA 1, 2 I 3

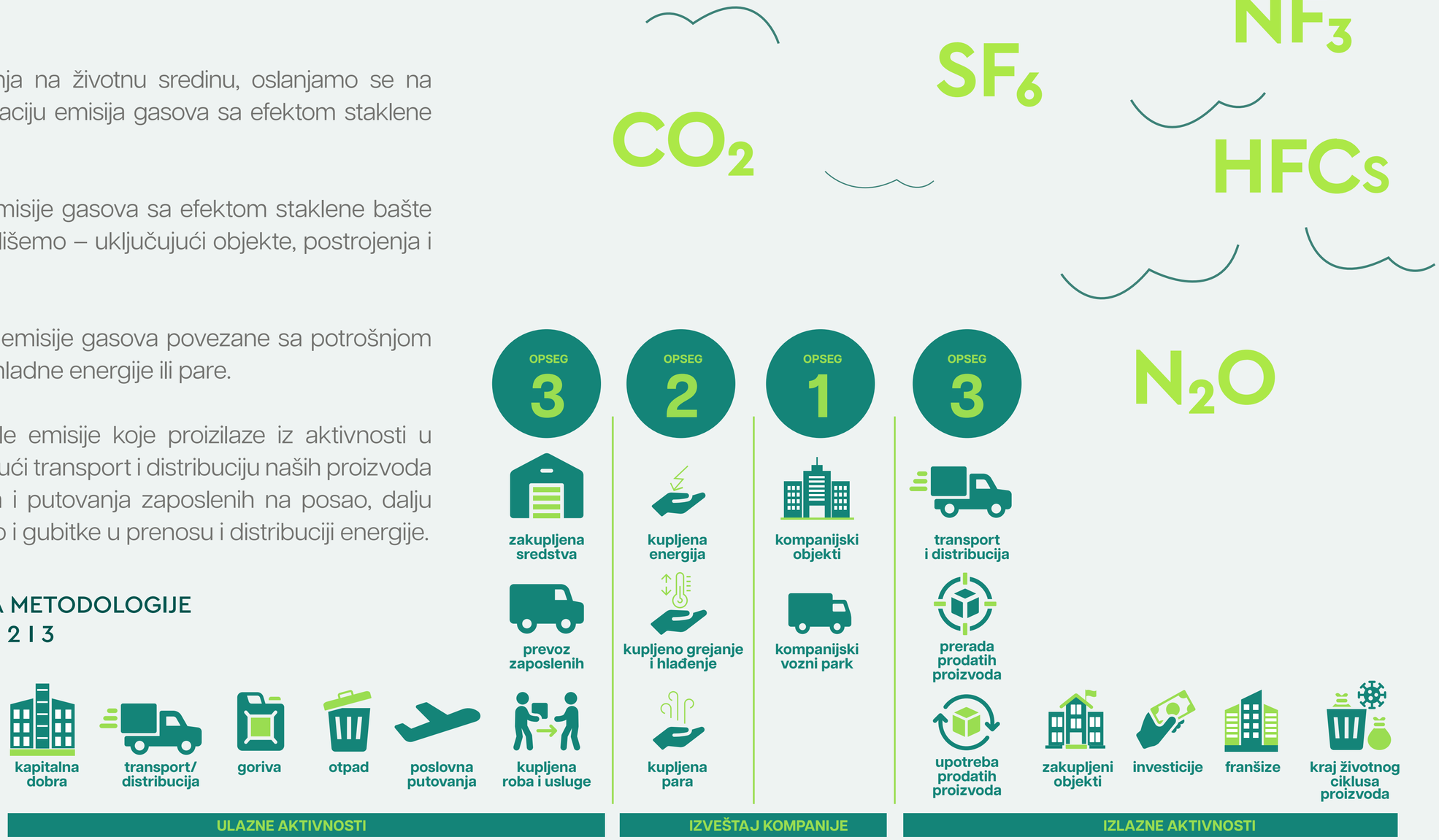

STRUKTURA EMISIJA GASOVA STAKLENE BAŠTE PO DIVIZIJAMA MK GROUP U 2024. GODINI

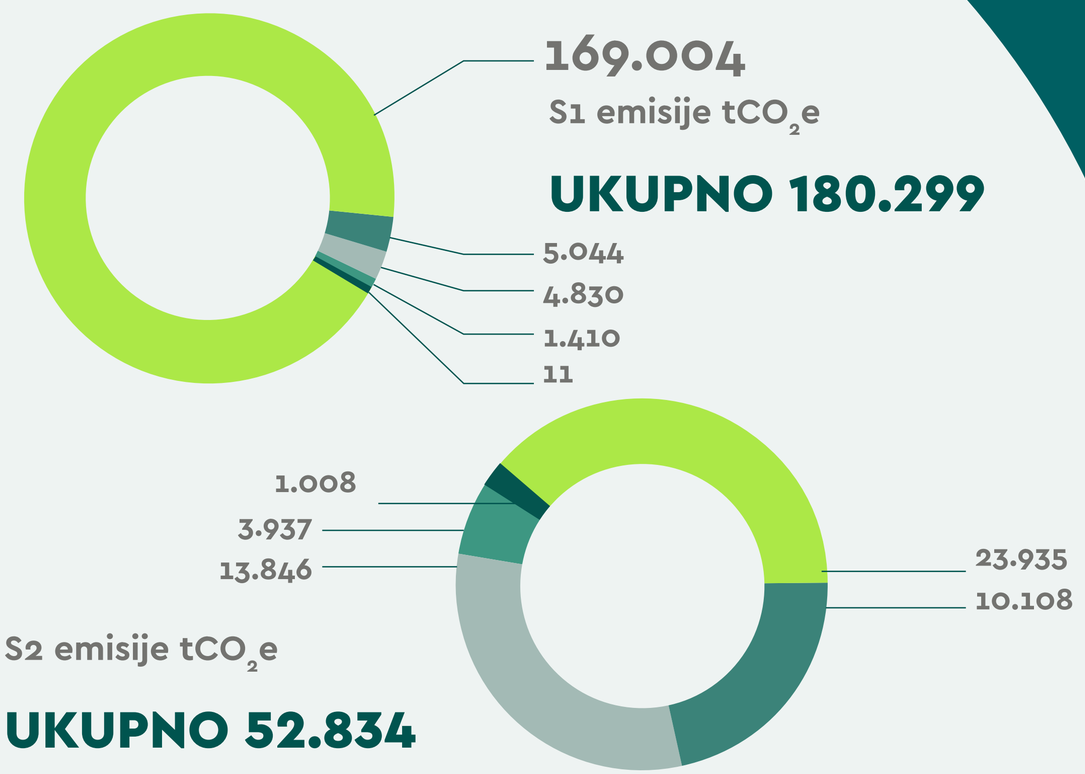

*podatak za opseg 1 i 2 emisije CO_2 u Energy diviziji nije prikazivan u ESG izveštaju u 2023. godini.

MK Group vrši monitoring i proračun emisija u okviru Opsega 1 i 2 za sve svoje divizije uključene u izveštavanje, dok podaci o emisijama iz Opsega 3 nisu dostupni, jer još uvek nisu deo naših merenja i proračuna. Zbog diverzifikovanosti našeg sistema procena emisija opsega 3 je planirana za naredni period.

Na osnovu ovih merenja određujemo karbonski otisak: ukupnu količinu emitovanih gasova sa efektom staklene bašte, izraženu najčešće u mernoj jedinici ekvivalent CO_2 emisije, CO_2e.

Direktne emisije CO_2 su manje u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu u svim divizijama, osim u hotelskoj diviziji, gde su zbog veće količine potrošenog gasa kao energenta i direktne emisije povećane.

Veće indirektne emisije CO_2 u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu su rezultat veće potrošnje električne energije.

POTROŠNJA ENERGIJE I ENERGETSKA EFIKASNOST

MK GROUP	2023.	2024.
POTROŠNJA EL. ENERGIJE (kWh)	**66.243.709**	**85.277.866**
Potrošnja drugih energenata:		
- Dizel (l)	2.809.085	2.651.247
- Benzin (l)	24.660	72.173
- Gas (m^3)	3.344.692	6.213.513
- Ugalj (t)	120.384	114.709
- Mazut (t)	4.576	2.495
- Butan (t)	37	34.6
- Lož ulje (l)	1.000	1.000
- Metan (l)	11.803	7.663
- Koks* (t)	4.253	5.623

*koks u MK Sugar diviziji u preradi šećerne repe se ne koristi kao energent i ne dovodi do emitovanja CO_2 gasa u atmosferu budući da se proizveden CO_2 gas potroši u samom procesu proizvodnje šećera.

Potrošnja električne energije je veća u odnosu na prethodnu godinu u MK Sugar diviziji pre svega zbog dužeg rada postrojenja za odšećeravanje melase koje je potrošilo više 5,7 GWh energije nego prethodne godine. Većoj potrošnji struje je doprinela i dužina kampanje prerade repe. Upravo je to razlog što su veće i indirektne emisije CO_2 u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu.

Veća potrošnja gasa u izveštajnoj godini u odnosu na prethodnu godinu se objašnjava činjenicom da je u MK Sugar diviziji po prvi put korišćena određena količina gasa u proizvodnji umesto uglja, što je i razlog da je u 2024. godini i potrošena količina uglja manja.

U diviziji MK Sugar, ugalj se koristi za proizvodnju pare koja omogućava proizvodnju električne energije, a zatim se ista para koristi u procesu proizvodnje šećera. Tokom 2024. godine, proizvedeno je 33.222.105 kWh energije iz uglja, koja je takođe potrošena u procesu proizvodnje šećera.

Trenutno nisu dostupni odvojeni podaci o potrošnjama energenata u sistemima za hlađenje i grejanje, prikazani su samo ukupni podaci.

PROIZVODNJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Obnovljivi izvori energije predstavljaju energiju iz prirodnih izvora (solar, vetar, voda, geotermalna energija, energija talasa i plime), zatim biološke resurse, vazduh, vodu (podzemnu i nadzemnu) i bioenergiju, kao što su biogoriva i biomasa. U MK Group obnovljive izvore energije vidimo kao stub razvoja energetike koja doprinosi energetskoj stabilnosti uz zaštitu životne sredine. Zahvaljujući projektima koje smo definisali i koje realizujemo, u MK Group smo već prepoznali obnovljivu energiju iz vetra, sunca, podzemnih voda i biomase.

PROIZVODNJA ENERGIJE IZ VETRA U ČETIRI VETROPARKA:

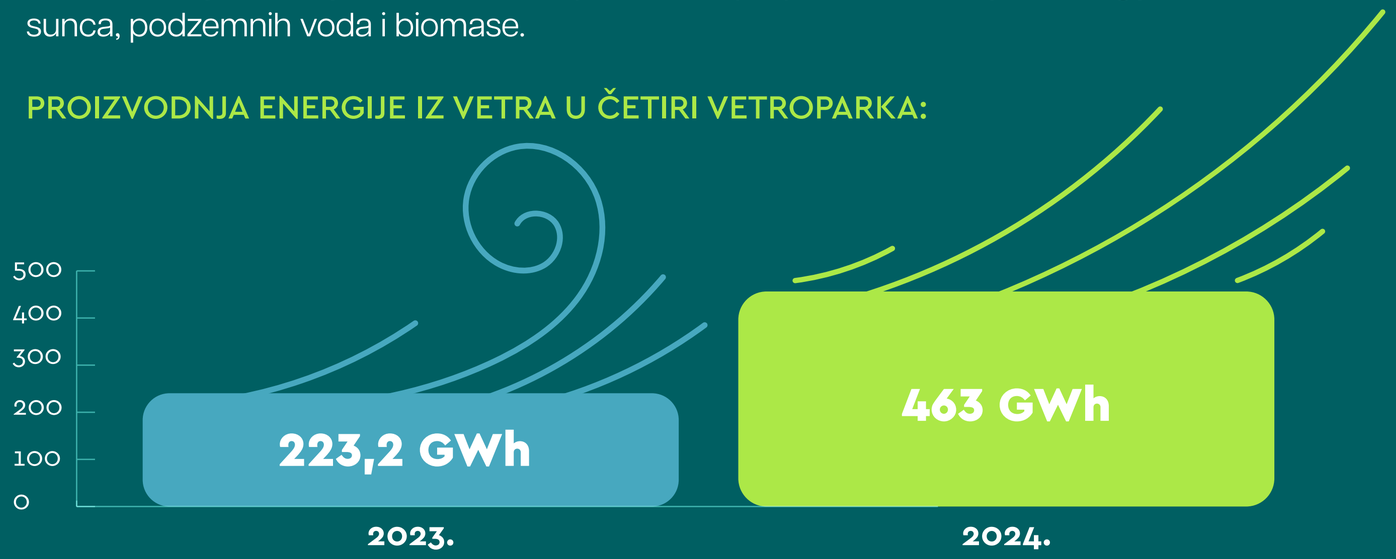

Zahvaljujući radu četiri vetroparka MK Group, u 2024. godini izbegnuta je emisija čak 295.394 tona CO_2, što predstavlja značajan doprinos zaštiti životne sredine i borbi protiv klimatskih promena.

U istoj godini, vetrogeneratori su proizveli čak 463 GWh zelene energije, što je omogućilo izbegavanje potrošnje oko 324.000 tona mrkog uglja.

Iako su vetroparkovi potrošili **1,45 GWh električne energije,** što je rezultiralo emisijom od oko 1.000 tona CO_2, **odnos proizvedene i potrošene energije višestruko je u korist zelene proizvodnje, čime su naši vetroparkovi još jednom potvrdili svoju ključnu ulogu u održivom energetskom sistemu Srbije.**

Proizvodnjom zelene energije dajemo doprinos i mogućnost da veći broj potrošača pređe sa korišćenja energije iz neobnovljivih izvora na korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora i na taj način i sâm doprinese ublažavanju klimatskih promena.

VETROPARKOVI

4
izgrađena vetroparka

200 MW
ukupni kapacitet

500 GWh
godišnja proizvodnja zelene struje

130.000
broj snabdevenih domaćinstava

2015.	2016.	2019.	2023.
KULA Kula, Srbija	**LA PICCOLINA** Vršac, Srbija	**KOŠAVA FAZA I** Vršac, Srbija	**KRIVAČA** Golubac, Srbija

SOLARNA ENERGIJA

U segmentima **Agri-Food i Tourism & Real Estate**, solarni paneli su tokom cele 2024. godine generisali energiju iz obnovljivih izvora. Zahvaljujući ukupnom instalisanom kapacitetu od 3.342 kWp, proizvedeno je više od 2,5 GWh solarne energije.

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE IZ SOLARA (kWh)	2023.	2024.
MK Meat	236.872	967.730
MK Agriculture	725.970	1.289.800
MK Tourism & Real estate	343.260	272.910
MK Tourism & Real estate	**1.306.102**	**2.530.440**

U odnosu na baznu godinu (2022) kada je proizvodnja solarne energije iznosila 19.541 kWh, u 2024. godini dostigla je vrednost od 2.530.440 kWh, što potvrđuje snažan rast u proizvodnji i korišćenju energije iz obnovljivih izvora.

I pored povećanja udela električne energije dobijene preko solarnih panela sve divizije MK Group kontinuirano rade na optimizaciji potrošnje energije u svojim procesima.

MK MEAT

U MK Meat diviziji sproveden je niz aktivnosti koje su prethodile sertifikaciji standarda u oblasti upravljanja energijom u industriji mesa. Ključni koraci uključuju:

- **Zamenu sistema za kompenzaciju reaktivne energije;**
- **Zamenu klasičnih fluo i inkadescentnih svetiljki modernom i energetski efikasnom LED rasvetom;**
- **Postavljanje sistema za grejanje sanitarne vode putem toplotnih pumpi, korišćenjem geotermalne energije;**
- **Implementaciju softverskog rešenja za prikupljanje i analizu podataka o potrošnji energenata;**
- **Ugradnju sistema za rekuperaciju pare amonijaka, pri čemu se dobijena energija koristi u pogonima za proizvodnju fermentisane kobasice i suvomesnatih proizvoda.**

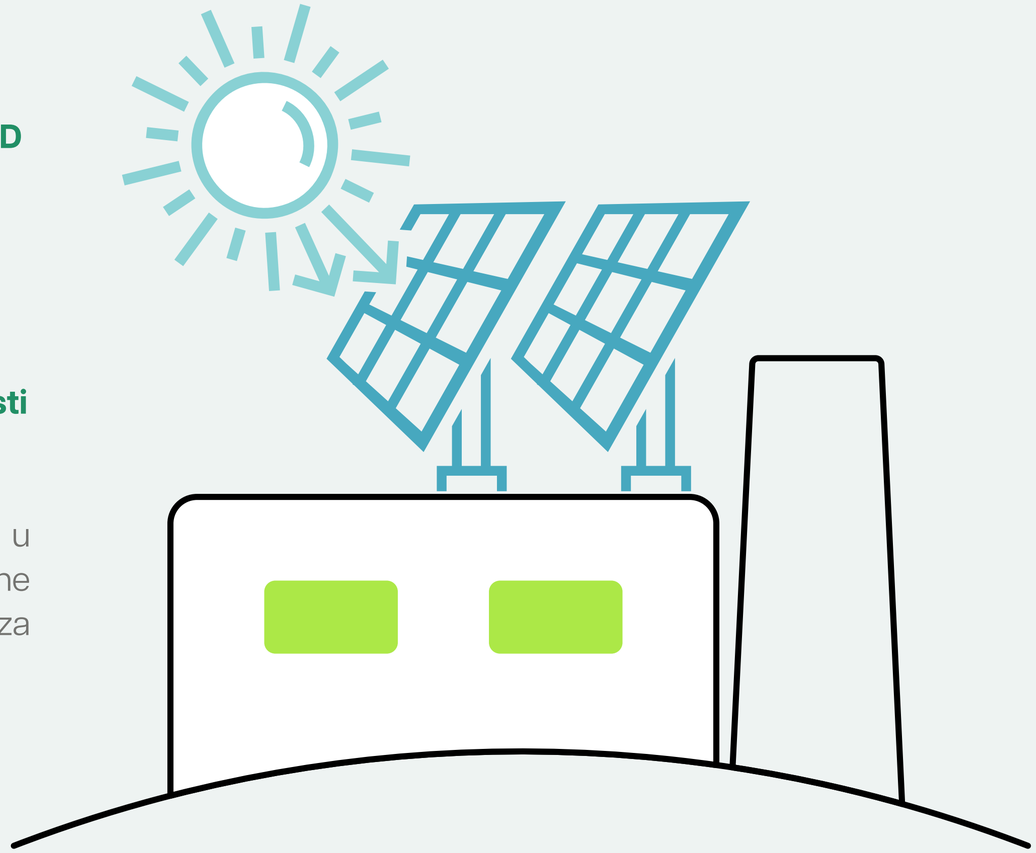

Nakon dobijanja ISO 50001:2018 sertifikata, nastavljamo da pratimo najnovije trendove u energetskoj efikasnosti i smanjenju emisija CO_2. Na krovovima industrijskih objekata postavljene su dve solarne elektrane, dok je u završnoj fazi i puštanje u rad visokoefikasnog gasnog kotla za proizvodnju suvozasićene pare pritiska 7 bara, koja se koristi u proizvodnim procesima.

Pored kapitalnih ulaganja, značajan fokus je i na:

- Preventivnom i investicionom održavanju;
- Praćenju operativnih parametara procesa;
- Kontinuiranoj edukaciji zaposlenih;
- Redovnoj analizi rezultata i definisanju akcionih planova za dalji napredak.

Rezultat ovakvog pristupa je vidno povećanje efikasnosti: proizvodnja gotovih proizvoda po 1 kWh utrošene energije povećana je za više od 12,5% u poslednje dve godine.

MK AGRICULTURE

U okviru divizije **MK Sugar**, u Sunoko fabrici u Pećincima, urađeno je unapređenje sistema kojim se upravlja čitavom fabrikom. Novi sistem sada ima i softversku i hardversku podršku kompanije Siemens i obezbeđuje neophodnu sigurnost i bezbednost u radu. Takođe, zamenjeni su postojeći frekventni regulatori koji su bili manje pouzdani i drugi neophodni delovi. Ovim je omogućena veća efikasnost i stabilnost napajanja ključnih komponenti, čime je osigurano stabilno napajanje četiri centrifuge, koje imaju ključnu ulogu u preradi šećerne repe i proizvodnji šećera.

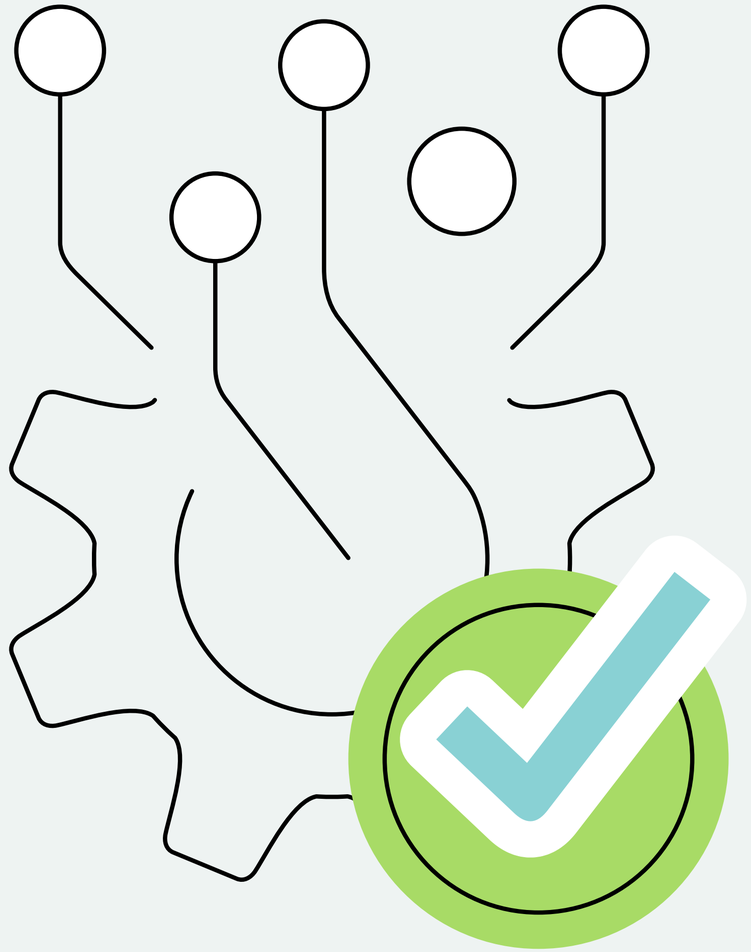

BIOGASNO POSTROJENJE U OKVIRU SUGAR DIVIZIJE

Velika investicija, vredna 9,5 miliona evra realizovana je 2021. godine, sa početkom testne proizvodnje u 2022. U 2024. godini, pretežno u drugoj polovini, postrojenje je od organskog otpada proizvelo:

- **7,1 GWh električne energije koja je predata u mrežu,**
- **334 tone organskog đubriva plasiranog na tržište.**

Toplotna energija iz gasnih motora koristi se za grejanje silosa za šećer i upravne zgrade šećerane, dok se puštanje sistema za grejanje vode u Carnex-u očekuje početkom 2025. godine.

Tokom 2024. godine, u biogasnom postrojenju potrošeno je:

- **17.177,7 tona presovanog rezanca;**
- **838 tona repića od šećerne repe;**
- **5.034,25 tona rafinata od odšećeravanja melase.**

Biogasno postrojenje je potrošilo iz mreže 1,4 GWh električne energije kako bi preradilo organski otpad i proizvelo 7,1 GWh zelene energije.

U proteklom periodu u cilju registrovanja Biogasnog postrojenja u Vrbasu po Verra Carbon Standardu izvršene su ozbiljne pripreme, donete neophodne procedure i uputstva i urađen je eksterni audit u cilju validacije karbonskih jedinica. Očekujemo da tokom 2025. godine postrojenje dobije verifikovani sertifikat o karbonskim jedinicama.

BIOGASNO POSTROJENJE

Proizvodnja električne energije
(predato na mrežu, GWh)

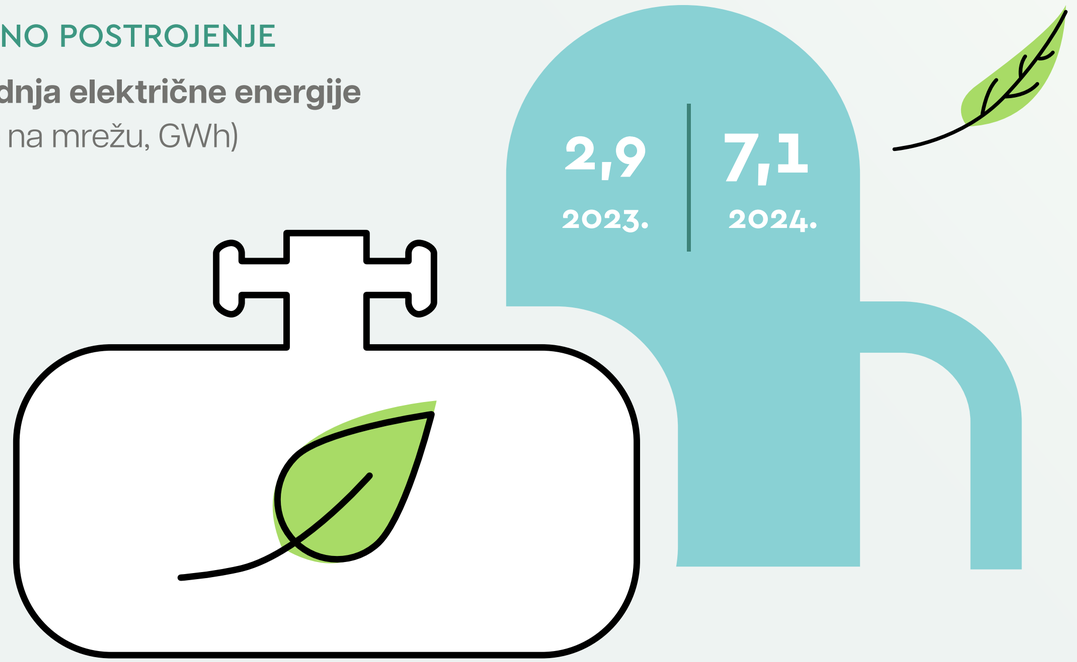

Prema metodologiji, redukcija CO_2 emisija u 2024. iznosi oko 6.200 jedinica, dok se pri punom kapacitetu očekuje redukcija od oko 20.356 jedinica.

Iz svega gore navedenog može se zaključiti da je u sistemu MK Group tokom 2024. godine **proizvedeno 472,63 GWh električne energije iz obnovljivih izvora energije, dok je u istom periodu isti sistem potrošio 115,97 GWh električne energije iz neobnovljihiv izvora energije.** Znači sistem MKG je proizveo blizu četiri puta više energije iz obnovljivih izvora nego što je potrošio tokom svog poslovanja iz neobnovljivih izvora.

ČETIRI PUTA VIŠE PROIZVEDENE ELEKTRIČNE ENERGIJE OD UTROŠENE

UPRAVLJANJE VODOM I OTPADNIM VODAMA

POTROŠNJA VODE (MK GROUP)

POTROŠNJA VODE m³	2023.	2024.
GODIŠNJA POTROŠNJA VODE*	**3.133.082**	**2.510.989**
MK Agri-food	2.501.176	2.334.260
MK Tourism & Real Estate**	631.906	176.729
KORIŠĆENJE VODE U POLJOPRIVREDNIM AKTIVNOSTIMA (NAVODNJAVANJE) (m3)	**10.035.074**	**12.532.403**
% navodnjavanje u ukupnoj potrošnji	76%	83%
UKUPNO	***13.168.156***	***15.043.392***

*Ostali procesi bez navodnjavanja

** Potrošnja vode obuhvata potrošnju za potrebe hotela, odnosno za navodnjavanje zelenih površina u hotelskoj diviziji

U 2024. godini zabeleženo je smanjenje ukupne potrošnje vode u sektorima Agri-Food i Tourism & Real Estate, dok je u MK Agriculture diviziji povećana upotreba vode za navodnjavanje usled nepovoljnih klimatskih uslova i sušnog perioda.

Količina vode potrebne za navodnjavanje direktno zavisi od temperatura i rasporeda padavina, a najkritičniji meseci za useve su jun i jul. Kada su ti meseci suvi, vreli (temperature preko 30 °C), vetroviti i bez noćnog zahlađenja, biljke mogu zahtevati i do 70% ukupne godišnje količine vode upravo tada.

Razlika između godina jasno oslikava snagu klimatskih faktora:
2023. godina bila je blaga – sa više padavina u proleće i leto i nižim temperaturama u julu. Nasuprot tome, 2024. godina donela je preko 40 dana sa temperaturama oko 35 °C u julu i avgustu, što je stvorilo dodatni pritisak na sisteme za navodnjavanje i učinilo vodu ograničavajućim resursom.

Upravljanje vodom postaje sve više pitanje strateške prilagodljivosti, a ne samo agronomske prakse.

U hotelu Kempinski Portorož Palace za napajanje fontane, vodne dekoracije i za zalivanje parka koristi se sakupljena kišnica, kako bi se smanjila potrošnja pijaće vode, čime se doprinosi održivom upravljanju vodnim resursima.

Upravljanje otpadnim vodama, koje nastaju kao rezultat različitih poslovnih i proizvodnih aktivnosti, predstavlja značajan izazov i zahteva posebnu pažnju. MK Meat divizija još od 2012. godine primenjuje održive prakse, a Industrija mesa Carnex poseduje sopstveno postrojenje za tretman otpadnih voda kapaciteta 2.300 m^3/dan. Prečišćene vode se u skladu sa zakonom ispuštaju u javnu kanalizaciju i dalje u centralno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda opština Vrbas i Kula.

Na povećanje količine otpadnih voda u 2024. godini u odnosu na prethodnu godinu, u najvećoj meri je uticala divizija MK Sugar, koja je ove godine imala dužu kampanju i lošiji kvalitet šećerne repe.

U cilju povećanja efikasnosti tretmana sanitarne vode u šećeranama izvršena je zamena postojećih starih biodiskova u Kovačici i Pećincima i na ovaj način je unapređen tretman sanitarnih voda i ispunjen još jedan zahtev iz vodnih dozvola.

Na farmama svinja koje posluju u sklopu MK Meat divizije generiše se osoka u objektima za životinje koja se internom kanalizacionom mrežom odvodi do sistema zemljanih laguna. Na farmama se primenjuje uglavnom tečni način čišćenja objekata za životinje. Sistem laguna služi kao skladišni prostor za celokupnu količinu osoke generisane na farmama. Osoka se po potrebi cisternama za tu namenu razbacuje po okolnim obradivim poljoprivrednim površinama.

MK Group prepoznaje ključnu ulogu vode kao resursa i dosledno ulaže napore u njenu racionalnu potrošnju, tretman i ponovno korišćenje. Naš cilj je da do 2030. godine dodatno unapredimo efikasnost upravljanja vodnim resursima, tretman otpadnih voda i odgovorno vraćanje vode u prirodu.

GODIŠNJA GENERISANA KOLIČINA OTPADNIH VODA (m3)	2023.	2024.
MK Agri-food	778.667	1.018.191
MK Tourism & Real Estate	613.380	100.724
UKUPNO	***1.392.047***	***1.118.915***

UPRAVLJANJE OTPADOM

U MK Group, upravljanje otpadom i sekundarnim sirovinama sprovodi se u potpunoj usklađenosti sa važećim nacionalnim propisima, uz primenu standardizovanih procedura na nivou svih divizija, koje omogućavaju doslednost i kontinuirano unapređenje u ovoj oblasti. Otpad/sekundarnu sirovinu predajemo isključivo kompanijama koje su ovlašćene za upravljanje istim, pri čemu se obrada otpada ne vrši na našim lokacijama, osim određenih vrsta biorazgradivog otpada. Prikazane količine i vrste otpada potiču iz sopstvenih aktivnosti (iz same proizvodnje, nabavke sirovine i repromaterijala, održavanja, pakovanja i drugih procesa) i ne uključuje otpad nastao u našim lancima snabdevanja. Količine komunalnog otpada trenutno nisu dostupne i planirano je njihovo prikazivanje u narednom periodu.

Tokom 2024. godine zabeleženo je **smanjenje ukupno generisanog otpada i sekundarnih sirovina**, zahvaljujući kombinaciji faktora:

- nižem obimu proizvodnje u pojedinim sektorima,
- smanjenju otpisa zastarele opreme,
- i sve učestalijoj upotrebi povratne ambalaže i rinfuza, u skladu sa principima cirkularne ekonomije.

U narednom periodu ćemo nastaviti da radimo na pronalaženju novih načina i metoda za smanjenje količine generisanog otpada i sekundarne sirovine i za povećanje odnosa između reciklirane i deponovane količine otpada u svim našim divizijama.

Ovi rezultati odražavaju proaktivan pristup MK Group u efikasnijem upravljanju resursima i smanjenju negativnog uticaja na životnu sredinu.

2023.	NAJZASTUPLJENIJE VRSTE OTPADA/SEKUNDARNE SIROVINE	2024.
170	PLASTIKA	82,4
129	STAKLO	22,5
251	PAPIR	253,5
719	METAL	481,7
4	ELEKTRIČNI I ELEKTRONSKI OTPAD	3,0
4	OTPADNO JESTIVO ULJE	2,36
536	OSTALO (UKUPNO)	252,5
1.813	PREDATE KOLIČINE OTPADA/ SEKUNDARNE SIROVINE OPERATERIMA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM (t)	1.097,96

UPRAVLJANJE AMBALAŽNIM OTPADOM

Kompanije iz sastava MK Group – **IM Carnex, Sunoko, Agrounija, PIK Bečej i PP Erdevik** – svoje proizvode plasiraju na tržište u ambalaži koja je u značajnoj meri prilagođena procesima reciklaže. Ambalaža, kao neizostavan deo procesa pakovanja, čuvanja i transporta proizvoda, obuhvata primarne, sekundarne i tercijarne funkcije, kao i pomoćna sredstva za umotavanje, označavanje i rukovanje.

U zavisnosti od namene, koristi se jednokratna, povratna i ambalaža dugog veka trajanja, pri čemu se u poslovanju sve više podstiče upotreba ambalaže koja omogućava ponovnu upotrebu ili reciklažu.

Tokom 2024. godine, naše kompanije su plasirale ukupno 2.476 tona ambalaže na tržište Republike Srbije, od čega:

- 122 tone drvene;
- 350 tona metalne;
- 1.495 tona papirne;
- 318 tona plastične;
- 191 tona staklene.

Putem operatera Ekostarpak, **prikupljeno je i razduženo 1.667 tona ambalažnog otpada, što čini 67,35% ukupno plasirane količine.** Na taj način, kompanije u sastavu MK Group dale su **direktan doprinos smanjenju ambalažnog otpada na deponijama i unapređenju zaštite životne sredine.**

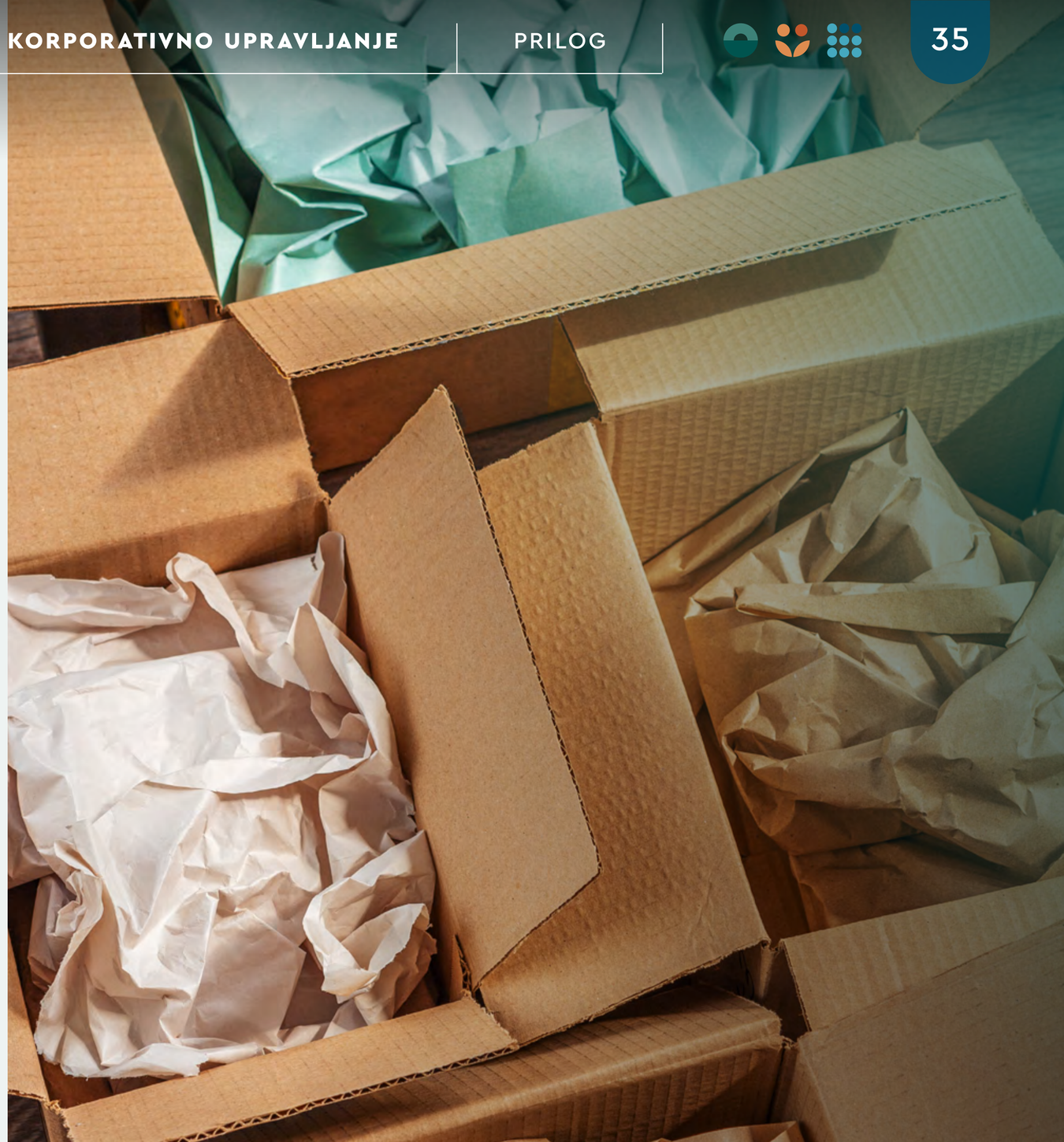

MANJE AMBALAŽE – VIŠE ODRŽIVOSTI

U 2024. godini, MK Sugar divizija pokazala je da odgovorno poslovanje može značajno doprineti smanjenju ambalažnog otpada. Zahvaljujući plasmanu proizvoda u rasutom stanju, ostvarene su merljive uštede resursa i smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu:

- 14% šećera isporučeno je direktno u cisternama, bez potrebe za pakovanjem;
- 100% peletiranog rezanca šećerne repe distribuirano je u rasutom stanju kamionima;
- 100% melase isporučeno je u neupakovanoj formi, putem cisterni.

Ovakav pristup rezultirao je očuvanjem čak 22 tone papirne i 47 tona plastične ambalaže, što znači da te količine materijala nisu ni proizvedene, ni upotrebljene, a ni bačene. Na taj način, MK Sugar divizija je dala **konkretan doprinos smanjenju otpada, uštedi resursa i unapređenju cirkularne ekonomije.**

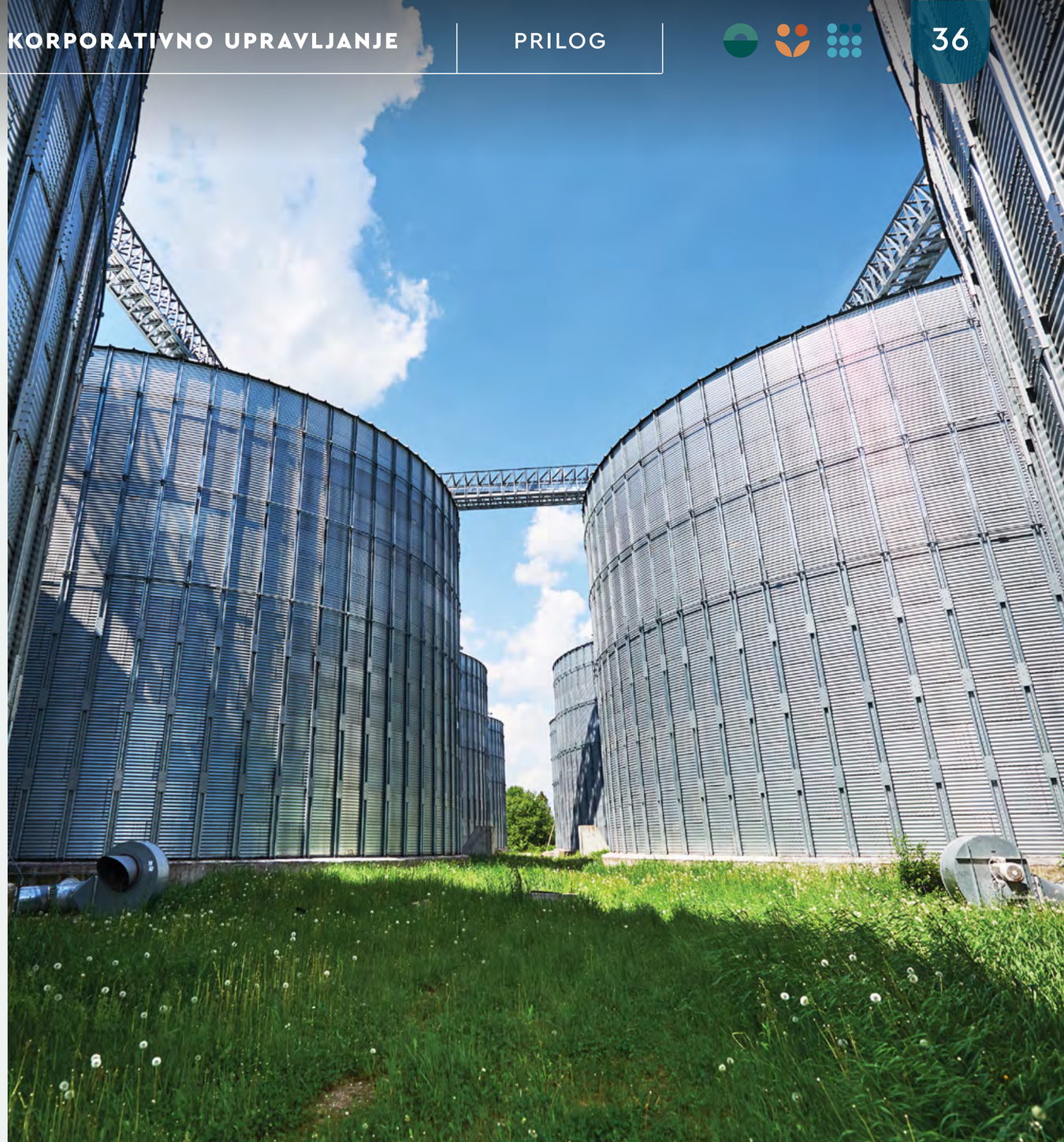

POVRATNA AMBALAŽA ZA ZDRAVIJU BUDUĆNOST

MK Agriculture je uvela upotrebu **povratne IFCO RPC ambalaže** za transport i izlaganje svežih proizvoda, prvenstveno jabuka, čime je napravljen značajan iskorak ka održivijem lancu snabdevanja. Ova **višekratna ambalaža** dizajnirana je za dugotrajnu upotrebu i višestruko korišćenje, za razliku od tradicionalne jednokratne ambalaže.

Zahvaljujući ovom rešenju ostvareni su brojni benefiti za životnu sredinu:

- **Značajno smanjenje otpada** koji bi nastao upotrebom jednokratnog pakovanja;
- **Niža potrošnja sirovina i energije**, jer se ambalaža ne proizvodi iznova za svaku isporuku;
- **Manje emisije CO_2**, usled smanjene potrebe za proizvodnjom i zbrinjavanjem ambalažnog materijala.

Ovim korakom, **MK Group aktivno doprinosi cirkularnoj ekonomiji i potvrđuje svoju posvećenost odgovornom, resursno efikasnom poslovanju**, u skladu sa najboljim održivim praksama u agro-industriji.

2024 EKOLOŠKA UŠTEDA AGROUNIJA DOO

8.802 kg CO_2e

6 AUTOMOBILA MANJE NA PUTU SVAKE GODINE

838 m^3 VODE

20.957 PETOMINUTNIH TUŠIRANJA

112 GJ ENERGIJE

59 SIJALICA SVAKE GODINE

20.593 kg ČVRSTOG OTPADA

14.884 JEDINICA SVAKODNEVNOG ČVRSTOG OTPADA

889 kg OŠTEĆENIH PROIZVODA OTPADA

1.481 PROSEČNIH OBROKA

Zajedno napredujemo u kružnoj ekonomiji

Korišćenjem IFCO-ovih RPC-ova aktivno učestvujete u kružnoj ekonomiji i doprinosite održivosti lanca snabdevanja svežim namirnicama.

UPRAVLJANJE BIORAZGRADIVIM OTPADOM

U 2024. godini, u okviru divizije MK Sugar generisano je ukupno 114.160 tona biorazgradivog otpada. Biogasno postrojenje, koje je u drugoj polovini godine počelo sa radom većim kapacitetom, iskoristilo je 23.049 tona ovog otpada za proizvodnju biogasa.

U okviru MK Agriculture divizije, bale sojine slame nastale tokom ratarske proizvodnje korišćene su za grejanje upravne zgrade u količini od 130 tona, dok je 1.348,2 tona pšenične slame korišćeno kao prostirka za životinje u govedarskoj proizvodnji.

Stajnjak, kao nusproizvod govedarske proizvodnje, imao je dvostruku namenu – 13.831,57 tona iskorišćeno je kao organsko đubrivo na sopstvenim parcelama, dok je dodatnih 11.416,52 tone prodato trećim licima za upotrebu u poljoprivredi ili biogasnim postrojenjima.

Žetveni ostaci ostalih ratarskih kultura usitnjavani su i zaoravani u zemljište radi poboljšanja strukture i sadržaja organskih materija. Biorazgradivi otpad iz prerade povrća iz fabrike Flora, u količini od 5.447,19 tona, predat je trećim licima za ishranu životinja ili za upotrebu u drugim biogasnim postrojenjima.

U hotelskoj diviziji je više od 133 tone otpada od hrane iz kuhinja, kantina i restorana prerađeno. Jedan deo predat je biogasnim postrojenjima, drugi deo je prerađen u sopstvenim industrijskim komposterima za obradu biorazgradivog otpada. U takvim uređajima organski otpad se pomoću mikroorganizama razgrađuje u komunalnu otpadnu vodu, koja se zatim ispušta u kanalizacionu mrežu.

U diviziji MK Meat, sporedni proizvodi životinjskog porekla (kategorije I, II i III), nastali u industriji mesa i na farmama svinja, tokom cele 2024. godine predavani su ovlašćenim objektima za preradu istih, a ukupna količina iznosila je 3.816,22 tona.

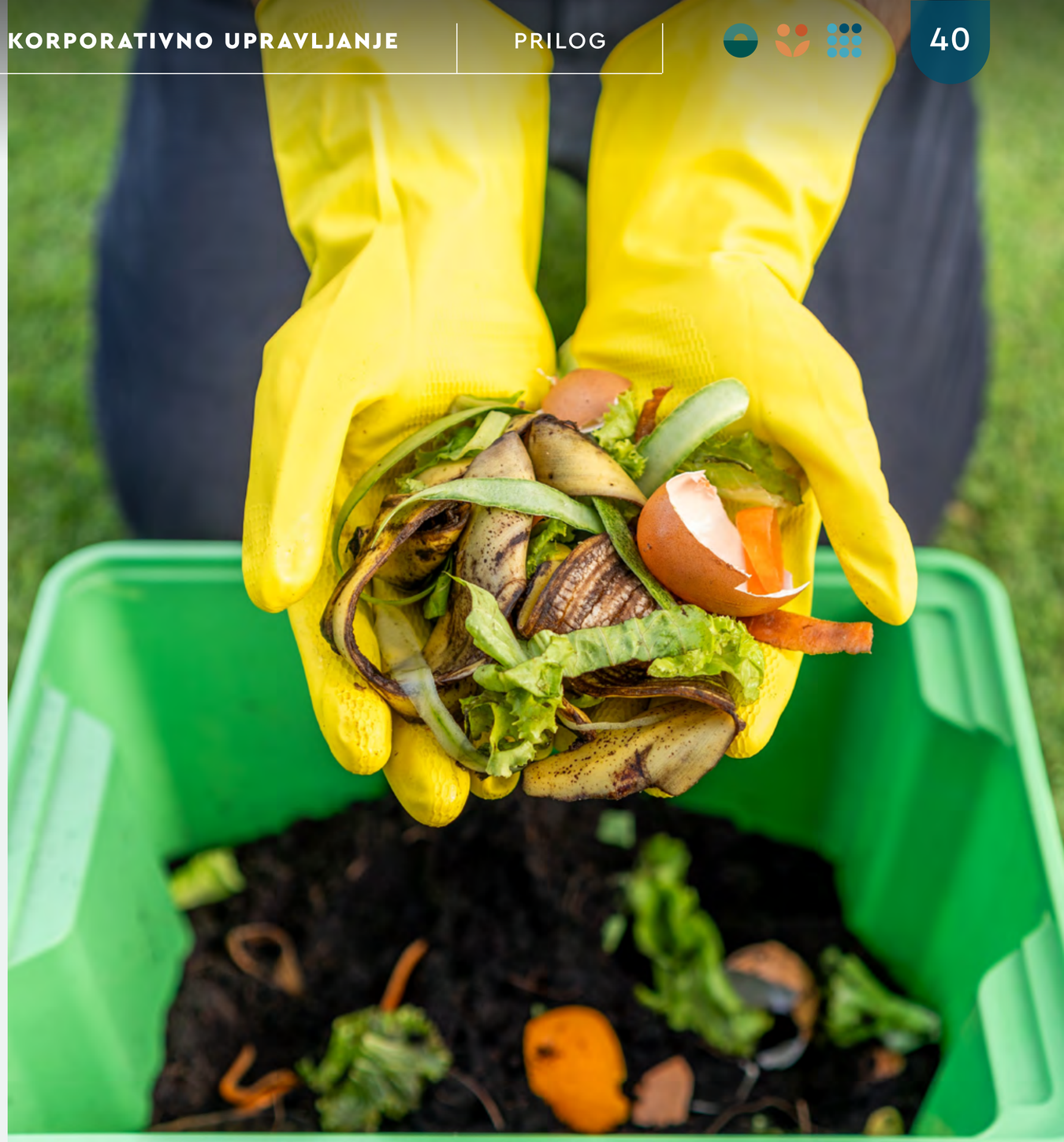

OČUVANJE ZEMLJIŠTA I BIODIVERZITETA

UKUPNA KOLIČINA KORIŠĆENIH PESTICIDA U LITRIMA:

GODINA	LITARA
2023.	404.660
2024.	255.679

U poređenju sa prethodnom godinom, tokom 2024. zabeležena je manja upotreba pesticida, zahvaljujući:

- uvođenju otpornijih sorti biljaka;
- promenjenoj strukturi setve sa kulturama koje zahtevaju manje tretmana,
- povoljnijim vremenskim uslovima – sušna godina je smanjila potrebu za tretmanima protiv gljivičnih oboljenja.

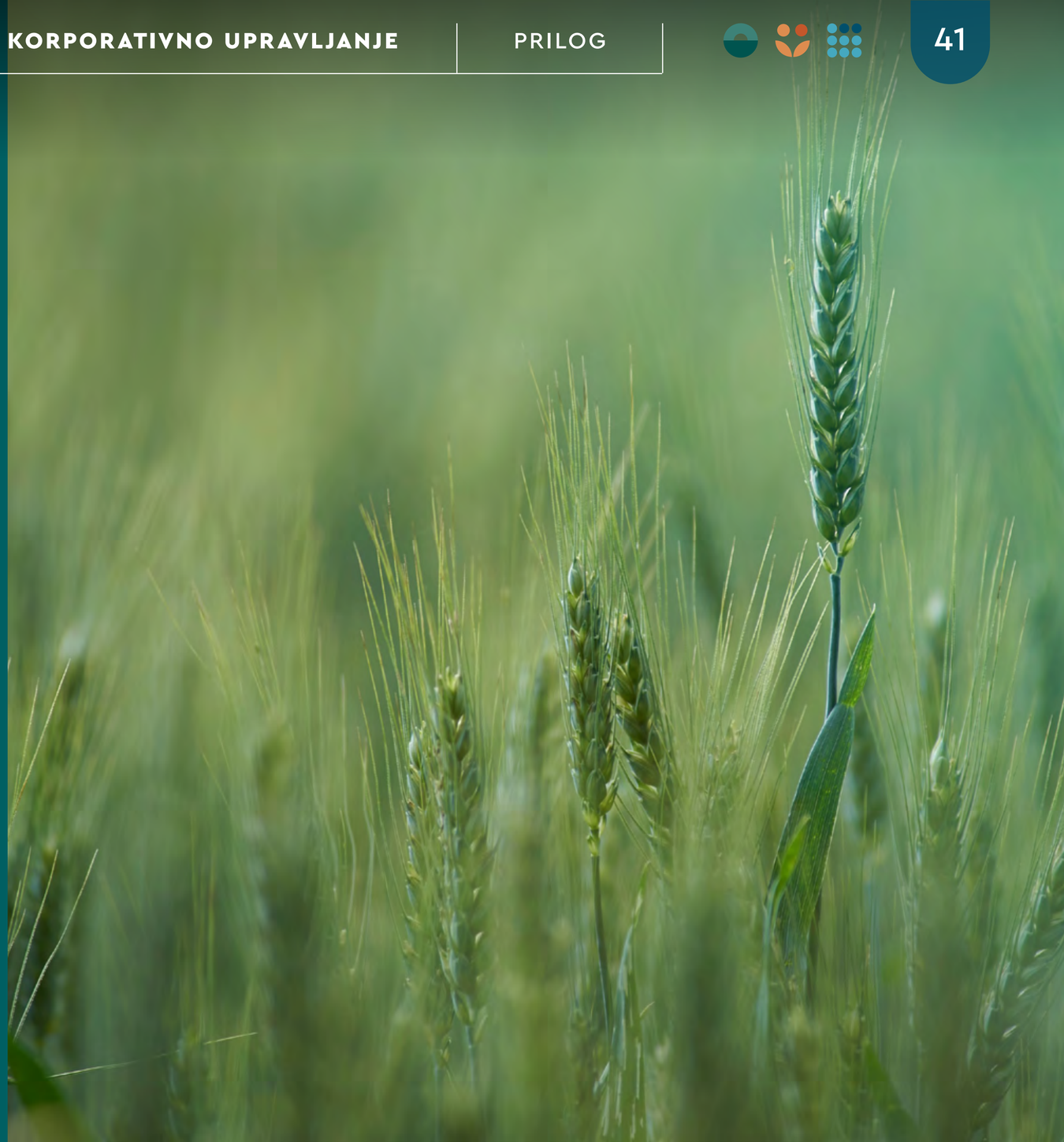

ODRŽIVI RAZVOJ U FOKUSU NAŠEG ISTRAŽIVAČKO-RAZVOJNOG CENTRA

Istraživačko-razvojni centar u Inđiji (IRC), koji posluje u okviru kompanije Sunoko, osnovan je sa ciljem da **unapredi proizvodnju šećerne repe kroz integraciju nauke, stručnog znanja i prakse.** Fokus centra je na rešavanju konkretnih izazova u proizvodnji, uz direktnu primenu istraživačkih rezultata na terenu.

Preporuke IRC-a, zasnovane na savremenim agronomskim standardima, **preko savetodavaca sirovinskog sektora stižu do krajnjih korisnika – poljoprivrednih proizvođača**. Tokom godine, organizuju se brojne edukacije, uključujući radionice, zimske skupove, Dane polja i tradicionalni Seminar o proizvodnji šećerne repe.

Kroz sveobuhvatan i odgovoran pristup, IRC podstiče ciljanu i racionalnu primenu pesticida, smanjenje upotrebe mineralnih đubriva, pravilan izbor sorti, kao i očuvanje plodnosti zemljišta – resursa koji je osnova dugoročne održivosti u poljoprivredi.

Značaj plodoreda kao jedne od ključnih mera koja omogućava smanjenje populacije korovskih vrsta, štetočina i patogena je uvek u fokusu komunikacije IRC-a i sirovinskog sektora prema poljoprivrednim proizvođačima. U uslovima klimatskih promena je unapređenje, pre svega fizičkih svojstava zemljišta s aspekta mogućnosti konzervacije vlage i pravilnog razvoja korenovog sistema u dubinu od krucijalnog značaja za preživljavanje biljaka u dugotrajnim uslovima suše. Popularizacija svih mera koje tome doprinose, a posebno mera koje utiču na smanjenje sabijanja zemljišta, jedna je od značajnijih aktivnosti IRC-a.

Istraživačko-razvojni centar Inđija je opremljen najsavremenijom opremom za analize zemljišta i lista šećerne repe i koristi inovativne metode za određivanje sadržaja hraniva u zemljištu i biljkama i shodno tome daje adekvatnu preporuku za đubrenje šećerne repe. Time je značajno smanjena nepotrebna potrošnja prekomernih količina mineralnih đubriva, pre svega azotnih. Na osnovu rezultata istraživanja, kako u polju, tako i u laboratoriji, vrši se pravilan odabir sorte koja je tolerantnija na određene bolesti i štetočine specifične za lokalni agroekološki sistem, te se na taj način smanjuje količina primenjenih pesticida u zaštiti šećerne repe.

Istraživačko-razvojni centar (IRC), u saradnji sa sirovinskim sektorom, sprovodi sopstveni monitoring ključnih patogena i štetočina u usevima šećerne repe, kao dopunu sistemu koji organizuje Prognozno-izveštajna služba Vojvodine (PIS). Na osnovu prikupljenih podataka, IRC formuliše precizne preporuke za optimalan trenutak zaštite useva.

Kako bi se odgovorilo na izazov sve češće rezistencije patogena na pojedine pesticide, IRC kontinuirano ispituje efikasnost postojećih i novih aktivnih materija, kroz poljske oglede i laboratorijska istraživanja. Rezultat ovih analiza je savremena, selektivna tehnologija zaštite šećerne repe, koja eliminiše upotrebu neadekvatnih sredstava i omogućava efikasnu i odgovornu zaštitu bilja.

Ova tehnologija doprinosi:

- **smanjenju potrošnje energije i vode,**
- **manjem broju prohoda mehanizacije i sabijanju zemljišta,**
- **nižem prisustvu ostataka pesticida u zemljištu.**

Pored hemijskih mera, IRC razvija i inovativne pristupe u borbi protiv korova, uključujući mehaničke metode zaštite. Prvi rezultati pokazuju da ova praksa može značajno smanjiti potrebu za herbicidima i njihov uticaj na ekosistem, otvarajući prostor za još održivije pristupe u zaštiti bilja.

Sve ove aktivnosti dovele su do toga da su na našim njivama uprkos izuzetno nepovoljnim vremenskim uslovima postignuti veći prinosi u poređenju sa prosekom Republike Srbije:

BILJNA VRSTA	PROSEČNI PRINOS MK AGRICULTURE DIVIZIJE	PROSEČNI PRINOS U REPUBLICI SRBIJI
MERKANTILNA PŠENICA	7,9 t/ha	5,3 t/ha
MERKANTILNI KUKURUZ	7,25 t/ha	5,2 t/ha
MERKANTILNA SOJA	1,97 t/ha	1,6 t/ha
ŠEĆERNA REPA	54,7 t/ha	41,4 t/ha

U okviru divizije MK Agriculture, digitalizacijom procesa navodnjavanja i primenom specijalizovanog softvera za precizne preporuke i kontrolu navodnjavanja, postignute su značajne uštede, kako u potrošnji vode, tako i u troškovima energije i goriva potrebnih za dopremanje vode od izvora do korena biljke.

Ovaj tehnološki pristup omogućava **efikasnije upravljanje resursima** i smanjenje operativnih troškova. Ipak, **2024. godina bila je izuzetno nepovoljna za poljoprivredu**, usled ekstremnih klimatskih uslova koji su uticali na celokupnu proizvodnju, dodatno potvrđujući važnost adaptivnih i pametnih rešenja u agro-sektoru.

PROJEKAT SUBIRIGACIJE U REŠAVANJU PROBLEMA IZUZETNO NEPOVOLJNIH VREMENSKIH USLOVA U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Izuzetno visoke temperature u proleće, praćene deficitom padavina, kao i ekstremna vrućina tokom jula i avgusta, značajno su otežali proizvodnju, pa čak ni zalivni sistemi nisu u potpunosti uspeli da obezbede očekivane prinose.

Uprkos izazovima, **na pojedinim lokacijama MK Agriculture divizije uspešno je pušten u rad projekat subirigacije na 117 hektara**, i to u punom kapacitetu. Subirigacija, kao **najsavremeniji i najefikasniji sistem navodnjavanja**, pokazala je izuzetne rezultate.

Na parcelama sa redovnom setvom, prinosi su bili više nego zadovoljavajući. Međutim, na površinama gde je setva kasnila, visoke temperature negativno su uticale na oplodnju biljaka – proces posebno osetljiv na klimatske ekstreme. Ova iskustva još jednom potvrđuju potrebu za daljim razvojem prilagođenih agrotehničkih mera koje nadilaze mogućnosti klasičnog navodnjavanja.

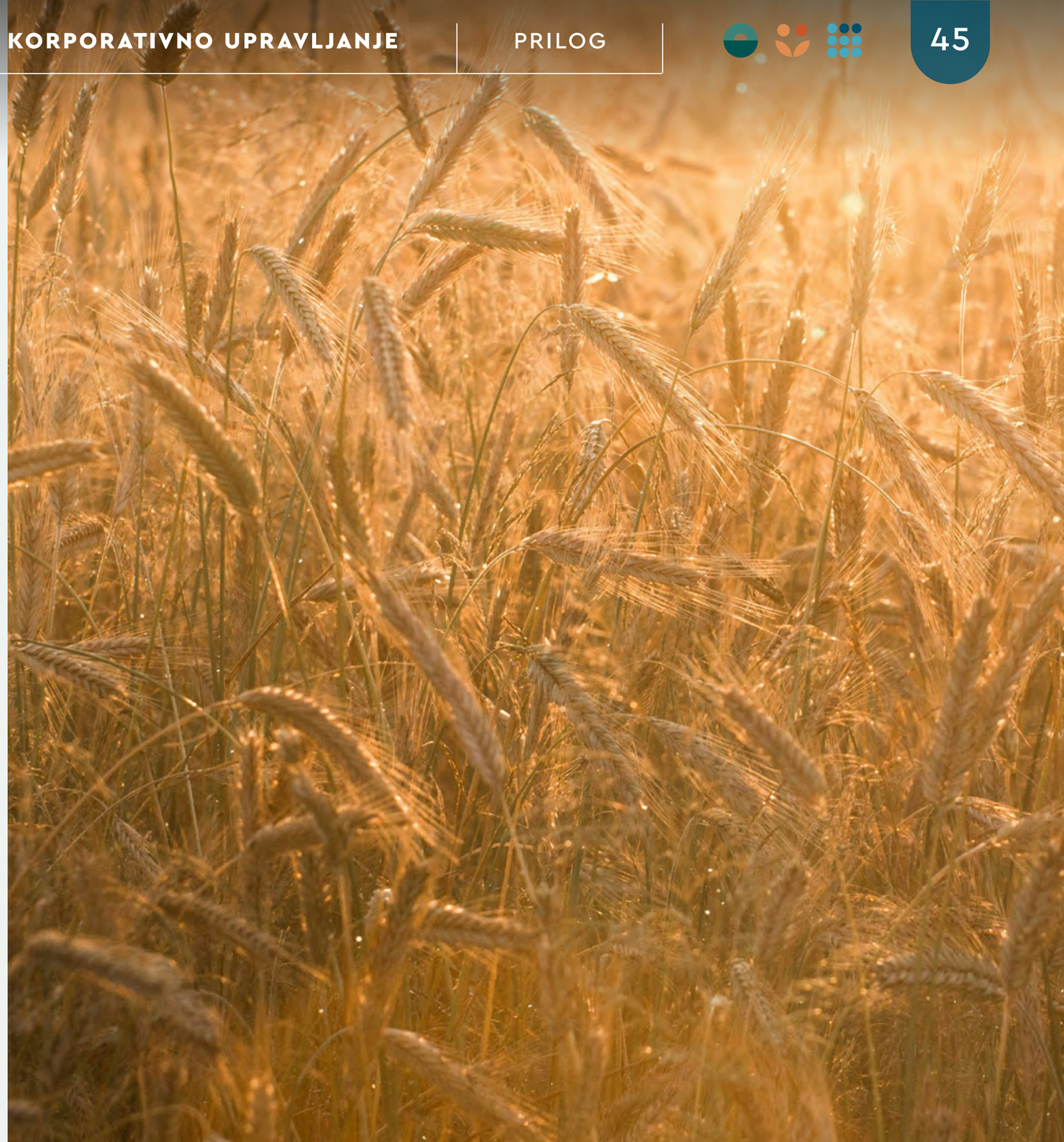

REGENERATIVNA POLJOPRIVREDA

Zemljište je jedan od najvrednijih prirodnih resursa kojim raspolažemo, ali je u isto vreme i jedan od najugroženijih. U Srbiji, gotovo polovina obradivog zemljišta nalazi se u Vojvodini – regiji čije plodno tlo beleži zabrinjavajući pad kvaliteta. U poslednjih 60 godina sadržaj humusa u vojvođanskom zemljištu opao je sa 5% na svega 2–3%, što ozbiljno ugrožava njegov kapacitet da odgovori zahtevima savremene poljoprivrede i intenzivne proizvodnje, ali i sve izraženijim klimatskim promenama.

Klimatske promene, koje se manifestuju kroz duže sušne periode, visoke temperature i iznenadne obilne padavine, dodatno pogoršavaju stanje zemljišta. Kada se tome doda loše upravljanje – intenzivna obrada, sabijanje tla, gubitak biljnog pokrivača, smanjena upotreba stajnjaka i oskudan biodiverzitet – posledice su dugoročne i teško reverzibilne.

Izazovi konvencionalne poljoprivrede:

- Upotreba teških mašina menja strukturu zemljišta, podstiče sabijanje i ubrzava gubitak ugljenika;
- Nepostojanje plodoreda i ostavljanje ogoljenog zemljišta izlaže tlo uticajima sunca, vetra i erozije;
- Smanjenje stočnog fonda i povećana upotreba mineralnih đubriva smanjili su dostupnost organske materije;
- Vetroerozija, posebno izražena u ravnicama bez poljozaštitnih pojaseva, godišnje odnosi i do jedne tone površinskog sloja po hektaru, uz trajni gubitak zemljišta.

U skladu sa ESG principima, MK Agriculture divizija već nekoliko godina aktivno učestvuje u projektima regenerativne poljoprivrede, pristupu koji za cilj ima obnovu zdravlja zemljišta, povećanje njegove otpornosti i očuvanje prirodne ravnoteže agroekosistema.

KONKRETNE MERE PREDUZETE U MK AGRICULTURE DIVIZIJI:

Pokrovni usevi

Zasejano je 80 ha spanaća i 50 ha slačice kao pokrovnih kultura koje su kasnije zaorane. Ova praksa poboljšava strukturu zemljišta i povećava sadržaj organske materije.

Organska ishrana zemljišta

Upotrebljen je peletirani stajnjak FERTIPLUS 4-3-3 na 40 ha pod sojom, dok je na 200 ha primenjeno organsko đubrivo (prevreli stajnjak), a na dodatnih 500 ha stajnjak sa naše govedarske farme, čime se:

- povećava nivo organske materije;
- obnavlja biološka aktivnost zemljišta,
- smanjuje potreba za mineralnim đubrivima.

Održiva obrada tla

Na oko 1.000 ha obradive površine, umesto konvencionalnog oranja primenjena je metoda podrivanja – koja razbija plužni đon, smanjuje emisije CO_2 i smanjuje potrošnju goriva za 5-6 l/ha.

Subirigacija tla

U PIK Bečeju je pušten u rad sistem subirigacije na 117 ha, koji vlaži zemljište odozdo ka gore, izbegava sabijanje tla, smanjuje ispiranje i čuva njegovu strukturu.

Primena regenerativne poljoprivrede ne donosi samo kratkoročne koristi u proizvodnji, već obezbeđuje dugoročnu plodnost, otpornost na klimatske rizike, povećanje biodiverziteta i očuvanje resursa za buduće generacije, što je temelj naše održive budućnosti.

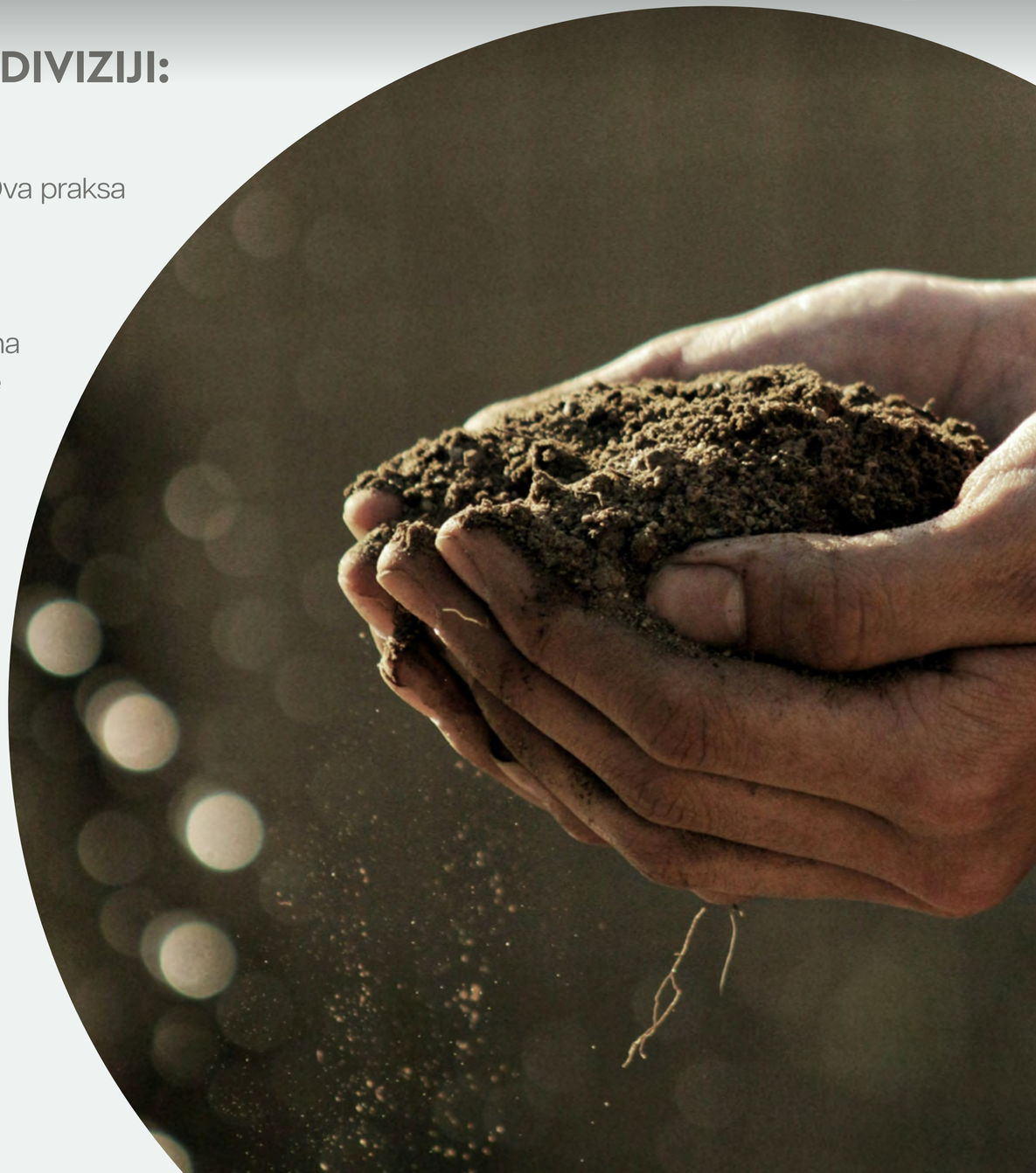

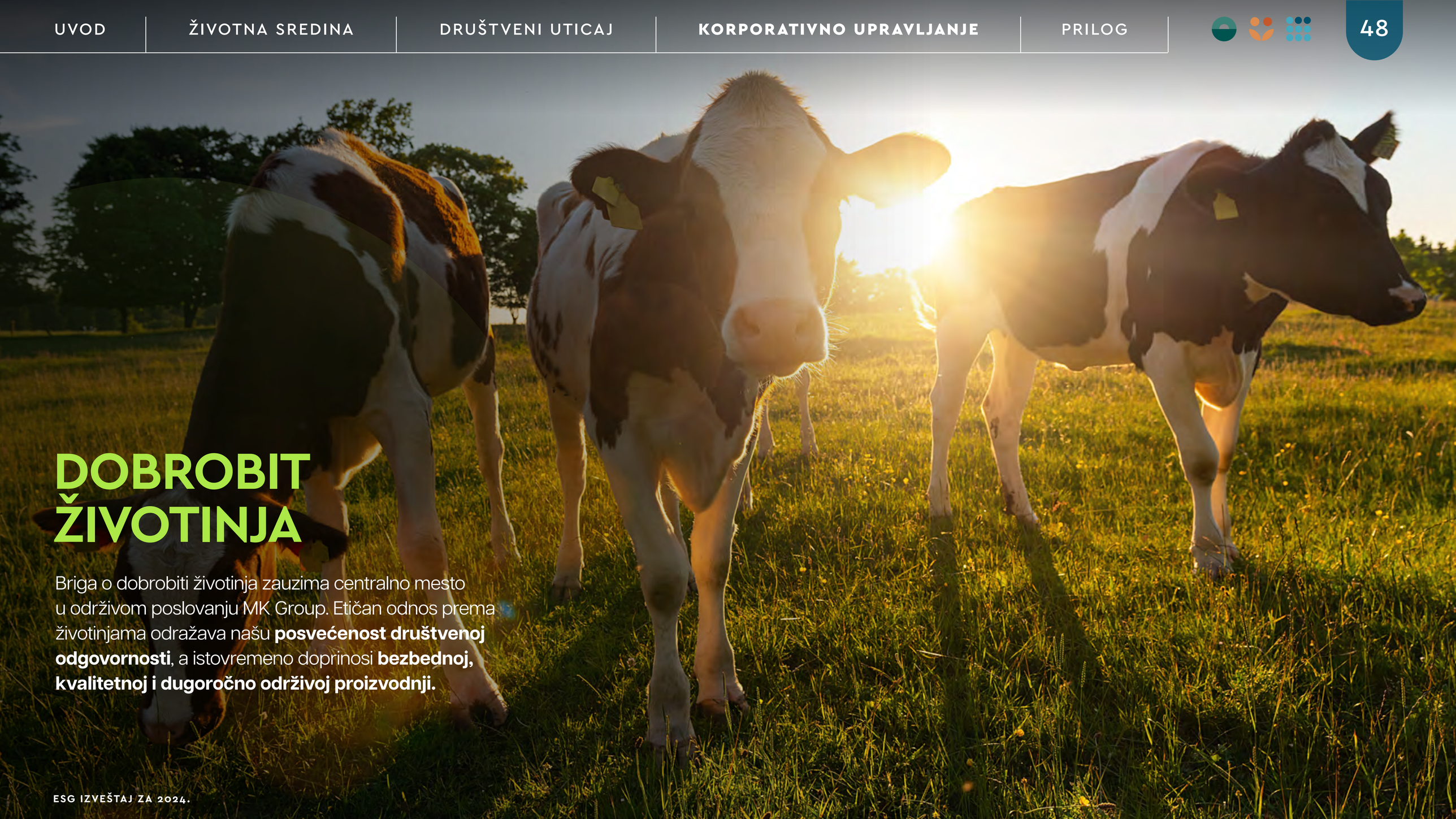

DOBROBIT ŽIVOTINJA

Briga o dobrobiti životinja zauzima centralno mesto u održivom poslovanju MK Group. Etičan odnos prema životinjama odražava našu **posvećenost društvenoj odgovornosti**, a istovremeno doprinosi **bezbednoj, kvalitetnoj i dugoročno održivoj proizvodnji.**

BRIGA O KRAVAMA

Tokom 2024. godine, farma krava u okviru kompanije PIK Bečej dobila je zasluženo priznanje „Crvena kravica”, koje se dodeljuje farmama koje implementiraju 8 ili više robota za mužu Lely i prelaze na XL koncept upravljanja.

Za razliku od klasičnih sistema, XL koncept obuhvata viši nivo automatizacije, naprednu analizu i efikasno prikupljanje podataka, što omogućava:

- precizniju kontrolu procesa muže;
- praćenje zdravlja i dobrobiti svake životinje;
- unapređenje higijene, kvaliteta i bezbednosti sirovog mleka;
- bolju ekonomsku isplativost uz povećanu efikasnost.

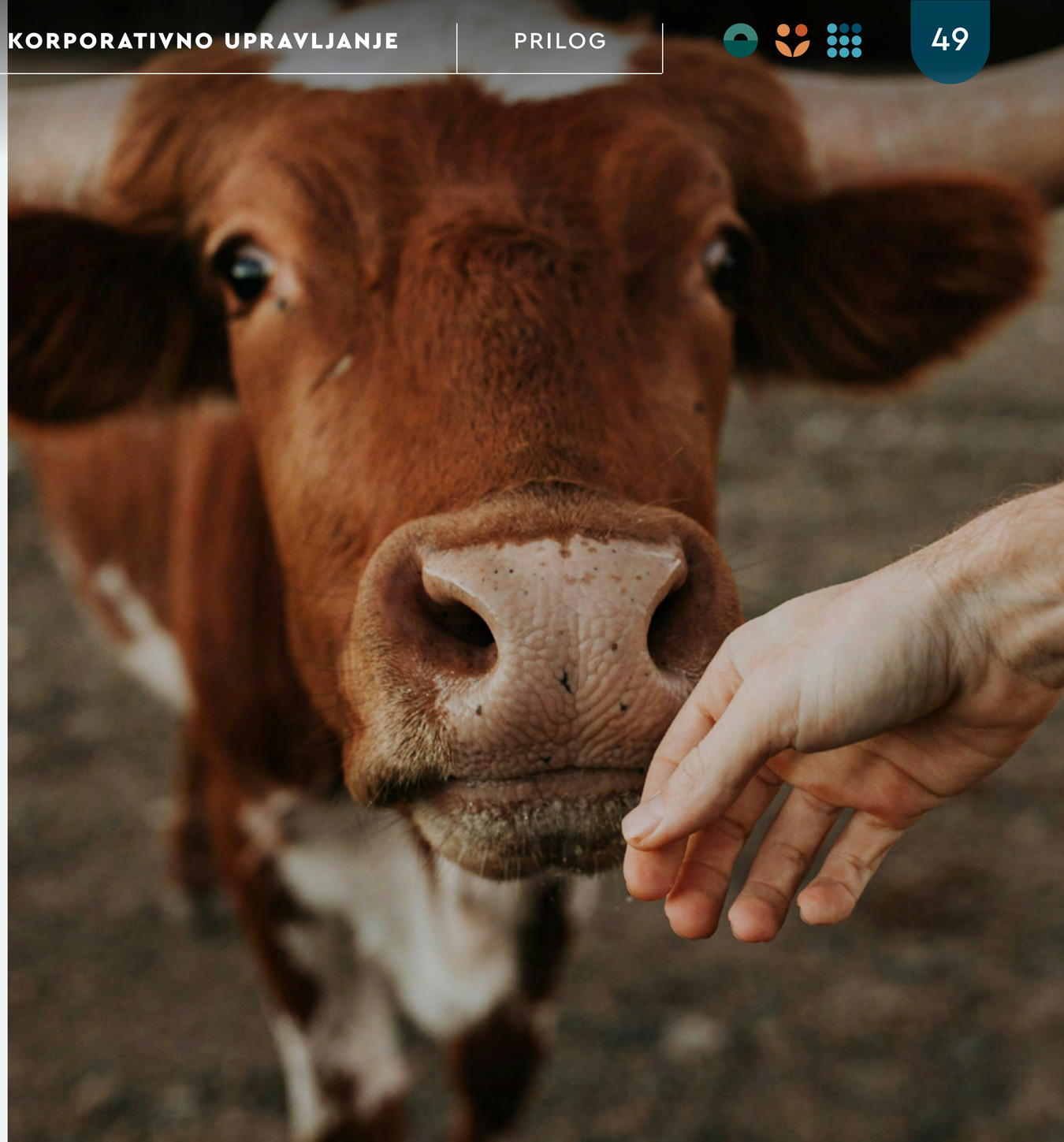

Tokom 2024. godine u cilju poboljšanja dobrobiti životinja preduzete su sledeće aktivnosti na farmi krava:

- **Izgradnja objekta za grupno napajanje teladi** – kapacitet 4 grupe po 25 teladi. Sistem koristi uređaje za automatsko napajanje zamenom za mleko, čime se osigurava stabilan unos i visok stepen higijene.

- **Puštanje u rad objekta Calfrail za individualno automatsko napajanje teladi – kapacitet 50 teladi.** Sistem omogućava teladima da uzimaju manje količine mleka više puta dnevno, što oponaša prirodni ritam sisanja, poboljšava prirast i doprinosi boljem zdravstvenom statusu. Uređaji beleže individualni unos mleka, čime se značajno unapređuje monitoring i briga o zdravlju.

- **Rekonstrukcija proizvodnih normi 5 i 6** zamenjeni blatni hodnici, postavljeni novi liga boksovi i roboti za mužu, čime su unapređeni uslovi boravka i rada, kao i bezbednost i komfor životinja.

- **Osposobljavanje objekta za visoko steone junice** – rasterećenje postojećih kapaciteta, veća prostranost i mirniji uslovi za životinje u ovoj fazi razvoja.

BRIGA O SVINJAMA

U okviru kompanije Carnex Stočarstvo, koja posluje u sastavu MK Meat divizije, sproveden je niz tehnoloških i organizacionih inovacija s ciljem povećanja dobrobiti životinja i sigurnosti farme.

Najznačajniji korak ka digitalizaciji farmi svinja i povećanju dobrobiti životinja i kvaliteta praćenja procesa je Sistem Pig Sense koji je već ranije instaliran u kompaniji Carnex Stočarstvo koja posluje u okviru Meat divizije.

Dalji razvoj Pig Sense sistema u 2024. godini obuhvatio je postavku LoraWan senzorskih uređaja na farmi svinja u Vrbasu u skladu sa petogodišnjim planom investicija u digitalizaciju farmi i dalji razvoj sistema u polju ranog prepoznavanja pojave respiratornih infekcija u okviru A Wish Horizon projekta koji je pod nadzorom EU.

Sistem omogućava:

- real time uvid u osnovne parametre ambijenta u kojima borave životinje;
- podatke o prosečnoj dnevnoj konzumaciji koncentrata po farmama;
- detekciju odstupanja od optimalnih vrednosti;
- pravljenje pouzdane baze podataka za buduće mašinsko učenje.

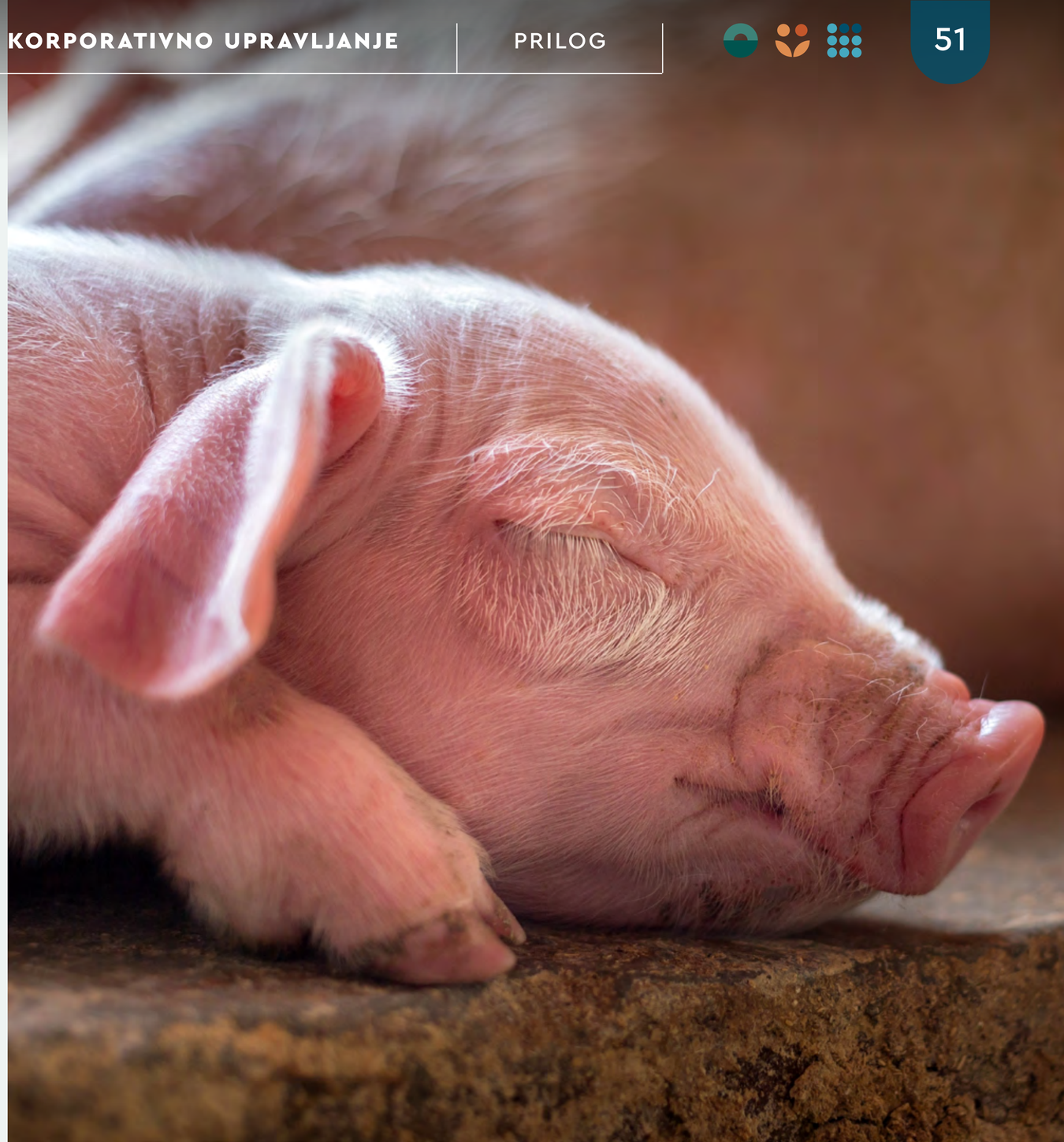

PODIZANJE MERA BEZBEDNOSTI I SIGURNOSTI NA NAJVIŠI NIVO NA FARMAMA SVINJA

RIZIK KOJI ZAHTEVA ODGOVORAN PRISTUP

Afrička kuga svinja (AKS), virusna bolest koja pogađa isključivo domaće i divlje svinje, registrovana je u Srbiji još 2019. godine, virus je potvrđen na 72 lokacije širom zemlje, prema podacima Veterinarske inspekcije iz jula 2023.

Virus se širi putem zaraženih životinja, kontaminirane hrane i vode, odeće, opreme i transporta. Iako nije opasan za ljude, upravo su oni jedan od ključnih prenosioca virusa, što dodatno ističe važnost striktne kontrole i edukacije u lancu stočarske proizvodnje.

Uzimajući u obzir moguće načine zaraze, **mere bezbednosti i sigurnosti na našim farmama su podignute na najviši nivo i one podrazumevaju sledeće:**

- Dezinfekciju svih vozila pri ulasku u krug farme: prolazak kroz dezinfekcione kapije, prskanje atomizerima, 30-minutno čekanje pre dozvole za dalje kretanje;
- Strogu kontrolu saobraćaja unutar farme: samo određena vozila (za ishranu i transport svinja) imaju pristup, i to prema principu: jedno vozilo – jedna farma;
- Zaštitnu opremu za vozače: jednokratna odela i nazuvice, bez ulaska u proizvodne objekte;
- Dezinfekciju i higijenske protokole za zaposlene: obavezno tuširanje, dezinfekcija ruku i obuće, promena u radnu uniformu pri svakom ulasku;
- Dezinfekcione barijere i posude na ulazima svih objekata;
- Zabranu poseta, unošenja hrane i mešanja zaposlenih među objektima;
- Termički obrađene obroke za zaposlene i usmeravanje celokupnog ulaza na jednu tačku sa obezbeđenom ogradom;
- Stalnu edukaciju zaposlenih o ASK i biosigurnosti, uz podršku veterinara i upravnika farmi.

Ove mere reflektuju našu posvećenost ne samo očuvanju proizvodnje, već i odgovornom postupanju prema životinjama, zaposlenima i okolini. Samo pravovremenim reagovanjem i odgovornim ponašanjem možemo zaštititi zdravlje životinja i održati stabilnost domaće proizvodnje.

INTERNA BIOSIGURNOST

Sanitacija: pre naseljavanja sobe novim životinjama neophodno je izvršiti detaljno čišćenje, pranje toplom vodom i dezinfekciju odgovarajućim sredstvima.

Poštovanje principa
„sve unutra – sve napolje“.

Svaka sekcija treba posedovati pribor
koji se koristi samo u toj sekciji
(teralice, lopate, metle itd.).

Zaposleni na farmi treba da budu podeljeni po sekcijama, ako to nije moguće, poslovi na farmi se obavljaju počevši od najmlađih kategorija.

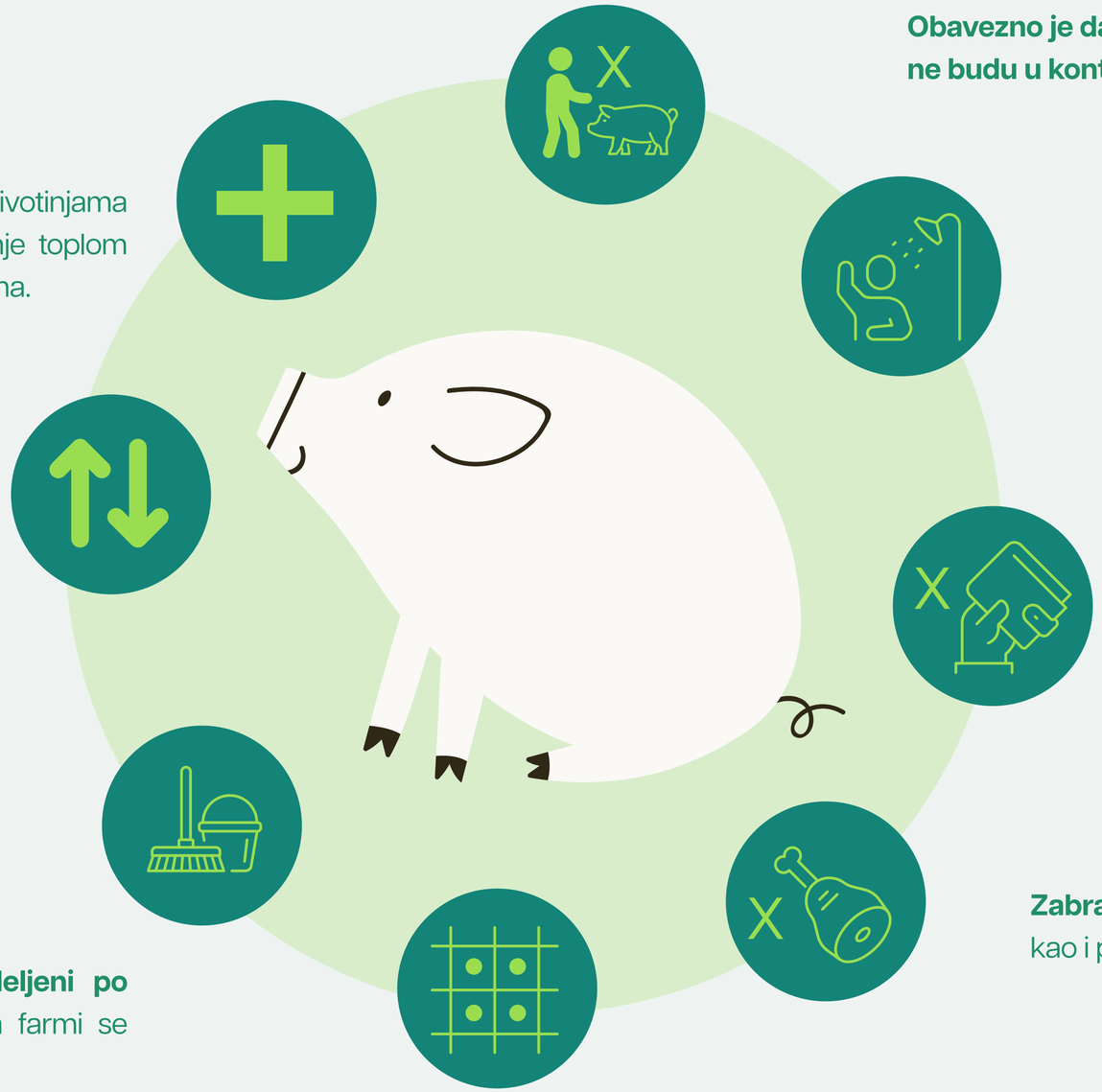

Obavezno je da sve osobe koje ulaze na farmu ne budu u kontaktu sa svinjama u prethodnih 48 časova.

Obavezno je tuširanje i presvlačenje u farmsku garderobu (minimum koji se mora ispoštovati prikazan je u video prezentaciji).

Zabranjeno je unošenje bilo kog ličnog predmeta.

Zabranjeno je unošenje u farmu svinjskog mesa
kao i proizvoda od istog.

EKSTERNA BIOSIGURNOST

Postupak sa uginulim životinjama: redovno uklanjanje uginuća iz farmskog objekta i skladištenje u odgovarajućim kontejnerima ili hladnjačama sve do preuzimanja istih od strane ovlašćenih objekata za preradu.

Kontrola isporuke životinja: do utovarne rampe može doći samo vozilo koje se koristi u krugu farme ili vozilo za koje smo sigurni da je prethodno oprano toplom vodom i dezinfikovano na adekvatan način, a zatim izvršiti ponovnu dezinfekciju neposredno pre utovara, a prilikom ulaska vozila u farmski kompleks. Isporuku životinja preko utovarne rampe do vozila vrši radnik sa farme svinja, dok se osoba koja prima životinje u vozilo ne sme kretati po utovarnoj rampi niti ostvarivati fizički kontakt sa radnikom koji obavlja utovar. Životinje se mogu kretati samo u jednom smeru, prema vozilu u koje se utovaraju, nikako nazad ka farmskom objektu.

Kontrola insekata: redovno uništavanje odraslih muva kao i razvojnih oblika primenom odgovarajućih preparata za dezinsekciju

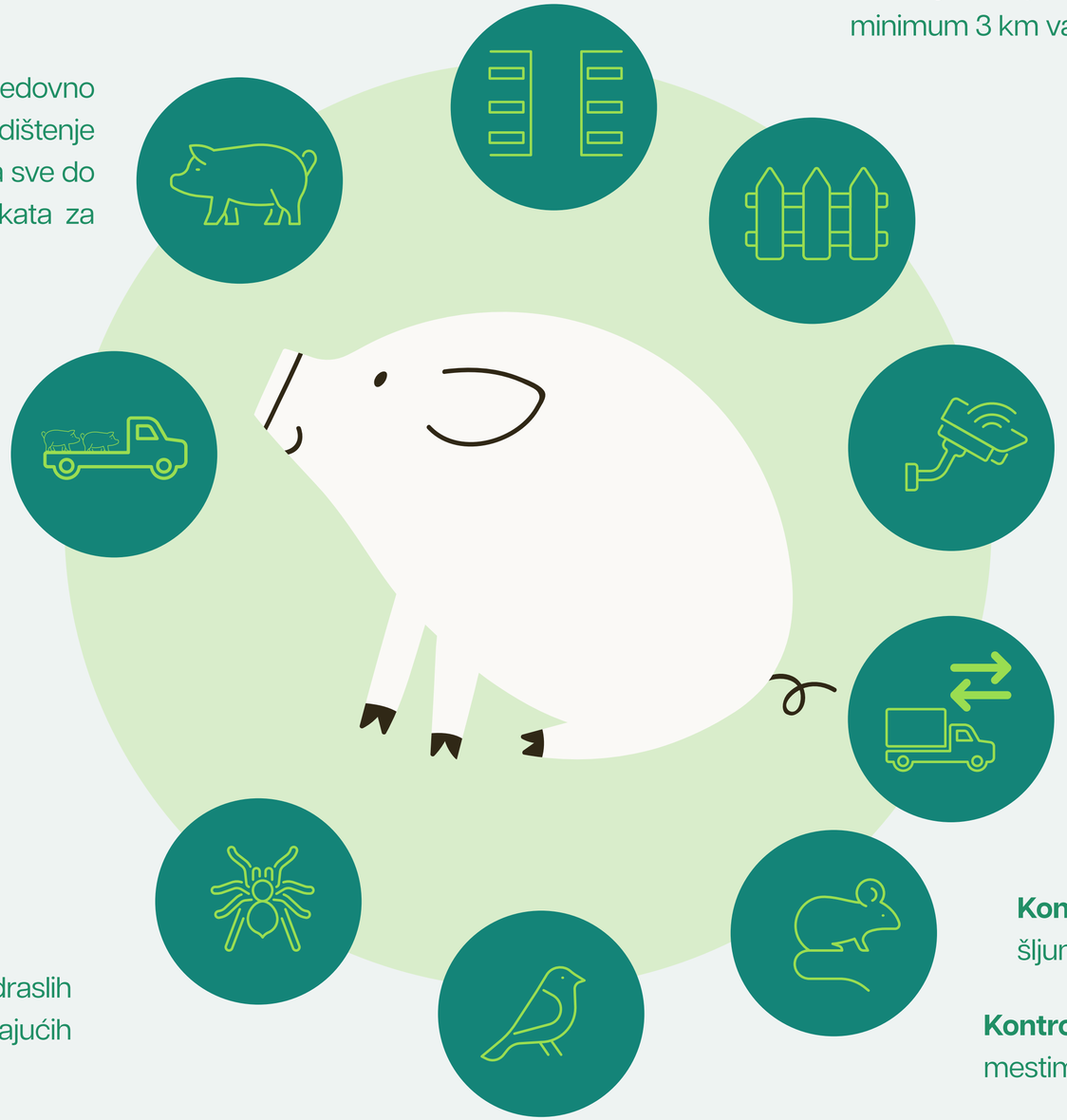

Lokacija: udaljenost od druge farme minimum 3 km vazdušne linije.

Postavljanje fizičke barijere – ograda oko farmskog kompleksa

Postavljanje fizičkog obezbeđenja ili video nadzora: ukoliko postoji mogućnost.

Kontrola ulaska ljudi u farmu: obavezno tuširanje i presvlačenje u garderobu koja se koristi isključivo i samo unutar farme, kao i zabrana unošenja ličnih predmeta (mobilni telefoni, nakit, itd.).

Kontrola glodara: opšiv od lima oko temelja, posip od šljunka oko farme, kućice sa mamcima oko farme

Kontrola ptica: postavljanje rešetki ili mreže na svim mestima gde bi ptice mogle ući u farmski objekat

1 SVET BEZ SIROMAŠTVA

8 DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

2 SVET BEZ GLADI

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

3 DOBRO ZDRAVLJE

12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

4 KVALITETNO OBRAZOVANJE

16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE

5 RODNA RAVNOPRAVNOST

17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA

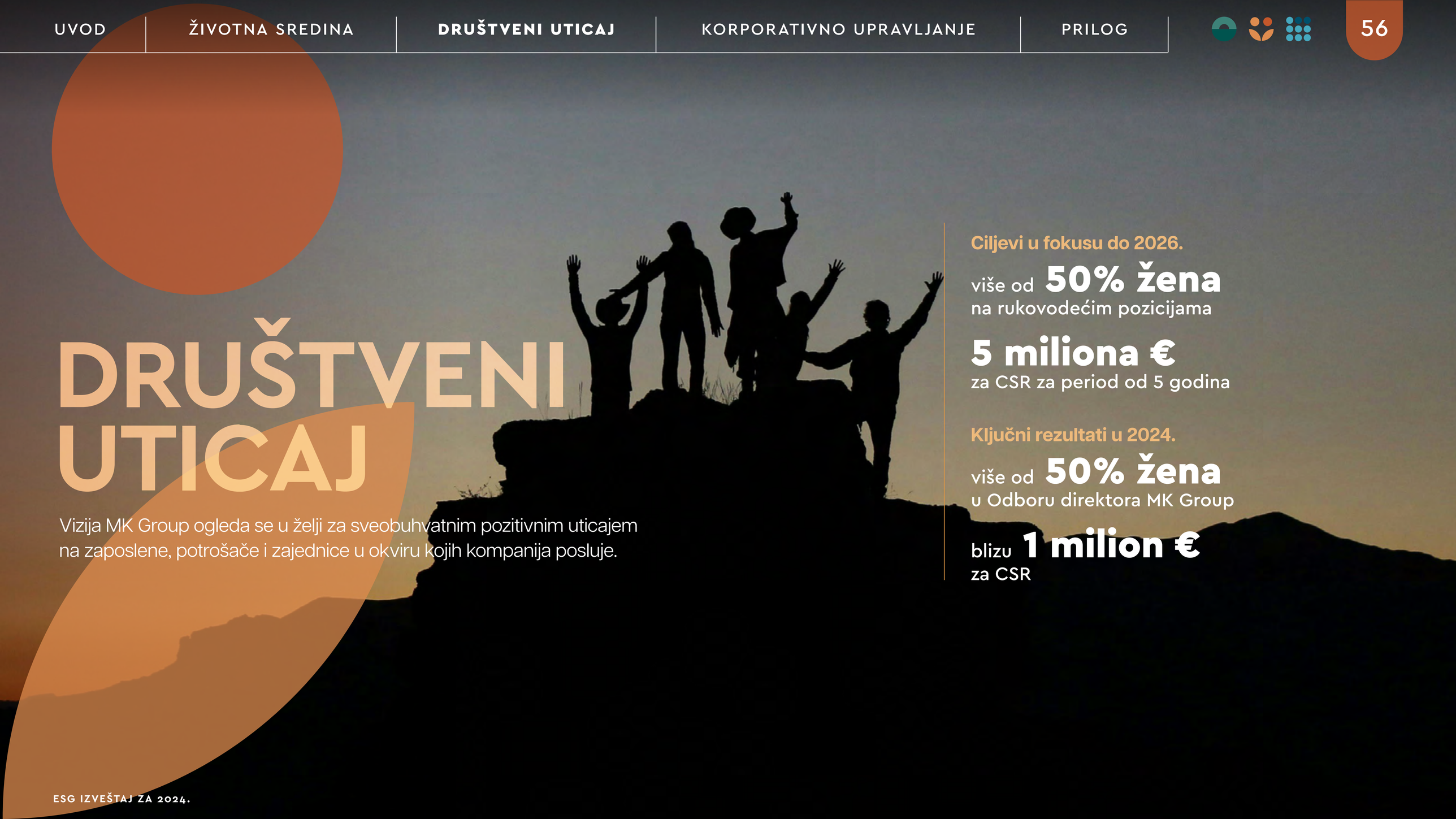

DRUŠTVENI UTICAJ

Vizija MK Group ogleda se u želji za sveobuhvatnim pozitivnim uticajem na zaposlene, potrošače i zajednice u okviru kojih kompanija posluje.

Ciljevi u fokusu do 2026.

više od **50% žena**
na rukovodećim pozicijama

5 miliona €
za CSR za period od 5 godina

Ključni rezultati u 2024.

više od **50% žena**
u Odboru direktora MK Group

blizu **1 milion €**
za CSR

BRIGA O ZAPOSLENIMA

U MK Group verujemo da je snaga tima u svakom njegovom članu. Sa oko **4.000 zaposlenih, od čega je 2.500 u stalnom radnom odnosu**, negujemo radno okruženje u kome se **podstiču podrška, profesionalni razvoj i motivacija.**

Kroz posvećenost dobrobiti zaposlenih i stvaranju podsticajne radne atmosfere, **izgrađena je kultura u kojoj ljudi ostaju, rastu i doprinose.** Potvrda tome je i **Engagement Index od 86 ostvaren u 2023. godini,** koji jasno oslikava **visok nivo zadovoljstva i angažovanosti naših timova širom sistema.**

STRUKTURA UKUPNOG BROJA ZAPOSLENIH I ANGAŽOVANIH PO DIVIZIJAMA

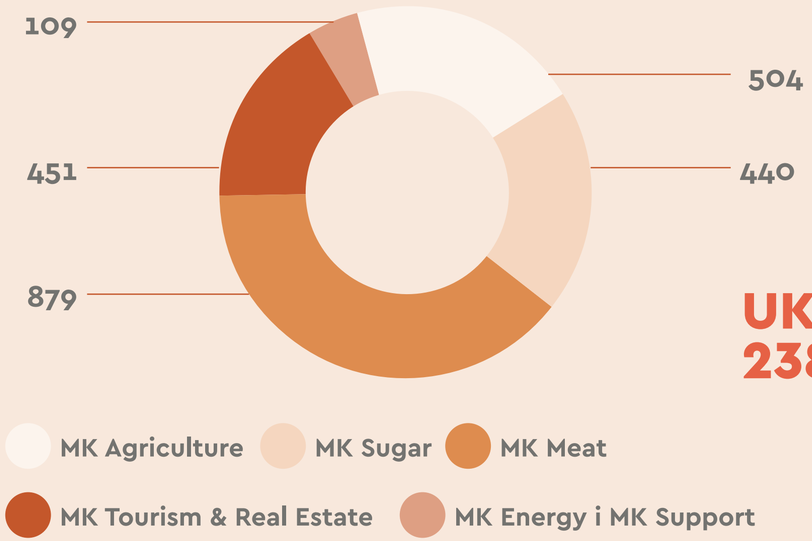

UKUPNO 2383

BENEFITI ZA ZAPOSLENE

MK GROUP I ĐACI PRVACI

Briga o najmlađima i ulaganje u obrazovanje predstavljaju **važan deo dugoročne strategije društvene odgovornosti MK Group**. Kao i prethodnih godina, i u školskoj 2024. godini kompanije članice MK Group obradovale su decu svojih zaposlenih poklon paketićima i novčanom podrškom od 70 evra (u dinarskoj protivvrednosti), namenjenom pripremi za početak školovanja.

Ova inicijativa ima za cilj da olakša roditeljima pripreme, a deci ulazak u novo životno poglavlje učini radosnim i nezaboravnim. Na ovaj način pokazujemo da cenimo obrazovanje i da brinemo o porodicama naših zaposlenih.

U 2024. godini, školske klupe prvi put je zauzelo:
30 đaka prvaka iz kolektiva kompanija PIK Bečej,
PP Erdevik i Carnex.

POPUSTI U HOTELIMA

Kao deo pažljivo negovane korporativne kulture, zaposlenima u MK Group omogućeni su ekskluzivni popusti za boravak u hotelima iz raznovrsnog i prestižnog portfolija naše kompanije. Ova pogodnost ne predstavlja samo priliku za kvalitetan i zaslužen odmor po povoljnijim uslovima, već i simbol međusobnog uvažavanja i brige koju kompanija pruža svojim zaposlenima. Na ovaj način, osnažujemo osećaj pripadnosti, motivišemo lojalnost i dodatno gradimo kulturu koja vrednuje posvećenost, ravnotežu i kvalitet života.

TIM BILDING AKTIVNOSTI I MK SPORT FEST

U MK Group negujemo kulturu saradnje i zajedništva, kroz pažljivo osmišljene tim bilding programe na nivou divizija, članica i celog sistema. Ovi susreti nisu samo prilika za opuštanje, već i za jačanje međusobnog poverenja, timskog duha i usklađivanje sa zajedničkim vrednostima.

Naši programi obuhvataju sportske aktivnosti, putovanja, izlete, kao i edukativne i razvojne radionice koje doprinose boljoj komunikaciji i povezivanju kolega iz različitih sektora i zemalja u kojima poslujemo.

Posebno se izdvaja **MK Sport Fest**, koji je 2024. godine održan po drugi put i postaje prepoznatljiv simbol korporativne kulture. Ovaj celodnevni događaj okupio je **više od 1.300 zaposlenih**, koji su učestvovali u brojnim sportskim takmičenjima, kreativnim aktivnostima i timskim izazovima.

Kroz ovakve inicijative gradimo snažnu, povezanu zajednicu zaposlenih, u kojoj su timski rad, entuzijazam i lojalnost temelj našeg dugoročnog uspeha.

SAZNAJTE VIŠE O NAMA – POGLEDAJTE NAŠU PRIČU KROZ KORPORATIVNI VIDEO

DIVERZIFIKOVANOST, JEDNAKOST I INKLUZIJA

U OKVIRU MK GROUP JEDNAKOST I JEDNAKE PRILIKE ZA SVE SU MEĐU OSNOVNIM PRINCIPIMA

Nulta tolerancija na bilo kakav oblik diskriminacije predstavlja osnovu naše politike ljudskih resursa. MK Group teži diverzifikaciji prilikom zapošljavanja, osiguravajući poštovanje principa jednakih zarada za ista radna mesta i jednaki doprinos. Proces zapošljavanja zasniva se isključivo na proceni kvalifikacija, kompetencija i radnog iskustva, relevantnih za određenu poziciju.

Sloboda udruživanja je zagarantovana, a sa sindikatima svake tri godine obnavljamo kolektivne ugovore, dok se svake godine kroz anekse kolektivnih ugovora dogovaraju nove zarade, kako bismo osigurali da zarade i radni uslovi ostanu u skladu sa promenama na tržištu rada. Čak 66% zaposlenih uključeno je u kolektivne ugovore, koji podrazumevaju odredbe o radnom vremenu, pauzama, godišnjim odmorima i sigurnosti na radu. Naši zaposleni imaju pravnu zaštitu i slobodu da o svojim uslovima rada pregovaraju. Kolektivni ugovori garantuju sigurnost i stabilnost zaposlenja, nude zaposlenima zajednički glas u pregovorima sa poslodavcem, što im omogućava da lakše izraze svoje potrebe i interese.

BROJ ZAPOSLENIH - STALNO ZAPOSLENI	2023.	2024.
Osobe sa invaliditetom	25	28
Zaposleni ispod 30 godina	306	288
Zaposleni starosti između 30 i 50 godina	1276	1314
Zaposleni stariji preko 50 godina	969	781

RODNA RAVNOPRAVNOST

> Sa ponosom možemo istaći da u poslovanju naše kompanije do sada nije bilo nijednog incidenta povezanog sa rodnom diskriminacijom. Zastupljenost žena na upravljačkim pozicijama MK Group u 2024. godini iznosi **40,8%. Procenat žena u Odboru direktora je više od 50%.**

U MK Group snažno verujemo da **raznolikost na upravljačkim pozicijama obogaćuje poslovno okruženje i podstiče kulturu inovacija, međusobnog poštovanja i saradnje**. Prisutnost žena u rukovodećim strukturama nije samo odraz rodne ravnoteže, već i snažan podsticaj profesionalnom razvoju i osnaživanju svih zaposlenih.

Ovakav pristup ne samo da doprinosi većoj produktivnosti, već odražava vrednosti na kojima gradimo naš identitet – odgovornost, jednakost i poverenje u snagu različitih perspektiva.

BROJ ZAPOSLENIH - STALNO ZAPOSLENI	2023.	2024.
Žene	**872**	829
MK Agri-food, MK Energy, MK Support	661	619
MK Tourism & Real Estate	211	210
Muškarci	**1679**	1554
MK Agri-food, MK Energy i MK Support	1.463	1313
MK Tourism & Real Estate	216	241
UKUPNO	**2551**	**2383**

ZASTUPLJENOST MUŠKARACA I ŽENA NA UPRAVLJAČKIM POZICIJAMA SREDNJEG DO TOP NIVOA U MK GROUP	2023.	2024.
Žene	40,8%	40,8%
Muškarci	59,2%	59,2%

ULAGANJE U ZNANJE I RAZVOJ ZAPOSLENIH

U MK Group kontinuirano **osluškujemo potrebe svojih timova kroz redovne analize i povratne informacije,** verujući da je **razvoj zaposlenih temelj zajedničkog uspeha.** Zato kreiramo edukativne programe prilagođene stvarnim izazovima, **podstičući kulturu učenja, razmene znanja i profesionalnog napretka.**

Interni treninzi fokusirani su na unapređenje specifičnih kompetencija, dok eksterni programi omogućavaju zaposlenima da steknu uvid u savremene industrijske trendove i prošire svoja znanja kroz kontakte sa stručnjacima izvan kompanije.

Kroz sve ove inicijative, MK Group posvećeno ulaže u rast i osnaživanje svojih ljudi, gradeći tim koji je motivisan, prilagodljiv i spreman za izazove savremenog poslovanja. Naša kultura učenja i razvoja omogućava svakom zaposlenom da otkrije, razvije i ostvari svoj puni potencijal.

Ukupan broj sati treninga u 2024. godini iznosio je 9.414, što je za 814 sati više nego u 2023. godini. Sa 647.912 evra uloženih u edukaciju u 2024, skoro duplo više nego u 2023, MK Group jasno pokazuje posvećenost razvoju znanja i osnaživanju svojih timova.

ODRŽANI TRENINZI ZAPOSLENIH	2023.	2024.
UKUPNA VREDNOST ODRŽANIH TRENINGA ZAPOSLENIH (EUR)	397.000	647.912
UKUPAN BROJ SATI TRENINGA U 2024 GODINI JE 9414 (U 2023 GODINI JE 8600 h).		

UPRAVLJANJE PROJEKTIMA – RAZVOJ PROJEKTNIH LIDERA U OKVIRU MK GROUP

U skladu sa strateškom orijentacijom MK Group ka jačanju projektne kulture i unapređenju efikasnosti poslovanja, na nivou holding kompanije krajem 2024. godine formirano je PMO (Project Management Office) odeljenje. Kao deo ovog razvoja, iz svake članice sistema MK Group odabrani su predstavnici kompanija koji su prošli treninge na temu metodologije kreiranja projekata.

Cilj treninga je bilo osnaživanje zaposlenih kroz usvajanje savremenih znanja i alata iz oblasti upravljanja projektima. Program je obuhvatio ključne faze projektnog ciklusa, veštine planiranja, organizacije i praćenja realizacije projekata, kao i praktične alate za svakodnevni rad.

Ova inicijativa predstavlja važan korak u daljem profesionalnom razvoju zaposlenih, ali i u građenju kohezivnog i kompetentnog projektnog tima na nivou celokupne MK Group.

INTERNI KOUČING PROGRAM

Osluškujući potrebe svojih timova, početkom 2024. godine pokrenuli smo interni koučing program kao novu dimenziju podrške razvoju menadžera. Kroz **75 sati individualnih sesija**, naši zaposleni su imali priliku da istraže sopstvene potencijale, osnaže introspektivnost i empatiju, i oblikuju konkretne korake ka ličnom i profesionalnom napretku.

Prvi rezultati su izuzetno ohrabrujući, **učesnici su prepoznali svoje snage, jasno definisali ciljeve i pokrenuli promene koje se osećaju i u njihovim timovima.**

Sa istim entuzijazmom, nastavljamo da širimo kulturu razvoja, otvorenog dijaloga i podrške.

STALNI RAZVOJ: SUŠTINA UPRAVLJANJA PERFORMANSAMA

Kontinuirano unapređenje učinka temelj je našeg pristupa razvoju ljudi i organizacije. Kroz strukturirani proces upravljanja performansama, podstičemo efikasniji rad usklađen sa strateškim ciljevima kompanije i ličnim napretkom svakog člana tima.

Ciklus upravljanja performansama obuhvata više ključnih faza:

• PLANIRANJE CILJEVA

čini osnovu celog procesa, jer jasno definisani ciljevi osiguravaju fokusiranost i efikasnost. Kroz „line of sight" pristup, strateški ciljevi se jasno prenose sa najvišeg nivoa do svakog pojedinca, obezbeđujući usklađenost timskih i ličnih doprinosa sa pravcem kompanije.

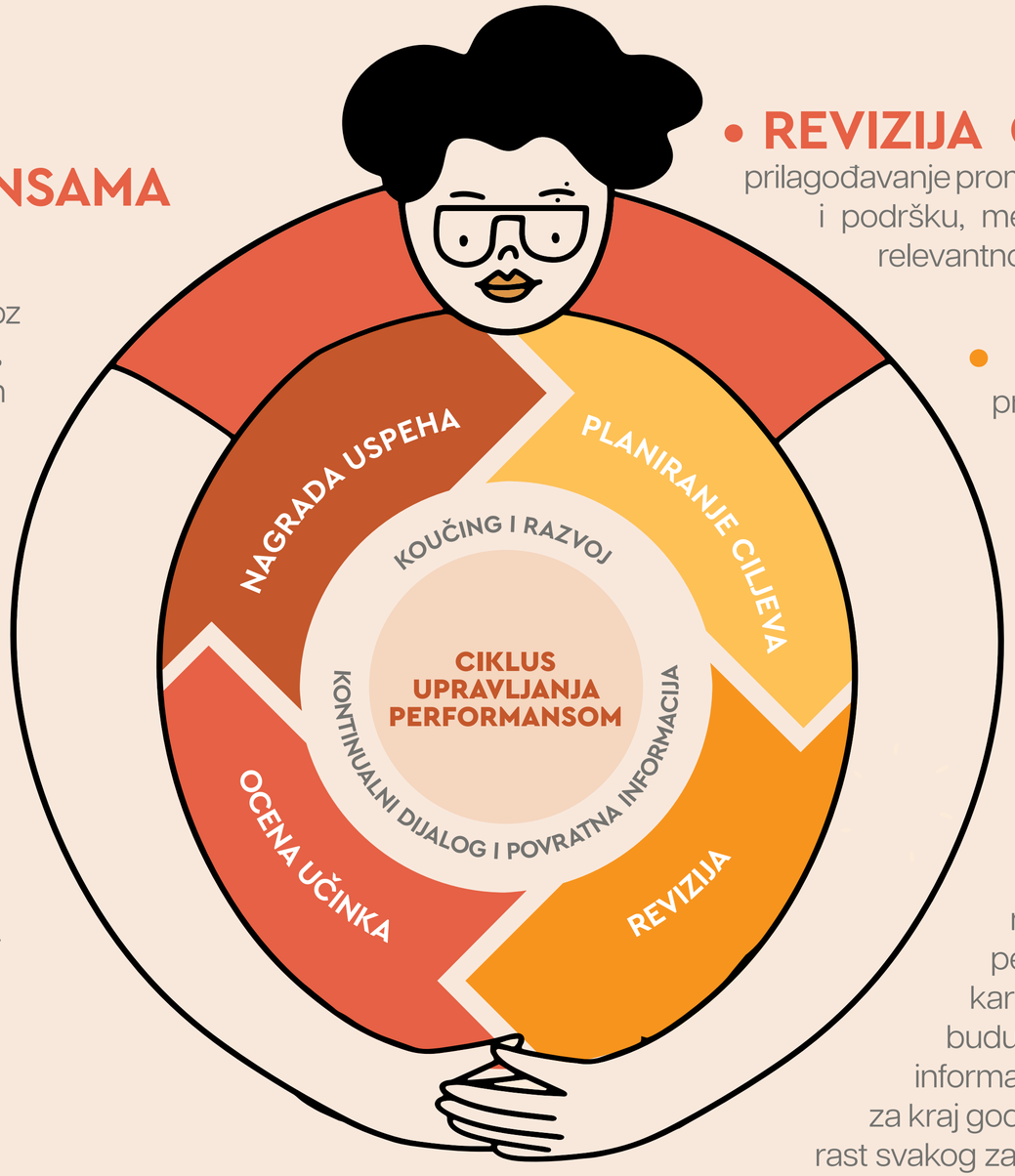

• REVIZIJA CILJEVA

pruža fleksibilnost i prostor za prilagođavanje promenama. Tokom ovog dela procesa, kroz dijalog i podršku, menadžeri zajedno sa zaposlenima preispituju relevantnost ciljeva i osnažuju njihov ostvariv doprinos.

• OCENA UČINKA

omogućava procenu rezultata, ali i identifikaciju prostora za napredak. Ova faza otvara prostor za dvosmernu komunikaciju, kroz koju zaposleni dobijaju konkretne uvide i smernice, dok menadžeri imaju aktivnu ulogu kao podrška, koučevi i lideri razvoja.

• NAGRAĐIVANJE REZULTATA

je snažan stimulus. Kroz pravedno i transparentno vrednovanje rada, kompanija prepoznaje i podstiče angažovanost, što pozitivno utiče i na motivaciju i na ukupnu dinamiku tima. Upravljanje performansama je i alat za planiranje razvoja karijere, upravljanje talentima, kao i identifikaciju budućih lidera. U osnovi svega nalazi se povratna informacija, koja ne treba da bude rezervisana samo za kraj godine – njen kontinuitet i kvalitet direktno utiču na rast svakog zaposlenog.

NAJBOLJI OD NAJBOLJIH – DOBITNICI GODIŠNJIH NAGRADA ZA 2024. GODINU

Već četvrtu godinu zaredom dodeljujemo Godišnje nagrade MK Group, kako bismo istakli i nagradili zaposlene koji svakodnevno pokazuju pobednički duh, posvećenost i timsku kulturu koja nas vodi ka zajedničkom uspehu.

Ove nagrade nisu samo priznanje za ostvarene rezultate, već i prilika da dodatno osnažimo našu zajednicu i promovišemo ključne korporativne vrednosti: **izvrsnost, stalni razvoj i sinergiju.**

Kroz proces godišnjeg nagrađivanja za 2024. godinu, svi zaposleni imali su priliku da nominuju koleginice i kolege koje prepoznaju kao istinske ambasadore ovih vrednosti. Odziv je porastao za dodatnih 16% u odnosu na prethodnu godinu, sa čak **946 nominacija iz svih delova sistema.** Na osnovu broja i kvaliteta prijava, kao i ostvarenih rezultata, Odbor direktora MK Group, zajedno sa generalnim direktorima kompanija članica, odabrao je pobednike.

Na svečanoj ceremoniji dodele nagrada, kojoj su prisustvovali svi finalisti, proglašeni su pobednici u šest kategorija.

AMBASADOR IZVRSNOSTI

Mina Subotić

Digital marketing koordinator, MK Mountain Resort

Vrednosti koje Minu Subotić dodatno izdvajaju i naglašavaju njenu izvrsnost su ažurnost, inovativnost i odgovornost. Njena posvećenost poslu i predanost svakom zadatku ne samo da rezultuju vrhunskim ishodima, već i doprinose jačanju naše organizacione kulture. Njena sposobnost da prepozna i implementira inovativna rešenja pomaže nam da unapredimo naše poslovanje. Osim toga, Minin timski duh doprinosi stvaranju inspirativnog radnog okruženja.

AMBASADOR STALNOG RAZVOJA

Goran Dronjak

Tehnolog smenovođa, Sunoko

Goran je mladi i ambiciozni profesionalac koji svojim radom svakodnevno doprinosi unapređenju procesa i razvoju kompanije. Proaktivan, sa inicijativom i spremnošću da preuzme odgovornost i donosi odluke; sa idejama i predlozima kojima često doprinosi efikasnosti i kvalitetu samog poslovanja. Njegova posvećenost stalnom učenju i profesionalnom razvoju prepoznata je na nivou celog sistema MK Group, gde je ove godine dobio nagradu „Lansiraj ideju". Za koleginice i kolege Goran je simbol nesebičnog deljenja znanja i podsticanja timske saradnje.

AMBASADOR SINERGIJE

Gabrijela Jovanović

Office Assistant, Carnex

Koleginica Gabrijela Jovanović predstavlja sponu koja povezuje kolege iz različitih delova MK Group sistema. Njena sposobnost da gradi odnose sa kolegama zaposlenim širom naše zajednice, čini je ključnom karikom u podsticanju saradnje i unapređenju atmosfere u timu. Izražena empatija, strpljenje i razumevanje čine je izuzetnom koleginicom.

NAJBOLJI MENADŽER

Jan Turan

Menadžer proizvodnje, Flora – PIK Bečej

Jan Turan je izuzetan lider tima, koji se ističe proaktivnošću i inovativnim pristupom radu. Tokom samo jedne godine rada u kompaniji Flora, Jan je stekao veliko poverenje i poštovanje svojih kolega. Njegova sposobnost da predlaže nove metode i rešenja donosi svežinu i unapređuje procese kompanije.

NAJBOLJI TIM

Odeljenje infrastrukture MK Group

Odeljenje infrastrukture predstavlja tehničku i stratešku okosnicu poslovanja. Njihova ekspertiza obuhvata širok spektar aktivnosti – od planiranja i implementacije tehnoloških rešenja, do održavanja i unapređenja postojećih sistema i obezbeđivanja sigurnosti podataka i zaštite informacija. Ovaj tim je ne samo podrška, već i strateški partner u ostvarivanju poslovnih ciljeva. Pored toga, oni svakodnevno rešavaju probleme za svakog korisnika i omogućavaju svim kolegama da efikasno i sigurno obavljaju svoje radne zadatke. Njihova sposobnost da brzo identifikuju i reše tehničke izazove doprinosi kontinuitetu poslovanja i prekide u radu svodi na minimum.

SPECIJALNA NAGRADA ZA NAJBOLJI PROJEKAT

Aleksandra Stojanović

Direktorka projekta Zadužbine Miodraga Kostića

Aleksandra Stojanović, direktorka sektora korporativnih poslova MK Group i direktorka projekta Zadužbine Miodraga Kostića, više od decenije je deo menadžment tima kompanije. Njeno interdisciplinarno znanje, strateško razmišljanje i izražen osećaj za organizaciju čine je ključnim osloncem u realizaciji brojnih inicijativa. Pod njenim vođstvom, mnogi projekti su uspešno realizovani u rekordnim rokovima i po najvišim standardima, što potvrđuje njenu posvećenost, efikasnost i visok nivo profesionalizma. Aleksandra neguje radno okruženje koje podstiče inovacije, saradnju i kreativnost, a njena posvećenost razvoju i unapređenju procesa čini je neprocenjivim resursom za kompaniju. Kroz svoj rad, aktivno doprinosi oblikovanju održive i odgovorne budućnosti MK Group.

SPECIJALNA NAGRADA
ZA PROJEKAT GODINE

MK GROUP
GODIŠNJE
NAGRADE
2024

NOMINACIJE ZA AMBASADORE
IZVRSNOSTI
IZVRSNOST

MK GROUP
GODIŠNJE

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE ZAPOSLENIH NA RADU

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE ZAPOSLENIH NA RADU

U MK Group, bezbednost i zdravlje na radu predstavljaju neupitni prioritet. Dosledno primenjujemo **visoke standarde zaštite**, kako bismo obezbedili **sigurno, zdravo i podržavajuće radno okruženje za sve zaposlene**, bez obzira na vrstu angažovanja, bilo da je reč o stalnim zaposlenima ili privremeno angažovanim saradnicima.

Ključne aktivnosti u okviru sistema bezbednosti i zdravlja na radu obuhvataju:

- redovnu kontrolu radne opreme
- procenu rizika od povreda i profesionalnih oboljenja
- organizovanje lekarskih i sanitarnih pregleda
- kontinuiranu edukaciju zaposlenih
- raspodelu ličnih zaštitnih sredstava u skladu sa procenjenim rizicima

U skladu sa zahtevima međunarodnog standarda ISO 45001:2018, svake godine se sprovode eksterne provere u kompanijama članicama: Carnex d.o.o. Vrbas, Sunoko d.o.o., PIK Bečej d.o.o., Agrounija fruit i Carnex stočarstvo d.o.o. Bečej. Pored toga, interni tim za bezbednost i zdravlje redovno obavlja interne provere svih pravnih lica unutar sistema MK Group.

Tokom 2024. godine, u pomenutim kompanijama, realizovane su simulacije obuka sa fokusom na vanredne situacije i bezbednu evakuaciju, kao deo šireg preventivnog pristupa i jačanja kapaciteta zaposlenih za krizne scenarije.

MK Group dosledno sprovodi visoke standarde bezbednosti i zdravlja na radu, sa ciljem očuvanja sigurnosti, zdravlja i dobrobiti svih zaposlenih. Naš pristup podrazumeva stalnu edukaciju, proaktivno upravljanje rizicima i kontinuirano praćenje performansi.

Jedan od ključnih alata u ovom procesu su **godišnji interni seminari** za stručna lica iz oblasti zaštite na radu, koji omogućavaju **pravovremeno praćenje zakonskih izmena**, razvoj stručnih kapaciteta i razmenu najboljih praksi među članicama grupe.

Tokom izveštajnog perioda zabeležen je porast ukupnog broja povreda na radu u odnosu na prethodnu godinu.

Ova promena povezana je sa:

- **povećanim obimom aktivnosti na terenu,**
- **rastućim brojem zaposlenih na različitim lokacijama,**
- **unapređenim sistemom prijavljivanja i evidentiranja, uključujući i manje povrede.**

2023.		2024.
68	LAKE POVREDE	96
6	TEŠKE POVREDE	11
74	UKUPNO POVREDA	107
3.001	IZGUBLJENI DANI USLED POVREDE	4.009

BROJ POVREDA NA RADU

Ovo svedoči o funkcionalnosti i transparentnosti internog sistema izveštavanja. Istovremeno, nije zabeležen nijedan incident sa požarom koji bi ugrozio bezbednost zaposlenih, što potvrđuje efikasnost primenjenih tehničkih i preventivnih mera zaštite.

Poseban akcenat stavlja se **na edukaciju zaposlenih, unapređenje ergonomije radnih mesta, sistematski nadzor i kontinuirano jačanje bezbednosne kulture.**

MK Group ostaje **posvećena daljoj izgradnji bezbednog i zdravog radnog okruženja**, uz jasnu ambiciju da nastavi da bude **primer odgovorne i održive prakse u regionu.**

PREVENTIVNA KULTURA BEZBEDNOSTI

Kompanije u sastavu MK Group dosledno prate sve povrede na radu, sprovode detaljne analize uzroka i definišu precizne korektivne mere. Nakon svakog incidenta sprovodi se temeljno istraživanje, sa ciljem sprečavanja sličnih situacija u budućnosti i stalnog unapređenja bezbednosnih procedura.

U svim članicama grupe primenjuje se sistem dozvola za izvođenje rizičnih aktivnosti, kao što su rad na visini, u zatvorenim prostorima, zavarivanje, manipulacija zapaljivim materijama i druge radnje sa povećanim stepenom rizika. Ovaj kontrolni mehanizam obezbeđuje dodatne mere zaštite pre svakog kritičnog zadatka.

Takođe, razvijen je i sistem za evidenciju i analizu „near miss" situacija, događaja koji su mogli dovesti do povrede ili štete, ali su izbegnuti pravovremenom reakcijom. Ovakav pristup omogućava učenje iz potencijalno opasnih situacija i jača kulturu prevencije, čak i kada do incidenta nije došlo.

BRIGA O POTROŠAČIMA I KVALITETU

TABELA STANDARDA PREMA KOJIMA SU SERTIFIKOVANE KOMPANIJE

Sertifikovani standardi u MK Agri Food diviziji u 2024. godini

	MK Agriculture	MK Sugar	MK Meat
ISO 9001:2015	√		√
ISO 14001:2015	√	√	√
ISO 45001:2018	√	√	√
ISO 50001:2018			√
HACCP	√		√
IFS FOOD	√	√	√
BRC	√		
FSSC 22000		√	
HALAL		√	√
KOSHER		√	
DONAU SOJA	√		
GLOBAL G.A.P.	√		
GRASP	√		
GMP+FSA		√	
FSA		√	

NAPOMENA

**Kompanije u Agri Food diviziji koje su svoju proizvodnju sertifikovale po zahtevima različitih međunarodnih standarda, pri čemu predmet i područje primene standarda mogu se razlikovati i unutar jedne divizije, ali i unutar jedne kompanije: PIK Bečej (ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, IFS Food, BRC, HACCP, Donau Soja), Agrounija, ogranak Agrounija fruit (ISO 14001, ISO 45001, IFS Food, BRC, HACCP, Global G.A.P. GRASP), PP Erdevik (ISO 9001, HACCP), Sunoko (IFS, FSSC 22000, HALAL, KOSHER, GMP+ FSA, ISO 14001, ISO 45001, FSA), Carnex (HACCP, IFS Food, HALAL, ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001, ISO 50001)*

PROIZVODNJA PREMA NAJVIŠIM STANDARDIMA

Kao vodeći proizvođač šećera u regionu i najveći proizvođač i prodavac šećera u Republici Srbiji, sa tržišnim udelom većim od 70%, Sunoko s punom odgovornošću pristupa kvalitetu i bezbednosti svojih proizvoda. Kontinuirano se ulaže u optimizaciju troškova proizvodnje, povećanje kapaciteta prerade šećerne repe i unapređenje kvaliteta gotovih proizvoda.

Koncept bezbednosti hrane neprekidno se razvija i unapređuje. Redovne interne i eksterne obuke povećavaju svest zaposlenih i održavaju kulturu bezbednosti hrane na visokom nivou. Usklađenost sa standardima kvaliteta i bezbednosti hrane proverava se kroz česte interne provere, eksterne i dobavljačke audite.

Redovne sertifikacione provere potvrđuju doslednu proizvodnju zdravstveno bezbednog i visokokvalitetnog proizvoda. Sve Sunoko lokacije sertifikovane su prema standardu FSSC 22000, priznatim od strane Globalne inicijative za bezbednost hrane (GFSI), što omogućava međunarodnu prepoznatljivost i prisustvo na svetskom tržištu.

Takođe, sve proizvodne lokacije poseduju sertifikate međunarodnih standarda za bezbednost hrane za životinje GMP+ FSA (Feed Safety Assurance Module 2020), kao i Košer, Halal i FSA (SAI platforma) sertifikate koji potvrđuju održiv pristup poljoprivredi.

Kontrole kvaliteta i bezbednosti proizvoda redovno se sprovode u skladu sa važećim regulativama EU i Republike Srbije, kako interno tako i eksterno, u akreditovanim laboratorijama širom Evrope. Rezultati ispitivanja potvrđuju usklađenost sa zakonima i zahtevima kupaca, kao i visok nivo bezbednosti proizvoda.

U skladu s rastućim zahtevima kupaca za etičkom proizvodnjom, svi Sunoko proizvodni centri redovno prolaze SMETA audite kao članice SEDEX platforme – jednog od vodećih svetskih zagovornika etičke trgovine, koji promoviše odgovorne i održive prakse u lancima snabdevanja.

U MK Agri-Food diviziji imamo širok lanac dobavljača, a ESG edukacija je od suštinskog značaja. Kao lider u industriji, odgovorni smo da postepeno uključimo naše partnere, posebno mala i srednja preduzeća, u ESG okvire. Ovo je jedan od naših glavnih ciljeva u narednom periodu.

Naše iskustvo pokazuje da sve više malih i srednjih preduzeća pokazuje interesovanje za ESG, međutim pristup i spremnost variraju. Mnogi prepoznaju održivo poslovanje kao novi standard, neophodan za partnerstva, finansiranje i konkurentnost. Ipak, suočavaju se sa izazovima kao što su ograničeni resursi, nedostatak znanja, niska digitalizacija i manjak saradnje sa drugim kompanijama i institucijama. Potrebni su jasni smerovi za implementaciju ESG principa u konkretne aktivnosti.

Naše divizije MK Sugar, MK Agriculture i MK Meat najveći deo sirovina koje koriste nabavljaju od lokalnih dobavljača, čime značajno doprinose smanjenju karbonskog otiska.

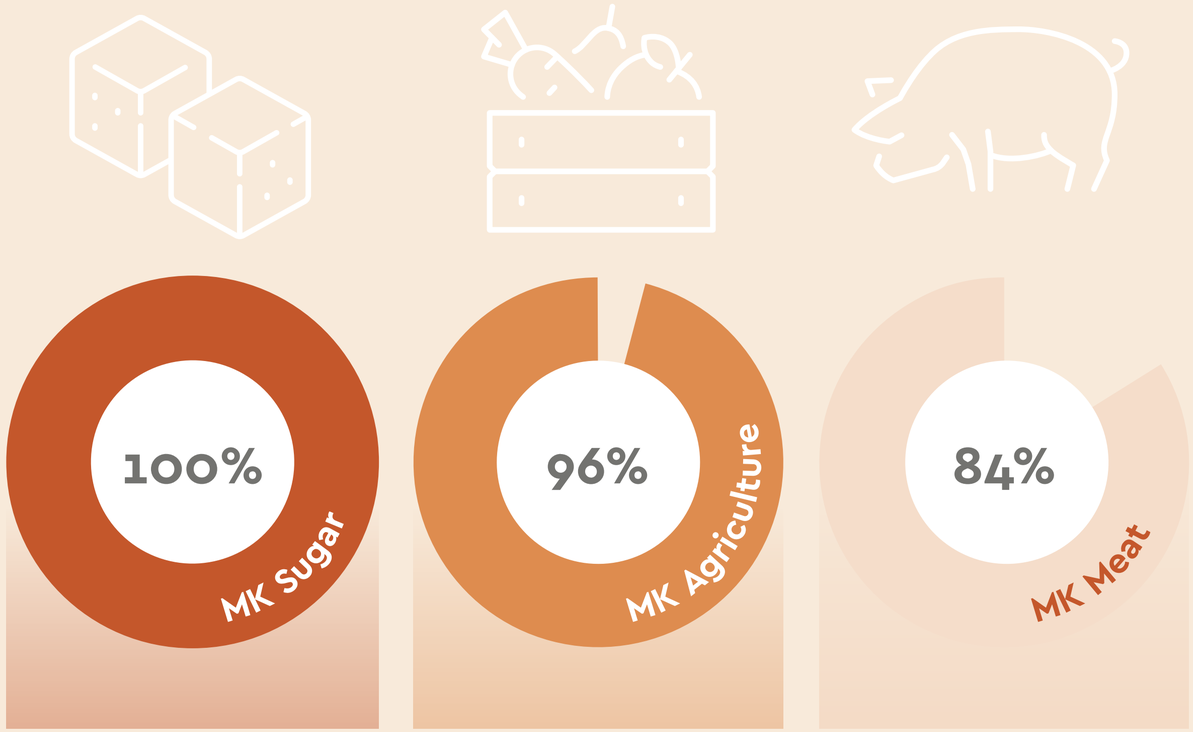

PROCENAT KUPOVINE PROIZVODA I USLUGA OD LOKALNIH DOBAVLJAČA U 2024.

(za značajne regione i značajne aktivnosti)

LANAC VREDNOSTI

MK Meat divizija upravlja celokupnim procesom proizvodnje mesa, obuhvatajući svaki korak – od sopstvene proizvodnje stočne hrane, preko farmi za uzgoj svinja, do savremenog industrijskog pogona za preradu i proizvodnju gotovih proizvoda. Ovakav integrisani model omogućava potpunu kontrolu kvaliteta i bezbednosti u svim fazama proizvodnje.

Zahvaljujući ulaganjima u automatizaciju procesa uzorkovanja, modernizaciju opreme i transportnih linija, obezbeđeni su stabilan kvalitet stočne hrane i kontrolisani uslovi za uzgoj.

Na farmama je implementiran senzorski sistem Pig Sense, sa više od 300 uređaja koji putem web platforme u realnom vremenu prate ključne parametre – potrošnju hrane, temperaturu, vlažnost i nivo amonijaka. Ova tehnologija omogućava efikasniji, odgovorniji i održiviji uzgoj, u skladu sa savremenim standardima i principima dobrobiti životinja.

U takvim uslovima godišnje proizvedemo 160.000 tovljenika. Kvalitet ulazne sirovine prati i briga o dobrobiti životinja, kroz učešće u A WISH projektu pod pokroviteljstvom EU, gde Carnex kao lider Pilota 6 razvija i primenjuje senzorsku tehnologiju za nadzor uslova na farmi, u depou i u klanici.

KVALITET KOJI TRAJE 65 GODINA

Kao rezultat, dobijamo visokokvalitetno meso – bez pesticida, hormona, antibiotika i drugih rezidua. Sveže meso koje plasiramo potiče isključivo sa naših farmi i karakteriše ga ujednačena tekstura, prirodna boja i karakterističan miris, uz izuzetna senzorna svojstva.

Naše višedecenijsko iskustvo u tehnologiji proizvodnje mesa, koje traje duže od 65 godina, uz poštovanje dobre proizvođačke i higijenske prakse, potvrđuje lidersku poziciju Carnexa i očuvanje kvaliteta brenda. Kroz strogu prijemnu, procesnu i završnu kontrolu, obezbeđujemo da na tržište dospeju isključivo proizvodi koji zadovoljavaju najviše standarde.

Kontrolni planovi temelje se na domaćim i međunarodnim propisima, a sve metode ispitivanja verifikovane su kroz međulaboratorijska poređenja i od strane akreditovanih laboratorija.

Prijemna kontrola obuhvata deklaracije i senzornu, hemijsku i mikrobiološku analizu sirovina, kao i ambalaže. Tokom procesa, kontrolišu se uzorci hrane, površine u kontaktu sa hranom, voda, led, vazduh i biorezidui, dok završna kontrola uključuje sveobuhvatna ispitivanja gotovih proizvoda – kako interno, tako i u eksternim laboratorijama. Samo proizvodi koji prođu sve faze kontrole i budu odobreni mogu biti pušteni na tržište.

Posebnu pažnju posvećujemo nutritivnim vrednostima – naši proizvodi su bogati proteinima, sadrže manje masti ili imaju druge benefite za potrošače, što je jasno istaknuto na deklaracijama:

- Delikates viršla je izvor proteina, bez veštačkih boja, napravljena od svinjskog i goveđeg mesa
- Alpska kobasica ima još bogatiji ukus, bez veštačkih boja i pojačivača arome
- Stišnjena šunka ima manje od 2% masti, bez laktoze i veštačkih boja
- Delikates kare, Specijal šunka, Exclusive pileća prsa – bez laktoze i veštačkih boja, sa niskim sadržajem masti
- Dimljena pileća prsa sadrže manje od 1,5% masti, bez laktoze i veštačkih boja
- Mesni doručak sadrži 84% svinjskog mesa, bez pojačivača i veštačkih boja

Za najmlađe razvijen je brend **Smazalice** – pileće i ćureće paštete bez aditiva, napravljene od čistog mesa. Linija živinskih pašteta bez aditiva obuhvata i Pileću, Pikant pileću i Ćureću paštetu.

Negujemo i posne proizvode – riblje paštete bez konzervansa (sa povrćem, od tune, od pastrmke), kao i sterilizovana posna jela: Pasulj, Grašak, Sarma, Veggie picante. Tu su i 100% prirodni humusi, bez aditiva.

Ponosni smo na proizvode sa nacionalnom oznakom „Srpski kvalitet":

- Rustik – fermentisana suva kobasica od domaćeg mesa, bogata proteinima
- Domaća mesnata slanina – bez pojačivača i aditiva, sušena i dimljena na prirodan način
- Domaća sarma – tradicionalno pripremljena, bez konzervansa i veštačkih dodataka

Dosledno ostajemo verni CARNEX kvalitetu.

Naša posvećenost obuhvata i ulaganja u automatizaciju i povećanje efikasnosti proizvodnih linija, uz neprestano praćenje potreba tržišta i razvoj novih proizvoda. U industriji mesa automatizovali smo procese proizvodnje i pakovanja sterilisanih konzervi; procese proizvodnje, pakovanja i kartoniranja sterilisanih jela u konzervi; procese ulaganja, pakovanja i kartoniranja vakuum upakovanih barenih kobasica. Obezbedili smo i automatsko prikupljanje podataka sa mernih mesta u procesu proizvodnje u realnom vremenu; nastavljamo ulaganja u automatizaciju procesa i modernizaciju proizvodne opreme; dodatno smo opredeljeni i za automatsko prikupljanje podataka sa proizvodnih linija čime i praćenje produktivnosti i efikasnosti dobija svoje automatizovane okvire.

Veliku pažnju posvećujemo i brizi o životnom okruženju. Alu ambalaža, vakuum folije i kartonska ambalaža koje se koriste u procesu pakovanja su reciklabilne, čime doprinosimo očuvanju životne sredine. Dodatno, kartonska ambalaža koja se koristi za pakovanje izrađena je gotovo 99% od recikliranih materijala.

Potvrdu kvaliteta ostvarujemo i kroz sertifikovane standarde. Carnex d.o.o. Industrija mesa Vrbas ima 7 implementiranih i sertifikovanih standarda: u oblasti bezbednosti hrane HACCP, IFS Food i Halal, u oblasti upravljanja kvalitetom ISO 9001:2015, u oblasti zaštite životne sredine ISO 14001:2015, u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu ISO 45001:2018 i u oblasti menadžmenta energijom ISO 50001:2018.

Da je kompanija posvećena stalnom unapređenju ponude, razumevanju potreba i želja potrošača, obezbeđenju stalnog i pouzdanog kvaliteta, bezbednosti i autentičnosti proizvoda i inovacijama koje doprinose ukupnoj efikasnosti poslovanja, prepoznaju i naši **potrošači te visoko ocenjuju imidž našeg brenda.**

Sunoko

Sunoko kompletnu količinu šećera proizvodi iz šećerne repe proizvedene u Vojvodini; lokalno u okruženju naših proizvodnih pogona, iz semena koje nije genetski modifikovano.

Kako je saradnja sa poslovnim partnerima i primarnim proizvođačima sirovine i dalje prioritet Sunoka, i 2024. godine održani su Dani polja šećerne repe u letnjem periodu i Seminar o proizvodnji šećerne repe u zimskom periodu. Obe manifestacije su i u 2024. godini okupile veliki broj poslovnih partnera i poljoprivrednih proizvođača šećerne repe.

Uz interaktivnu razmenu iskustava i nesebično deljenje znanja o savremenim tehnologijama i digitalizaciji u poljoprivredi, predstavljena su i iskustva u primeni nove tehnologije proizvodnje i zaštite šećerne repe u skladu sa iskustvima Istraživačko-razvojnog centra u Inđiji. Ovakvi skupovi osiguravaju nemerljiv transfer znanja i način da najnovija saznanja u proizvodnji šećerne repe pronađu put do praktične primene.

NAGRADE ZA KVALITET

Vinarija Erdevik

Omnibus Lector Chardonnay (vintage 2019)
Srebrna medalja

Geronimo (vintage 2021)
Bronzana medalja

Marlot Delon Cabernet Sauvignon – Merlot (vintage 2017)
Srebrna medalja

Stiflers Mom Shiraz (vintage 2019)
Srebrna medalja

Ex Cathedra Sauvignon Blanc (vintage 2021)
Srebrna medalja

Omnibus Lector Chardonnay (vintage 2021)
Srebrna medalja

NAGRADE NOVOSADSKOG SAJMA ZA 2024. GODINU:

1. **Veliki šampionski pehar**
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - za vrhunski kvalitet i širok asortiman proizvoda
2. **Šampioni kvaliteta grupe proizvoda:**
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Grašak sa svinjskim mesom" u grupi sterilisano gotovo jelo
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Jetrena pašteta" u grupi jetrene kobasice i paštete
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Rustik slajsovan proizvod " u grupi fermentisane suve kobasice
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas – "Pančeta slajsovan proizvod" u grupi slanine
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Delikates viršla" u grupi fino usitnjene barene kobasice
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Mini alpska kobasica" u grupi grubo usitnjene barene kobasice
   - Industrija mesa „CARNEX" DOO, Vrbas - "Mesni narezak" u grupi konzerve od usitnjenog mesa

3. Osvojene medalje za kvalitet proizvoda od mesa

Smazalice pileća pašteta	Zlatna medalja
Pašteta riblja sa povrćem	Srebrna medalja
Jetrena pašteta	Velika zlatna medalja
Grašak sa svinjskim mesom	Velika zlatna medalja
Pasulj sa slaninom	Zlatna medalja
Pasulj sa kobasicom	Zlatna medalja
Svinjski paprikaš	Zlatna medalja
Posni pasulj	Srebrna medalja
Gril kobasica sa sirom	Srebrna medalja
Gril kranjska kobasica	Velika zlatna medalja
Suva svinjska pršuta sa paprikom	Srebrna medalja
Suva svinjska pršuta rezana sa biberom	Srebrna medalja
Sremska kobasica	Zlatna medalja
Dimljena slanina	Zlatna medalja
Carnex novosadska	Zlatna medalja
Mini delikates u omotu	Zlatna medalja
Mini pica šunka u omotu	Zlatna medalja
Gril kobasica	Srebrna medalja
Tanka kobasica ljuta	Srebrna medalja
Delikates viršla	Velika zlatna medalja
Čajna kobasica	Srebrna medalja
Mediteranska kobasica	Zlatna medalja
Kulen ljuti	Zlatna medalja
Domaća sarma	Zlatna medalja
Povrće sa pilećim mesom	Zlatna medalja
Povrće sa svinjskim mesom	Srebrna medalja
Goveđi gulaš gotovo jelo	Zlatna medalja
Grašak sa piletinom gotovo jelo	Zlatna medalja
Mini alpska kobasica	Velika zlatna medalja
Mini pileća prsa	Zlatna medalja
Pileća dimljena prsa	Zlatna medalja
Kobasica domaća vakuum	Srebrna medalja
Rustik rezana	Velika zlatna medalja
Pančeta rezana	Velika zlatna medalja
Kulen rezani	Srebrna medalja
Suva svinjska pršuta rezana	Zlatna medalja
Pileća pašteta	Srebrna medalja
Pileća pikant pašteta	Velika Zlatna medalja
Pašteta sa šunkom	Zlatna medalja
Mesni narezak	Velika Zlatna medalja

TASTE AWARDS 2024. NAGRADE:

Color Media Communications, u saradnji sa Food Talk konferencijom

- U kategoriji “Najbolji proizvod – mesna industrija”, kompanija Carnex osvojila je priznanje za proizvoda “Carnex pileća pašteta”

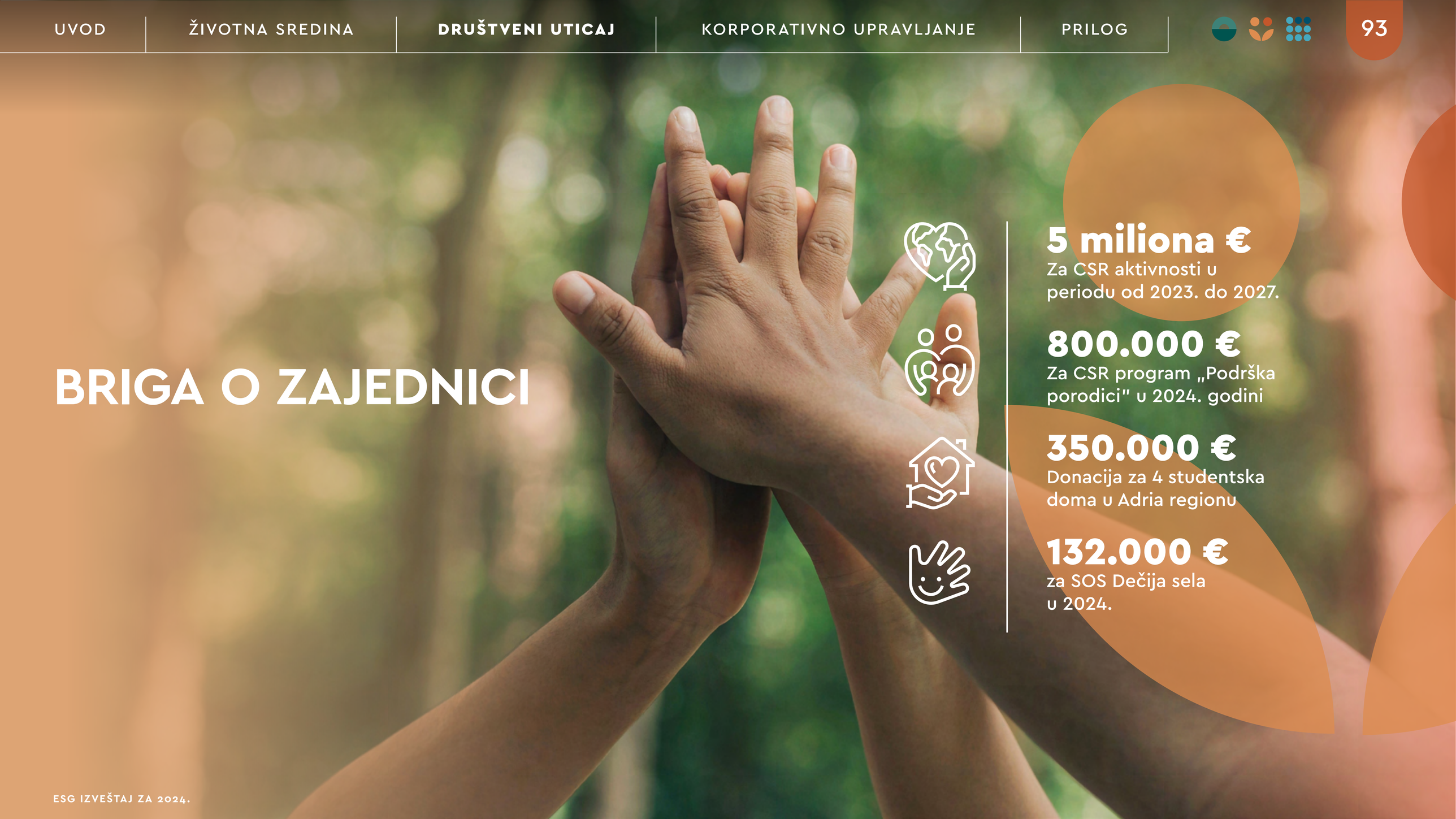

BRIGA O ZAJEDNICI

5 miliona €
Za CSR aktivnosti u periodu od 2023. do 2027.

800.000 €
Za CSR program „Podrška porodici" u 2024. godini

350.000 €
Donacija za 4 studentska doma u Adria regionu

132.000 €
za SOS Dečija sela u 2024.

ZAJEDNICA KAO PRIORITET

Godina u kojoj smo obeležili **40 godina uspešnog poslovanja dodatno je osnažila našu posvećenost razvoju zajednice i stvaranju dugoročnih vrednosti**. Kao izraz te posvećenosti, MK Group je donela strateško odluku da u narednih pet godina **uloži 5 miliona evra u društveno odgovorne projekte.**

Poseban akcenat stavljamo na podršku mladima, verujući da upravo oni predstavljaju pokretače pozitivnih promena i temelj održive budućnosti regiona. Kroz filantropske inicijative, **gradimo put ka trajnijem društvenom uticaju i doprinosimo kvalitetnijem životu generacija koje dolaze**.

DONACIJE U 2024.	VREDNOST (EUR)
MK Group	254.000 €
MK Agri-food	488.118 €
MK Tourism & Real Estate	221.850 €
MK Energy	8.250 €
UKUPNO	**972.218 €**

FOKUS DRUŠTVENO ODGOVORNIH PROJEKATA:

- **Podrška porodici i roditeljstvu**
- **Programi namenjeni deci i mladima**
- **Podrška obrazovanju**
- **Pomoć zdravstvenim ustanovama**
- **Pomoć ugroženim društvenim grupama**

PODRŠKA OBRAZOVANJU: DONACIJE STUDENTSKIM DOMOVIMA ADRIA REGIONA

U okviru programa „Podrška porodici”, MK Group je tokom 2024. godine uložila više od **400.000 evra** u renoviranje studentskih domova širom Adria regiona, dok su dodatna sredstva usmerena i na renoviranje osnovne škole u Crnoj Gori.

Zahvaljujući saradnji sa AIKBank i Gorenjskom bankom, više od 6.000 studenata započelo je novu akademsku godinu u savremenim i funkcionalno opremljenim prostorima koji podstiču obrazovanje, druženje i lični razvoj.

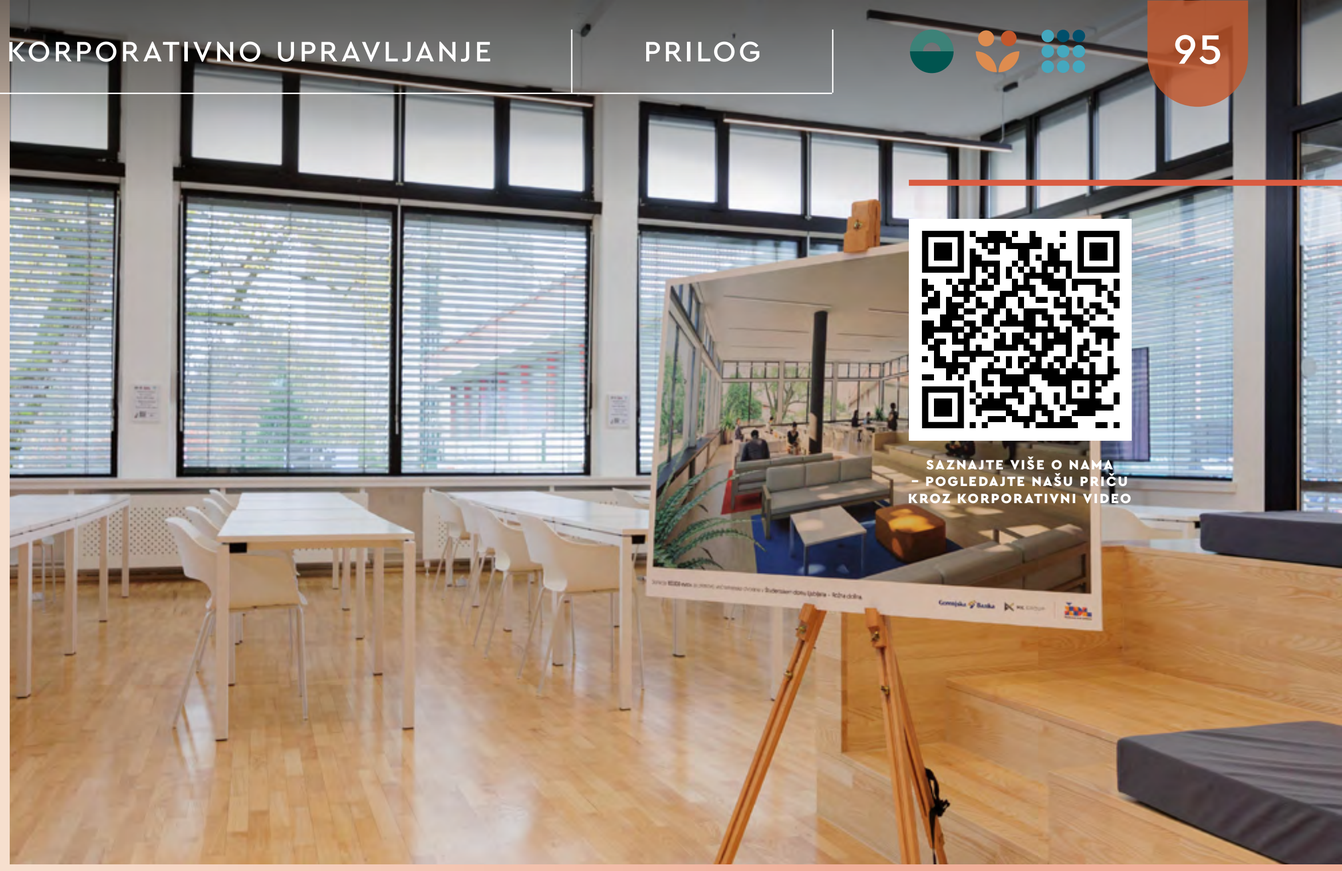

100.000 €	STUDENTSKI DOM „SLOBODAN PENEZIĆ", BEOGRAD, SRBIJA
100.000 €	STUDENTSKI DOM „DR ANETE STARČEVIĆ", ZAGREB, HRVATSKA
55.000 €	OSNOVNA ŠKOLA „DUŠAN BOJOVIĆ", ŽUPA NIKŠIĆKA, CRNA GORA
50.000 €	STUDENTSKI DOM „PLAVI DVOR", PODGORICA, CRNA GORA
100.000 €	STUDENTSKI DOM LJUBLJANA – RAOŽNA DOLINA, LJUBLJANA, SLOVENIJA

PODRŠKA PORODICI – ULAGANJE U LJUDE I BUDUĆNOST

Program „Podrška porodici”, koji je MK Group pokrenula 2017. godine kao internu inicijativu, i u 2024. godini nastavio je da pruža konkretnu podršku zaposlenima koji su postali roditelji. Tokom godine, finansijska pomoć u okviru programa usmerena je na 180 porodica, a ukupno je isplaćeno 102.000 evra, kao znak brige i zahvalnosti za poverenje koje zaposleni ukazuju kompaniji.

Od osnivanja programa do danas, MK Group je podržala oko 1.000 porodica i obradovala dolazak 1.640 beba, izdvojivši ukupno 596.000 evra.

Vremenom je „Podrška porodici” prerasla u širu misiju. Pored internih aktivnosti, proširili smo je i ka zajednici – kroz podršku ustanovama i organizacijama koje brinu o roditeljstvu, ranom razvoju i porodičnoj politici.

Jer za nas, održivost ne počinje u poslovnim planovima, već u sigurnosti svakog deteta koje dolazi na svet.

1.000 porodica

1.640 beba

Ukupno 596.000 €

CSR AKTIVNOSTI SA TRADICIJOM DUŽOM OD JEDNE DECENIJE

ZIMOVANJE DECE SA KOSOVA I METOHIJE

Već trinaestu godinu zaredom, **MK Group organizuje zimovanje za najbolje učenike osnovnih škola sa Kosova i Metohije,** pružajući im nezaboravno iskustvo boravka u hotelu Grand na Kopaoniku.

Ova dugogodišnja inicijativa realizuje se u saradnji sa Kancelarijom za Kosovo i Metohiju i ima za cilj da nagradi trud i postignuća najuspešnijih učenika iz južne pokrajine, ali i da ih dodatno podstakne da nastave da ulažu u svoje obrazovanje i lični razvoj. Pored odmora, posebna pažnja posvećena je osmišljavanju edukativnih, sportskih i zabavnih sadržaja, kroz koje deca razvijaju socijalne veštine, timski duh i samopouzdanje, uz punu podršku i sadržaje hotela Grand Kopaonik.

SAZNAJTE VIŠE O NAMA
– POGLEDAJTE NAŠU PRIČU
KROZ KORPORATIVNI VIDEO

PODRŠKA SOS DEČIJIM SELIMA

MK Group više od decenije podržava rad SOS Dečijih sela Srbija kroz donacije i projekte usmerene na jačanje porodice i brigu o najugroženijima. Miodrag Kostić je jedini donator iz regiona koji je dobio najviše priznanje – Bedž časti, koje dodeljuje internacionalna organizacija SOS Dečija sela, prisutna u 135 zemalja. Ukupna pomoć MK Group i kompanija članica SOS Dečijim selima u protekle dve godine iznosila je blizu 220.000 evra, a nastavak podrške uključuje i doprinos Centrima za jačanje porodice, s ciljem poboljšanja uslova života i prevencije izdvajanja dece iz bioloških porodica.

PODRŠKA NURDOR-U

MK Group više od decenije pruža podršku Nacionalnom udruženju roditelja dece obolele od raka NURDOR i Roditeljskoj kući u Novom Sadu, mestu koje predstavlja utočište za mališane koji se suočavaju sa teškim zdravstvenim izazovima.

Osnivač MK Group, Miodrag Kostić, ustupio je porodičnu kuću vrednu 1,5 miliona evra na korišćenje Institutu za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine, u saradnji sa NURDOR. Ova kuća, osnovana 2013. godine, prva je roditeljska kuća na teritoriji Vojvodine i namenjena je deci oboleloj od malignih bolesti, koja dolaze iz unutrašnjosti na lečenje u pratnji roditelja.

Do danas je u ovom domu boravilo 175 porodica, dok je tokom 2024. godine kuću koristilo 15 mališana sa svojim roditeljima, u više navrata tokom godine.

U okviru dugogodišnje saradnje sa NURDOR, MK Group je i u 2024. godini organizovala tradicionalnu dodelu novogodišnjih poklona za decu obolelu od raka.

ZADUŽBINA MIODRAGA KOSTIĆA – PALATA NAUKE

Krajem 2024. godine, u samom srcu Beograda, otvorena je Palata nauke – prvi centar za istraživanje i popularizaciju nauke u Srbiji, i najveći u regionu. Ovaj kapitalni projekat realizovan je zahvaljujući donaciji Zadužbine Miodraga Kostića, vrednoj više od 25 miliona evra, čime je u savremen prostor nauke pretvoreno 5.500 m² jedne od najlepših zgrada u Beogradu.

Palata nauke osmišljena je kao otvoren, interaktivan prostor za učenje, istraživanje i inspiraciju, mesto gde se susreću znatiželja, inovacija i društvena odgovornost. Kroz sadržaje poput planetarijuma, 30 edukativnih eskponata, Show Lab-a i Dečijeg naučnog kutka, pruža se pristupačno i savremeno naučno iskustvo najširoj javnosti.

Poseban značaj ovog projekta ogleda se u naučno-istraživačkom segmentu Palate, koji obuhvata 20 naučnih centara od kojih je 19 nastalo u saradnji sa Elektrotehničkim fakultetom Univerziteta u Beogradu i jedan sa Radio-televizijom Srbije. U tim centrima sprovode se istraživanja u oblastima budućnosti, poput robotike, veštačke inteligencije, biomedicine, održive energetike, 3D zvuka i mnogih drugih impresivnih naučnih polja.

VRAĆANJE ZADUŽBINARSTVA NA VELIKA VRATA

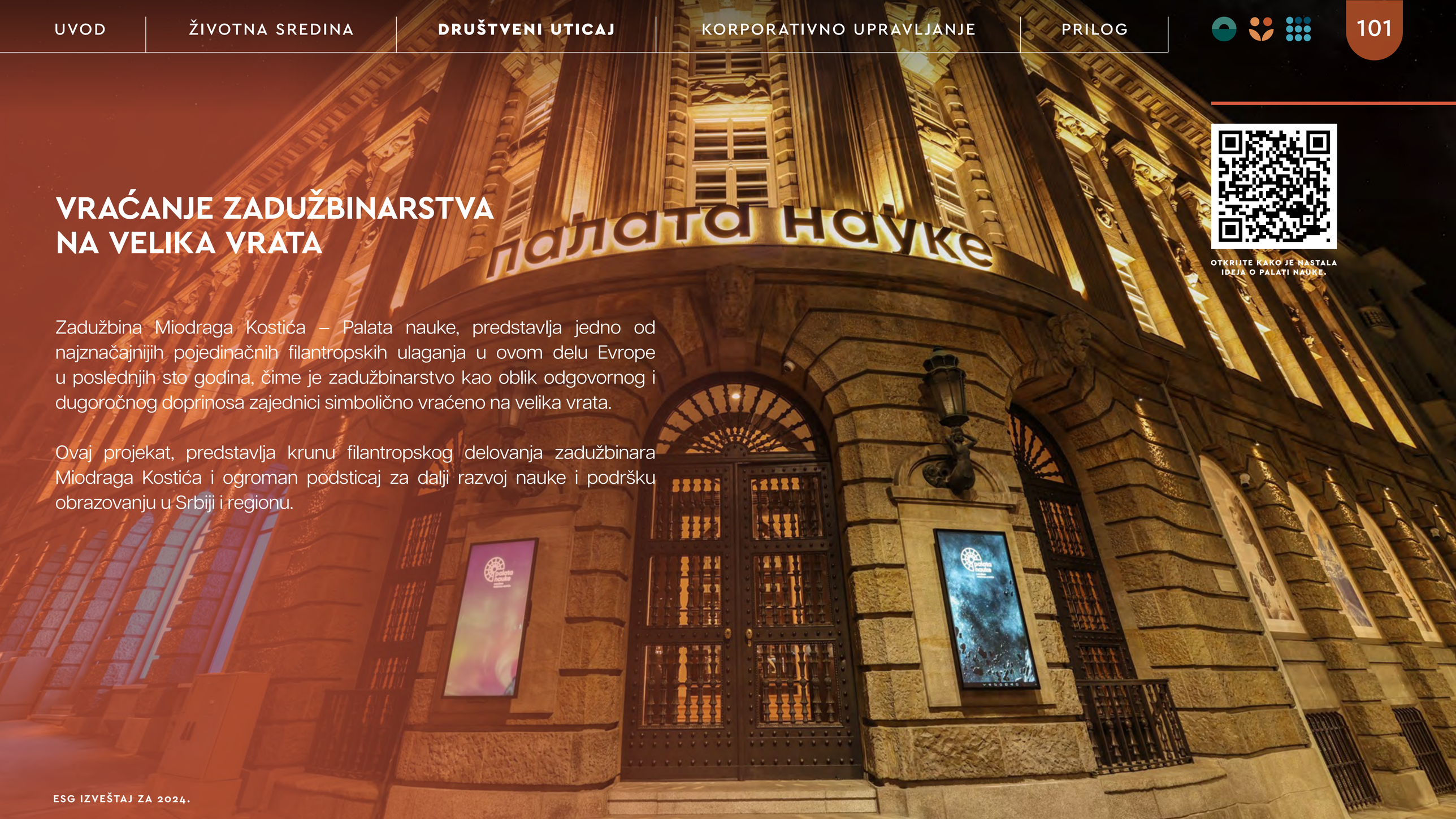

OTKRIJTE KAKO JE NASTALA IDEJA O PALATI NAUKE.

Zadužbina Miodraga Kostića – Palata nauke, predstavlja jedno od najznačajnijih pojedinačnih filantropskih ulaganja u ovom delu Evrope u poslednjih sto godina, čime je zadužbinarstvo kao oblik odgovornog i dugoročnog doprinosa zajednici simbolično vraćeno na velika vrata.

Ovaj projekat, predstavlja krunu filantropskog delovanja zadužbinara Miodraga Kostića i ogroman podsticaj za dalji razvoj nauke i podršku obrazovanju u Srbiji i regionu.

SADRŽAJI PALATE NAUKE

- Najveći interaktivni globus u Evropi
- 500 projekcija, koristeći NASA bazu podataka
- Stalne i gostujuće izložbe najeminentnijih svetskih muzeja
- Planetarijum sa 36 sedećih mesta
- Show Lab
- Extended Reality
- Dečiji naučni kutak
- Radionice, stručna predavanja i vođenja
- Naučna knjižara
- Naučni kafe

PRIZNANJA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST ZA 2024. GODINU

NAGRADA ZA DOP ĐORĐE VAJFERT dodeljena je MK Group u kategoriji društveno odgovornog poslovanja velikih kompanija za projekat Palate nauke Zadužbine Miodraga Kostića.

SRPSKI FILANTROPSKI FORUM dodelio je **PRIZNANJE DOBROTE** Miodragu i Aleksandru Kostiću za izuzetan doprinos filantropiji, sa posebnim osvrtom na osnivanje Zadužbine Miodraga Kostića – Palatu nauke.

SPECIJALNA NAGRADA DOBROČINITELJ za projekat Palate nauke dodeljena je MK Group od strane Udruženja Moja Srbija.

DIPLOMACY & COMMERCE NAGRADA ZA PODRŠKU NAUCI I OBRAZOVANJU kao potvrda filantropskih inicijativa MK Group za stratešku podršku nauci i obrazovanju, naročito kroz osnivanje Zadužbine Miodraga Kostića.

SAM NAGRADA ZA DRUŠTVENO ODGOVORNU KOMPANIJU GODINE uručena je MK Group za regionalnu donaciju studentskim domovima u okviru dugogodišnjeg projekta „Podrška porodici”.

OPŠTINA PEĆINCI – NAGRADA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST – MK Group je nagrađena za izuzetnu lokalnu podršku kroz donaciju vrtića u opštini Pećinci, čime je direktno unapređen kvalitet života u zajednici.

1 SVET BEZ SIROMAŠTVA

2 SVET BEZ GLADI

3 DOBRO ZDRAVLJE

4 KVALITETNO OBRAZOVANJE

5 RODNA RAVNOPRAVNOST

6 ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI

7 DOSTUPNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA

8 DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

10 SMANJENJE NEJEDNAKOSTI

11 ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE

12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

13 AKCIJA ZA KLIMU

14 ŽIVOT POD VODOM

15 ŽIVOT NA ZEMLJI

16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE

17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

Unapređenje korporativnog upravljanja na nivou cele grupacije jedan je od ciljeva propisanih za petogodišnji period. Tokom 2024. godine u okviru sistema sprovedeno je nekoliko statusnih promena sa ciljem postizanja veće organizacione transparentnosti i održivog korporativnog upravljanja. Ova inicijativa je deo šireg ESG okvira, sa fokusom na jačanje principa dobrog upravljanja.

Restrukturiranjem smo formirali jasnije definisanu vlasničku strukturu koja precizno odražava tri ključne divizije našeg poslovanja: agrar, turizam i real estate i proizvodnju zelene energije. Ovakva reorganizacija omogućava efikasnije upravljanje rizicima, transparentnije finansijsko izveštavanje i jaču odgovornost po segmentima, čime se stvaraju temelji za dugoročno održiv rast i razvoj svake od poslovnih grana.

OSNIVAČ I PREDSEDNIK MK GROUP

Miodrag Kostić
Osnivač MK Group

Aleksandar Kostić
Predsednik MK Group

Miodrag Kostić, osnivač MK Group, bio je jedan od najuspešnijih poslovnih ljudi u Jugoistočnoj Evropi, a kompaniju je osnovao 1983. godine. Uspostavio je efikasan i efektivan sistem upravljanja velikim sistemom, koji iza sebe ima 40 godina dugu istoriju. Liderski tim MK Group, danas na čelu sa predsednikom **Aleksandrom Kostićem**, nastavlja uspešno da ostvaruje njegovu viziju stalnog rasta.

MENADŽMENT KOMPANIJE

Odbor direktora, na čelu sa generalnim direktorom, igra ključnu ulogu u oblikovanju strateškog pravca kompanije. Njihova stručnost i liderske veštine su od suštinskog značaja za postizanje i održavanje visokih standarda poslovanja.

Generalni direktor, u saradnji sa Odborom, odgovoran je za operativno upravljanje kompanijom i ostvarivanje strateških ciljeva.

ODBOR DIREKTORA MK GROUP

Mihailo Janković
Generalni direktor

Jovan Purar
Pravni i opšti poslovi

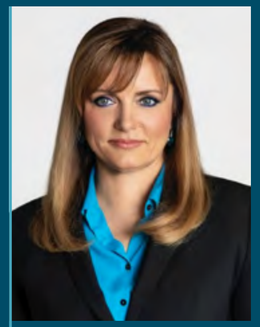

Violeta Kovačević
Grupna direktorka finansija MK Group

Verica Teofilović
Finansije i upravljanje rizicima

Aleksandra Stojanović
Korporativni poslovi

Dejan Cupać
IT i tehnologija

Danijela Havrilčak
Ljudski resursi

RUKOVODSTVO DIVIZIJA

Slobodan Košutić
MK Sugar

Ivan Zeković
MK Meat

Sanja Savić
MK Agriculture

Novak Bojanić
MK Tourism & Real Estate, Petram Resort & Residences

Marko Keserović
MK Tourism & Real Estate, Grand Kopaonik

Luka Bjeković
MK Energy

MERENJE PERFORMANSI

MK Group sistematski pristupa merenju performansi kako bi podstakla preuzimanje odgovornosti i kontinuirano unapređenje poslovnih rezultata. Kroz stalnu komunikaciju između menadžera i zaposlenih, postavljaju se jasni ciljevi i redovno razmenjuju povratne informacije. Godišnja ocena učinka obuhvata nekoliko faza – postavljanje ciljeva, polugodišnju evaluaciju i završnu procenu ostvarenja.

Celokupan proces se vodi putem platforme **SAP Success Factors**, koja obezbeđuje jednostavan i transparentan pristup informacijama, čime se dodatno podstiče odgovornost i angažovanost na svim nivoima.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Upravljanje rizicima u MK Group zasniva se na jasno definisanoj organizacionoj strukturi, sa preciznim odgovornostima i sveobuhvatnim pristupom na svim nivoima. Postupci se sprovode prema usvojenim procedurama koje se kontinuirano unapređuju, uz podršku adekvatnih sistema interne kontrole. Ključni stubovi su odgovornost na svim nivoima, nezavisnost funkcija koje preuzimaju i kontrolišu rizike, transparentnost prema relevantnim stranama, i primena sistema merenja i kontrole odobrenih od strane menadžmenta.

Uloge i odgovornosti u upravljanju rizicima obuhvataju strukturu koja omogućava efikasnu komunikaciju i nadzor, a učesnici u tom procesu su: Upravni odbor, Odbor za upravljanje rizicima Grupe, Sektor za upravljanje rizicima, Odbori i lideri za upravljanje rizicima na nivou poslovnih divizija, kao i vlasnici rizika unutar tih divizija.

Proces upravljanja rizicima obuhvata šest ključnih koraka:

1. **Identifikacija i analiza rizika**
Prikupljanje i klasifikacija podataka o rizicima specifičnim za svaku poslovnu diviziju.
Informacije se centralizuju u Registar rizika Grupe.

2. **Merenje rizika**
Svaki rizik ima definisane metrike koje su precizirane u procedurama upravljanja rizicima (npr. kreditna sposobnost, dani docnje, cenovni rizik, likvidnost, itd.).

3. **Definisanje limita za rizike**
Postavljanje granica izloženosti rizicima koje omogućavaju kontrolu i praćenje.
Limite definišu i odobravaju Odbori za upravljanje rizicima, na nivou Grupe i poslovnih divizija.

4. **Praćenje rizika**
Redovno merenje i nadzor rizika u skladu sa definisanim limitima.
Uključuje mehanizme izveštavanja u slučaju prekoračenja.

5. **Kontrola rizika**
Implementacija strategije upravljanja rizicima i nadzor nad njenim sprovođenjem u nadležnosti Upravnog odbora i relevantnih odbora i sektora.

6. **Izveštavanje**
Sektor za upravljanje rizicima organizuje prikupljanje i distribuciju izveštaja ka Odborima i ostalim zainteresovanim stranama, uz obavezno korišćenje standardizovanih obrazaca.

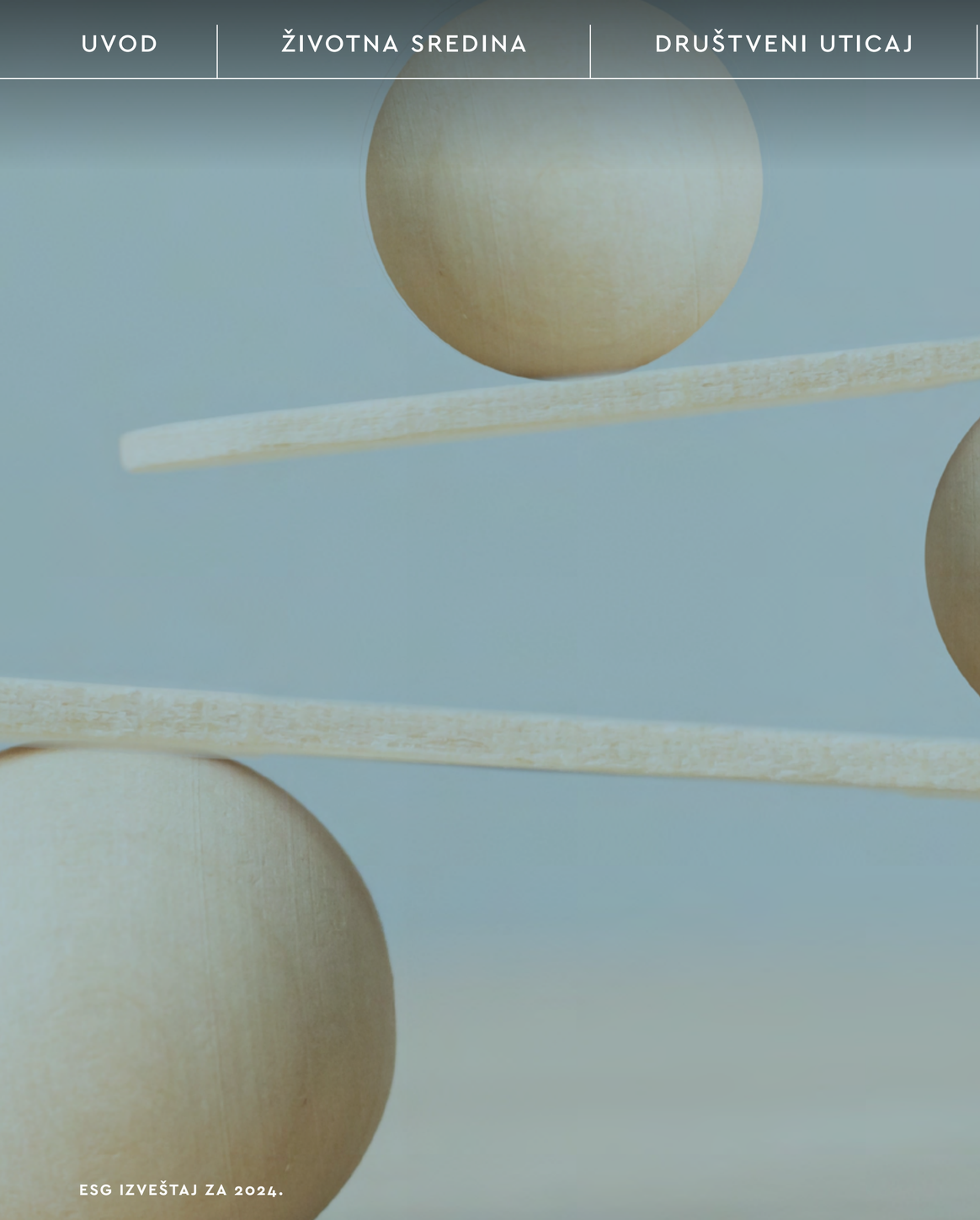

MK Group ima jasno definisan "neutralan apetit za rizik", što znači da preuzima uravnotežen pristup riziku – podjednako se razmatraju i ciljevi povraćaja i nivo rizika, a postupci upravljanja rizicima se baziraju na troškovnoj efikasnosti i prioritetima.

Okvir za upravljanje rizicima podržava strateške ciljeve i viziju MK Group kroz održive i efikasne biznis modele. Strateški fokus je na rastu, optimizaciji kapaciteta, proizvodima sa višom maržom, vertikalnoj integraciji, sinergiji među članicama, modernizaciji i ESG principima.

Matrica apetita za rizik koristi se za klasifikaciju odnosa prema riziku – MK Group se nalazi u sredini spektra: "neutralan odnos prema riziku", što podrazumeva:

- Balansiran pristup riziku i povraćaju
- Nema preferenci u načinu tretiranja rizika
- Odluke se donose na osnovu isplativosti i prioriteta u upravljanju.

Po poslovnim divizijama, sve su klasifikovane sa neutralnim apetitom za rizik:

- Sugar – Fokus na efikasnosti proizvodnje i održavanju tržišne pozicije
- Farming – Modernizacija i prelazak na profitabilnije kulture
- Meat – Revitalizacija kapaciteta, digitalizacija, optimizacija prodaje i distribucije.

Ovaj okvir definisao je Upravni odbor MK Group i predstavlja granicu prihvatljivog rizika u skladu sa kapacitetima i strategijom kompanije.

Registar rizika MK Group:

1. **Finansijski i tržišni rizici** – uključuju kapitalni, likvidnosni, kreditni, valutni, kamatni rizik, cenovni rizik, rizik koncentracije, rizik garancija, investicioni i rizik nekretnina.

2. **Operativni i rizici vezani za ljudske resurse** – obuhvataju rizike nabavke, IT rizike, projektne i bezbednosne rizike, kao i rizike u vezi sa zdravljem, bezbednošću i upravljanjem ljudskim resursima.

3. **Regulatorni rizici** – obuhvataju pravne rizike, rizike svojinskih prava, usklađenosti sa zakonima, osiguranja i prevare.

4. **Tržišni i ekološki rizici** – uključuju državne rizike, konkurenciju, klimatske rizike, reputacione, strateške rizike i spoljne faktore (npr. političku nestabilnost, terorizam).

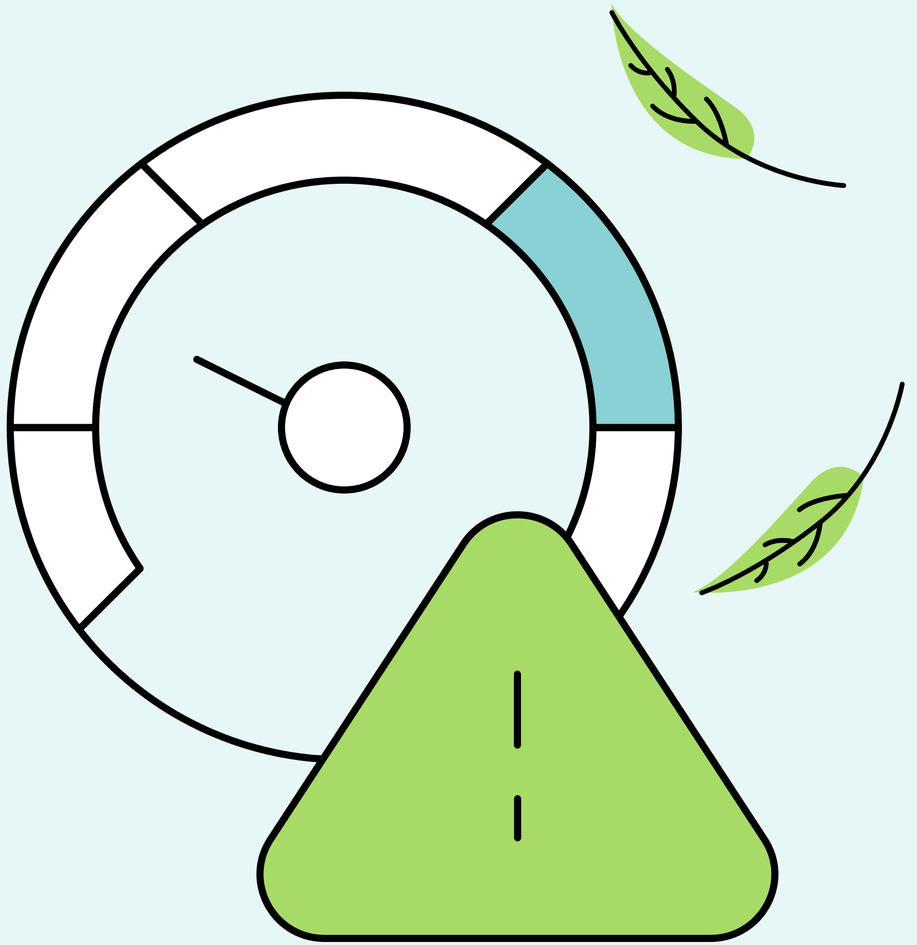

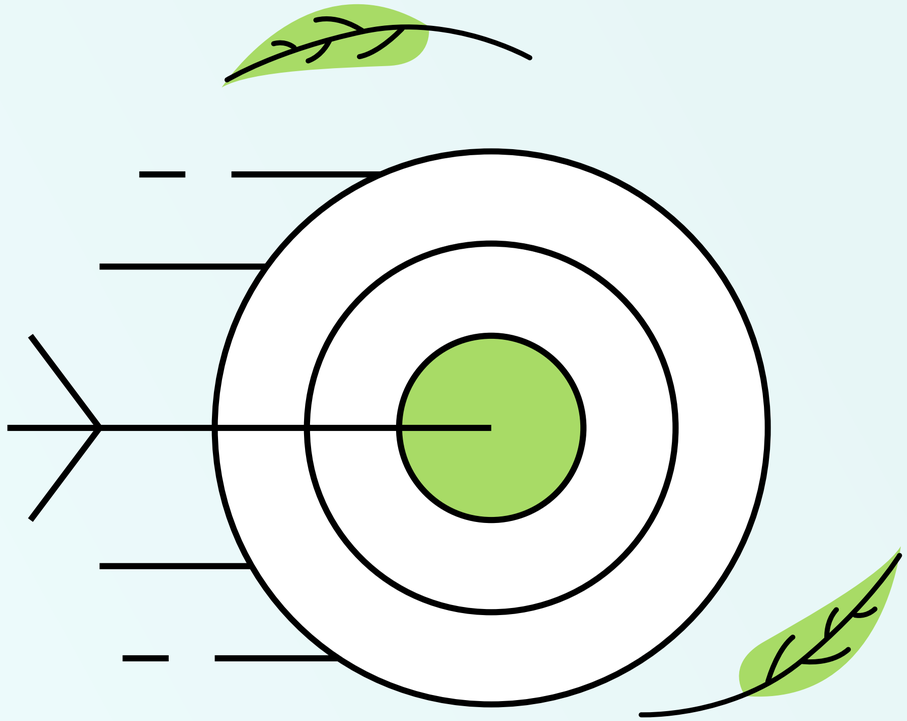

Implementacija politike upravljanja rizicima

- Politika upravljanja rizicima se godišnje preispituje od strane Upravnog odbora, a po potrebi i češće, u zavisnosti od promena u strategiji, apetitu za rizik ili makroekonomskim uslovima;
- Svi zaposleni u MK Group, od menadžmenta do operativnog nivoa, odgovorni su za upravljanje rizicima u okviru svojih nadležnosti;
- Politika se integriše u sve poslovne aktivnosti, uključujući strateško planiranje, projekte i svakodnevno donošenje odluka;
- Definisane su i konkretne smernice i procedure za najvažnije vrste rizika:
    - Finansijska politika i upravljanje likvidnošću,
    - Upravljanje cenovnim, kreditnim i kolateralnim rizicima,
    - Upravljanje kamatnim i deviznim rizicima.

ANTIKORUPCIJSKO PONAŠANJE I SPREČAVANJE SUKOBA INTERESA

Kompanija MK Group ostaje posvećena visokom standardu poslovne etike i zakonitosti, dosledno sprovodeći mere usmerene na prevenciju korupcije i sukoba interesa. Naš Etički kodeks i dalje predstavlja temelj korporativnog ponašanja i obuhvata jasne smernice za sve zaposlene u vezi sa poštovanjem zakona, izbegavanjem konflikta interesa, kao i sa pitanjima sponzorstava, donacija i poklona.

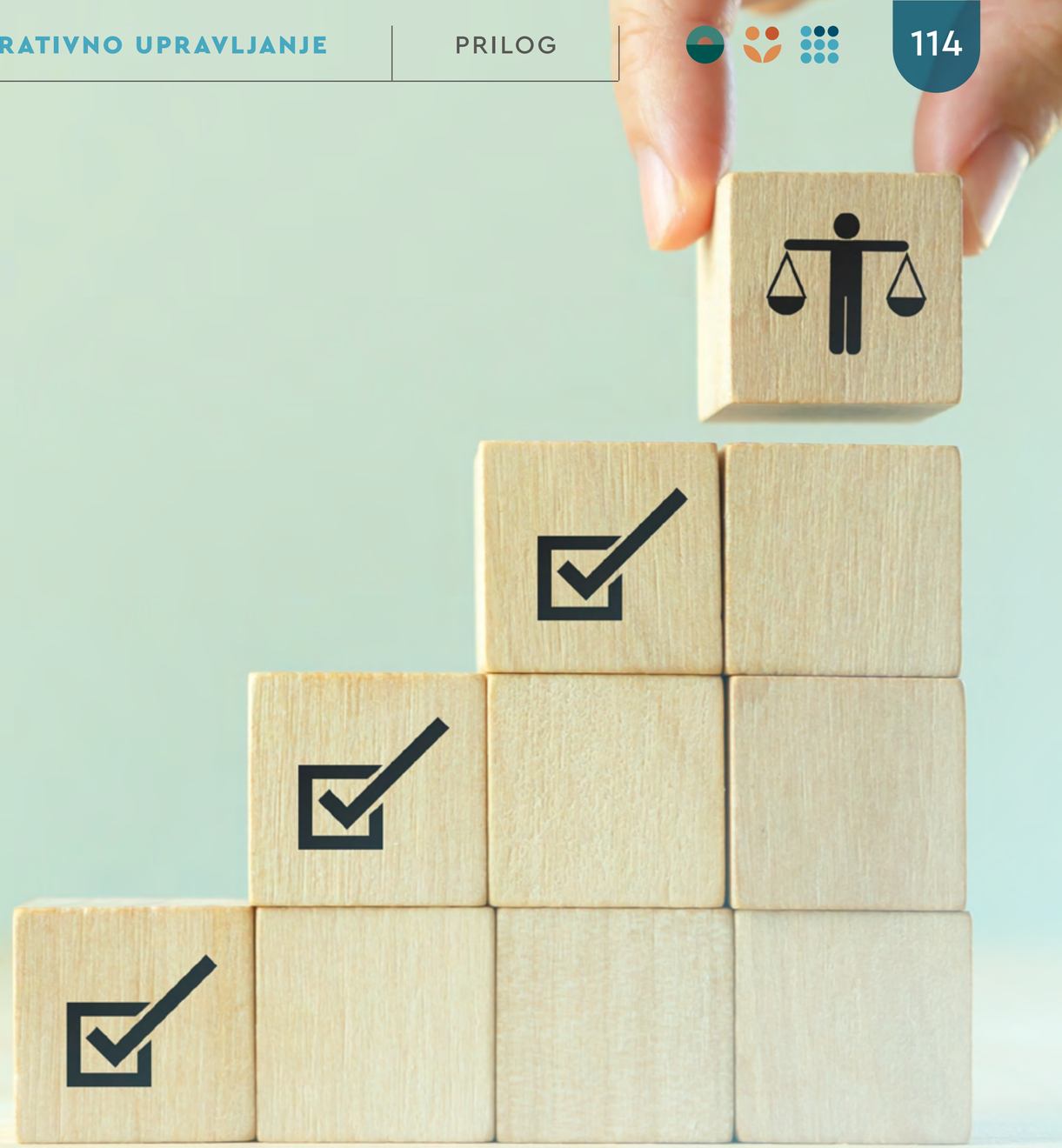

U cilju očuvanja transparentnosti, sve interne procedure, uključujući nabavke i odabir poslovnih partnera, redovno se preispituju i prilagođavaju kako bi podržale fer i odgovorno poslovanje. Poseban akcenat stavljen je na edukaciju zaposlenih o značaju integriteta, a u svim ugovorima o radu jasno su definisane obaveze koje isključuju mogućnost koruptivnog ponašanja.

MK Group se u celosti pridržava svih važećih regulativa koje se odnose na transparentnost ugovornih odnosa i vlasničke strukture, čime dodatno doprinosi jačanju poverenja javnosti i regulatornih tela. Ova praksa omogućava bolji uvid u poslovanje, sprečava prikrivene interese i smanjuje rizik od zloupotreba.

Pored navedenog, u našoj kompaniji su već uspostavljene redovne aktivnosti interne revizije i unutrašnje kontrole, koje omogućavaju sistematsko praćenje i ocenu usklađenosti sa politikama integriteta. Takođe, vršimo procenu i proveru trećih strana, posebno poslovnih partnera i dobavljača, kako bismo osigurali usklađenost sa našim antikorupcijskim standardima i vrednostima.

MK Group nastavlja da razvija kulturu nulte tolerancije na korupciju, osiguravajući da su svi zaposleni svesni svoje odgovornosti u očuvanju ugleda kompanije i poverenja njenih partnera i klijenata.

ETIČKI KODEKS I USKLAĐENOST SA ZAKONSKOM REGULATIVOM

Značaj funkcije poreza za strateško i operativno upravljanje kompanijom MK Group, prepoznat je i realizovan kroz sistematizovano radno mesto – Menadžera za poreze i kroz adekvatnu podršku eksternih kompetencija koje se angažuju prema potrebama.

Sama funkcija poreza egzistira u okviru Sektora za finansije i rizike matičnog društva MK Group sistema – i kao takva obavlja aktivnosti, kako za sam entitet MK Group, tako i za sve entitete u okviru sistema u delu transakcija koje su kvalifikovane kao specifične i kompleksne, te kao takve mogu usled neadekvatnog zakonitog postupanja postati rizične, odnosno, uz stručno poresko planiranje uticati na optimalno opterećenje kompanija.

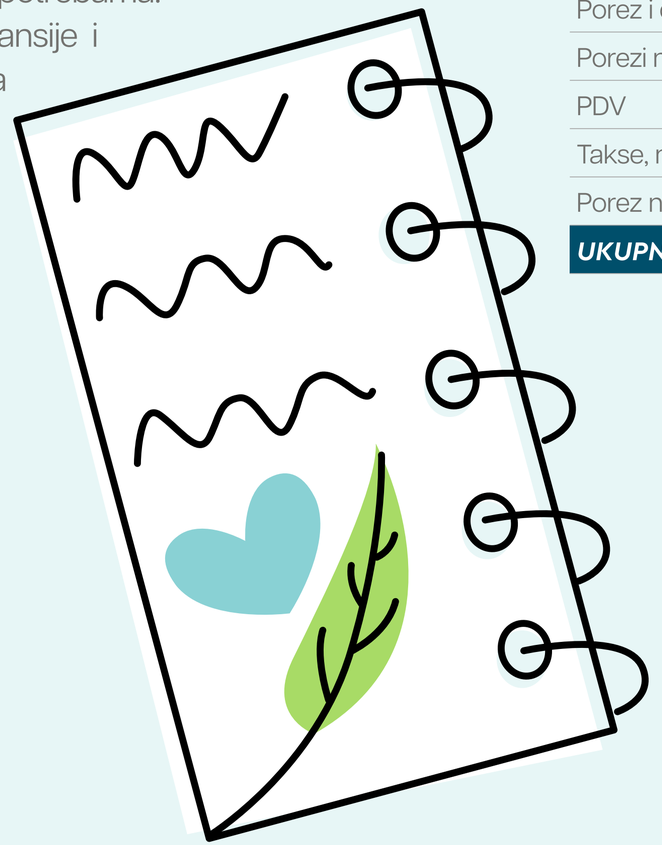

UKUPNO PLAĆENI POREZI U 2024. GODINI	MIL EUR
Porez na dobit pravnih lica	9,84
Porez i doprinosi na zarade i druga lična primanja	15,91
Porezi na imovinu	2,09
PDV	9,18
Takse, naknade i carina i akcize	2,32
Porez na upotrebu dobara i druge poreske obaveze	0,07
UKUPNO	***39,41***

Na nivou matičnog društva, deluje se:

- **preventivno** - kroz analize rizika kompanija članica u skladu sa konkretnom delatnošću kojom se bave, adekvatne edukacije koje se organizuju periodično i u periodu značajnih izmena poreske regulative, konsultacije i savetovanje sa kompanijama članicama na dnevnom nivou;

- **izveštajno** – objedinjavanjem relevantnih podataka i parametara u vezi sa obračunom i plaćanjem raznih poreskih oblika svih kompanija koje posluju u okviru Sistema;

- **kontrolno** – analizom i ukrštanjem prikupljenih podataka, odnosno analizom pojedinačnih složenih transakcija u kojima učestvuju određeni entiteti, obavljaju se aktivnosti koje za cilj imaju proveru postupanja određenog entiteta u delu usklađenosti sa regulativom, te davanje smernica za otklanjanje eventualno pogrešnih postupanja.

Imajući u vidu obim aktivnosti, te broj kompanija (zaposlenih), različite delatnosti u kojima kompanije posluju, sa svojim specifičnostima u pogledu zakonske uređenosti poreskih postupanja, kao i učestalost akvizicija, koje zahtevaju najviši stepen stručnosti i kompetencija, na nivou funkcije poreza u matičnom društvu obavljaju se i aktivnosti poreskog planiranja i optimizacije.

Svaka od kompanija članica sistema, kao zaseban entitet prati poreska postupanja za tekuće poslovanje u okviru Sektora finansija, odnosno funkcije računovodstva, koji su obezbeđeni relevantnim kadrom. Odgovornost za usklađenost, upravljanje i kontrolu poreza je na zakonskom zastupniku pojedinačnog entiteta, koja se dalje prenosi na direktora finansija, odnosno šefa računovodstva.

MK Group ima vrlo jasno i transparentno opredeljenje da sva poreska opterećenja budu obračunata i plaćena uz potpunu usklađenost sa zakonskom regulativom, te sa druge strane opisane mehanizme koji omogućavaju korišćenje svih raspoloživih resursa da regulativa bude primenjena na adekvatan način, i time su rizici za pogrešna poreska postupanja svedeni na minimum, iako se oni u potpunosti ne mogu izbeći. Razlog tome je što je poreska regulativa u Srbiji veoma kompleksna, podložna čestim izmenama i dopunama, što

prati značajan broj službenih mišljenja koja su obavezujuća za postupanje Poreske uprave (čiji se broj meri u hiljadama), a što se sa druge strane u praksi registruje nejednako postupanje Poreske uprave u poreskim kontrolama, čak i u istim poresko-pravnim situacijama.

Zbog navedenih razloga, funkcija poreza kontinuirano sarađuje sa svim regulatornim institucijama u domenu u kome je to moguće, kako bi usklađenost sa zakonskom regulativom ostala na najvišem mogućem nivou.

TRANSPARENTNA KOMUNIKACIJA SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA

Otvorena i dvosmerna komunikacija kao osnova poverenja

Transparentna i redovna komunikacija sa zainteresovanim stranama predstavlja temelj izgradnje međusobnog poverenja, snažnijih partnerstava i dugoročne saradnje. **Otvoren i pravovremen prenos informacija ključan je za razumevanje zajedničkih ciljeva i odgovorno donošenje odluka.**

Kako bi obezbedila informisanost i podstakla aktivno uključivanje svih relevantnih aktera, MK Group koristi širok spektar komunikacionih kanala, uključujući **poslovne sastanke, medijska saopštenja, zvanični veb sajt, društvene mreže, interne portale i publikacije, biltene, korporativne događaje i poslovne konferencije.**

Na ovaj način gradimo kulturu transparentnosti i međusobnog dijaloga, osluškujući potrebe i očekivanja stejkholdera u svakom segmentu našeg poslovanja.

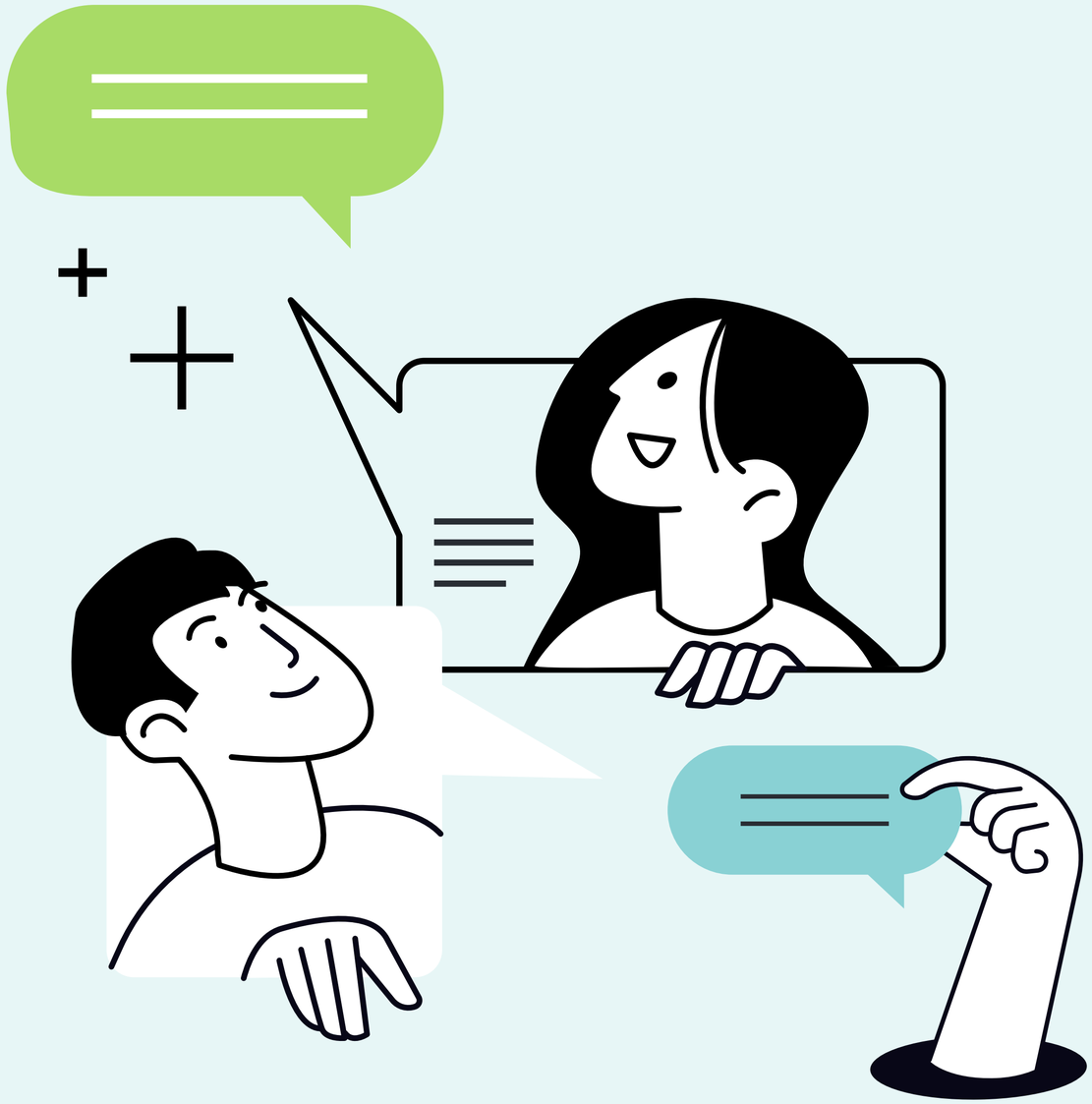

ČLANSTVA U POSLOVNIM ASOCIJACIJAMA

MK Group je aktivan član brojnih relevantnih nacionalnih i međunarodnih asocijacija i poslovnih udruženja, među kojima se ističu:

NALED (Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj),
AMCHAM (Američka privredna komora u Srbiji),
Privredna komora Srbije (PKS),
Srpska asocijacija menadžera (SAM),
Savez stranih investitora (FIC),
Srpski poslovni klub „Privrednik”, uz još niz drugih organizacija iz oblasti privrede, menadžmenta i održivog razvoja.

Kroz aktivno članstvo, inicijative i dijalog sa donosiocima odluka, MK Group daje konkretan doprinos unapređenju regulatornog i institucionalnog okvira, oblikovanju odgovorne i predvidive ekonomske politike, kao i jačanju ukupne konkurentnosti poslovnog ambijenta u Republici Srbiji.

Naša posvećenost saradnji sa ključnim akterima poslovne zajednice oslikava strateški pristup stvaranju povoljnijih uslova za investicije, inovacije i održiv privredni razvoj.

BEZBEDNOST PODATAKA

Obezbeđivanje bezbednosti podataka u digitalnom okruženju savremene kompanije kao što je MK Group, predstavlja temelj očuvanja poverenja klijenata, zaštite poslovne imovine i usklađenosti sa regulatornim zahtevima. MK Group prepoznaje ključnu ulogu koju bezbednost informacija ima u ostvarivanju održivog poslovanja, te ovom aspektu pristupa sistematski i strateški.

U cilju zaštite osetljivih podataka, uključujući lične informacije klijenata i zaposlenih, kao i poverljive poslovne informacije, kompanija primenjuje napredne informaciono-bezbednosne tehnologije, zasnovane na savremenim principima kao što su zero-trust pristup, koji podrazumeva neprekidnu verifikaciju korisnika i uređaja, bez podrazumevanog poverenja, i multi-faktorska autentifikacija (MFA), koja dodatno osigurava pristup informacionim sistemima.

Svi poslovni procesi unutar MK Group usklađeni su sa zahtevima sistema menadžmenta bezbednošću informacija (ISMS), u skladu sa međunarodnim standardom ISO/IEC 27001. U tom cilju, na nivou cele grupe usvojena je **Politika bezbednosti informacija**, koja definiše strateški pravac i osnovne principe za očuvanje integriteta, poverljivosti i dostupnosti podataka.

Posebna pažnja posvećuje se saradnji sa proverenim eksternim partnerima u oblasti sajber bezbednosti, kako bi se obezbedio dodatni sloj kontrole, stručnosti i inovacija.

Kao deo kontinuirane edukacije, svim zaposlenima se redovno obezbeđuju onboarding edukacija, e-učenje i specijalizovane radionice o zaštiti podataka i bezbednom korišćenju informacionih sistema. Na ovaj način se gradi organizaciona kultura svesti o bezbednosti na svim nivoima.

U skladu sa Opštom uredbom o zaštiti podataka (GDPR), MK Group dosledno sprovodi mere za zaštitu ličnih podataka svojih korisnika i zaposlenih, uključujući transparentne politike prikupljanja, obrade i čuvanja podataka, kao i omogućavanje ostvarivanja prava na pristup, izmenu i brisanje podataka.

Kroz stalna unapređenja, partnerstva i odgovoran pristup, MK Group ostaje snažno posvećena očuvanju bezbednog digitalnog okruženja za svoje korisnike, partnere i zaposlene.

NAŠ TIM ZA ODRŽIVO POSLOVANJE

Tim za održivo poslovanje MK Group čine delegirani divizioni koordinatori i rukovodioci divizija. Oni su zaduženi da upravljaju ESG rizicima i prilikama, vrše prioritizaciju inicijativa u skladu sa strateškim usmerenjem divizije i ESG strategije. Takođe, oni direktno komuniciraju sa ESG Odborom i revidiraju godišnje ESG planove. Osim toga, ovaj tim ljudi organizuje i koordinira stručne ESG obuke zaposlenih i pruža podršku u izveštavanju o održivosti.

ESG ODBOR

Beata Fridrich
Predsednik Odbora
Menadžer za zaštitu životne sredine i standarde, Savetnik za hemikalije

Verica Teofilović
Član Odbora
Direktor sektora za finansije i upravljanje rizicima

Milos Savic
Član Odbora
Direktor odeljenja Interne revizije

	MK AGRICULTURE	MK SUGAR	MK MEAT
	Tim vodi: **Sanja Savić**, VD direktora divizije	Tim vodi: **Slobodan Košutić**, Direktor divizije	Tim vodi: **Ivan Zeković** Direktor divizije
E	**Rada Đuričin** Koordinator standarda i kvaliteta	**Biljana Bogdanović** Koordinator za kontrolu kvaliteta	**Tatjana Miljanić** Asistent EMS u Carnex d.o.o. IM i Carnex Stočarstvu d.o.o.
S	**Jovana Mirković** HR Menadžer	**Una Blažević** HR menadžer	**Nikolina Gajić** HR menadžer
G	**Rada Marjan** Menadžer u Sektoru za pravne i opšte poslove	**Milenko Pudar** Direktor sektora za pravne poslove i administraciju	**Biljana Savić** Direktorka pravnog i opšteg sektora

	MK TOURISM & REAL ESTATE		
	Petram Resort & Residences	**Grand Kopaonik**	**Kempinski hoteli**
ESG	**Novak Bojanić** Direktor Ostali članovi tima: Igor Košturjak, Filip Petrović	**Marko Keserović** Direktor Ostali članovi tima: Goran Lazić, Miljan Milić, Miloš Karadžić	**Marina Sorta,** Koordinator u odeljenju održavanja Ostali članovi tima: Uroš Mauković, Ljiljana Sokolova

	MK ENERGY		
ESG	**Luka Bjeković** Direktor	**Jelena Majić** Menadžer za pravne i opšte poslove	**Emilija Markovic** Specijalista za finansije MK Group

NAŠ ESG PUT U MK GROUP

Zašto MK Group izveštava o održivosti?

Izveštavanje o održivosti za nas je prilika da transparentno prikažemo vrednosti i prakse kojima se rukovodimo u poslovanju. Još od osnivanja, osnovni princip naše kompanije bilo je odgovorno poslovanje, a danas taj princip dobija svoj puni izraz kroz održivi razvoj. Zato smo 2023. godine odlučili da ESG principe ugradimo u razvojnu strategiju i da jasno pokažemo kako oblikujemo svoje okruženje i kako naše okruženje oblikuje nas.

Kako je organizovana ESG struktura u kompaniji?

Zbog raznovrsnosti delatnosti u okviru naše grupacije, stvorili smo jedinstvenu ESG strukturu koja objedinjuje većinu kompanija u regionu. Na njenom čelu nalazi se ESG odbor, koji odgovara generalnom direktoru MK Group i ima ključnu ulogu u strateškoj implementaciji i praćenju rezultata. Na nivou divizija deluju ESG timovi predvođeni ambasadorima održivosti, koje vode generalni direktori svake divizije. Takva organizacija omogućava dvosmernu komunikaciju između menadžmenta i zaposlenih, bržu razmenu informacija i deljenje najboljih praksi.

Koja je uloga zaposlenih u ESG procesima?

Naši zaposleni imaju ključnu ulogu u tome da ESG principi zažive u praksi. Njihova posvećenost i ideje čine da održivost ne ostane samo na nivou strategije, već da postane sastavni deo svakodnevnog poslovanja. Zato smo u svakoj diviziji imenovali ambasadore održivosti, koji prenose znanja, pokreću inicijative i povezuju timove. Na taj način osiguravamo da se dobre prakse i dokazani pristupi primenjuju svuda u kompaniji. Ponosni smo što je u ovako važnu temu i procese danas aktivno uključeno više od 40 naših kolega iz celog regiona.

Kako pratite rezultate?

Da bismo obezbedili pouzdane i dostupne informacije, razvili smo ESG portal. Ova platforma nam omogućava prikupljanje, analizu i proveru kvalitativnih i kvantitativnih podataka iz svih naših kompanija. Time smo značajno unapredili način na koji pratimo rezultate, učinili proces sistematičnijim i stvorili temelje za transparentno i verodostojno izveštavanje.

ODGOVORNOST I PODRŠKA PARTNERIMA

Zašto je ESG važan u lancu snabdevanja?

ESG principi postaju strateški važni za sve kompanije, ne samo za one koje posluju u EU već i za one koje sarađuju sa evropskim partnerima. Nacionalna regulativa koja će obezbediti usklađenost sa EU standardima biće važan iskorak i preduslov za konkurentsku prednost svih učesnika na tržištu. Od suštinskog značaja je da se postavi pravac, jasne smernice i okvir koji će podstaći kompanije da razvijaju svoje ESG politike i jačaju odgovorno poslovanje u svim segmentima.

Kako MK Group podržava svoje partnere u lancu snabdevanja?

Naša Agri-food divizija ima širok lanac dobavljača i zato posebno ulažemo u edukaciju i prenošenje znanja. Kao velika kompanija i lider u sektoru, imamo odgovornost da zajedno sa partnerima, posebno malim i srednjim preduzećima, gradimo održive prakse. Naše iskustvo pokazuje da postoji veliko interesovanje za ESG, ali i da su resursi, znanje i digitalizacija i dalje izazovi. Zato nam cilj nije samo da ispunimo standarde, već da kroz saradnju, razmenu iskustava i podršku omogućimo da ESG postane prilika za rast i konkurentnost čitavog lanca vrednosti.

DIJALOG KAO POKRETAČ RAZVOJA

Zašto su materijalne teme važne?

Materijalne teme pomažu kompaniji da prepozna pitanja sa najvećim uticajem na životnu sredinu, društvo, zaposlene i ekonomiju. Kada se pravilno definišu, one otvaraju prostor za inovacije, rast i nove razvojne mogućnosti. Zato u MK Group pridajemo veliku pažnju njihovom redovnom preispitivanju i prilagođavanju novim okolnostima i potrebama zajednice.

Kako uključujete zainteresovane strane?

Sve veći broj partnera, institucija i zajednica želi da razgovara o ESG temama i da čuje konkretne aktivnosti koje kompanije sprovode budući na povećan razvoj svesti ključnih aktera o važnosti ovih tema. Mi takav dijalog doživljavamo kao dragocenu priliku za razmenu mišljenja, ideja i iskustava. U narednom periodu planiramo da još više proširimo krug učesnika u tim razgovorima, što će nam omogućiti raznovrsnije i dublje uvide i sveobuhvatnije analize. jer verujemo da se samo kroz zajednički glas i saradnju mogu oblikovati rešenja koja doprinose održivoj budućnosti. Takođe ćemo unaprediti i metodologiju za realizaciju dijaloga sa zainteresovanim stranama.

Koji su planovi za budućnost?

U narednom periodu usmerićemo se na jačanje ESG strukture, širenje dijaloga sa zainteresovanim stranama i podršku partnerima u lancu snabdevanja. Nastavićemo da razvijamo ESG portal i ulažemo u edukaciju zaposlenih na ovu temu. Naša vizija je da ESG postane prirodan deo svakog poslovnog procesa i oslonac stvaranja trajne vrednosti za naše zaposlene, partnere i zajednice u kojima poslujemo.

Redovno ćemo preispitivati i ažurirati materijalne teme u skladu sa promenama u svim našim kompanijama i okruženju i u skladu sa zahtevima stejkholdera, jer one predstavlaju osnov za dalju identifikaciju i usvajanje novih ciljeva u kontekstu održivog razvoja. Takođe, nastavićemo da pratimo nivo ostvarivanja propisanih ciljeva, i njihovo unapređivanje, jer se polako, ali sigurno približavamo kraju prvog našeg petogodišnjeg ESG ciklusa.

Članovi ESG Odbora

GRI LISTA INDIKATORA I MAPIRANJE MATERIJALNIH TEMA

LISTA PRAVNIH LICA ČIJI SU ESG PODACI KORIŠĆENI U PUBLIKACIJI

ESG izveštaj za 2024. godinu obuhvatio je pravna lica unutar MK Agri-food (MK Agriculture, MK Meat i MK Sugar) i MK Tourism & Real Estate divizija, koje čine 80% ukupnih prihoda MK Group. Od naredne godine planiramo da proširimo našu ESG strategiju i izveštavanje o održivom razvoju na još veći broj kompanija članica sistema MK Group.

Izveštaj obelodanjuje podatke za 2024. godinu. U slučaju potrebe za dodatnim informacijama u vezi sa izveštajem na raspolaganju je imejl adresa info@mkgroup.rs.

Agrounija d.o.o.
Carnex d.o.o.
Carnex stočarstvo d.o.o.
Carnex veterina d.o.o.
Energobalkan d.o.o.
Erdevik d.o.o.
Hotel Palace Portorož d.o.o.
IVICOM Energy d.o.o.
Kuća Vina Krčedin d.o.o.
MK Fintel Wind a.d.
MK Group d.o.o.
MK IT Business Solutions d.o.o.
MK Mountain Resort d.o.o.
Petram Resort d.o.o.
PIK Bečej d.o.o.
PIK Bečej Veterina d.o.o.
Rezidencija Skiper d.o.o.
Skiper Hoteli d.o.o.
Sunoko d.o.o.
Vetropark Kula d.o.o.

	Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice
E	**GRI 302: ENERGIJA 2016**	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	23
		302-2	Potrošnja energije van organizacije	23
		302-3	Energetski intenzitet	24-30
		302-4	Smanjenje potrošnje energije	27-28
		302-5	Smanjenje energetskih zahteva proizvoda i usluga	27-28
	GRI 303: VODA I OTPADNA VODA 2018	303-1	Interakcije sa vodom kao zajedničkim resursom (koji je izvor vode, gde i na koji način se voda koristi, gde i na koji način se otpadna voda ispušta)	31-33
		303-2	Upravljanje uticajima kompanije koji nastaju ispuštanjem vode	33
		303-3	Povlačenje vode	31-32
		303-4	Ispuštanje vode	32-33
		303-5	Upotreba voda	31-33
	GRI 304: BIODIVERZITET	304-1	Lokacije poslovanja koje su u vlasništvu, iznajmljene, kojima se upravlja ili su u blizini zaštićenih područja ili područja koja imaju visoku vrednost biodiverziteta a nalaze se van zaštićenih područja	n/a
		304-2	Značajan uticaj aktivnosti, proizvoda i usluga na biodiverzitet	41-47
		304-3	Staništa koja su zaštićena ili obnovljena	n/a
		304-4	IUCN Red List vrste i vrste sa nacionalne liste vrsta koje su pod zaštitom a čije je stanište u područjima gde kompanija posluje	n/a
	GRI 305: EMISIJE 2016	305-1	Direktne - Scope 1 emisije	22
		305-2	Indirektne emisije iz korišćene električne energije - Scope 2 emisije	22
		305-3	Ostale indirektne emisije - Scope 3 emisije	22
		305-4	Intenzitet GHG emisija	20-22
		305-5	Smanjenje GHG emisija	26-30
	GRI 306: OTPAD 2020	306-1	Generisanje otpada i značajan uticaj generisanjem otpada	34
		306-2	Upravljanje uticajima kompanije koji nastaju usled generisanog otpada	34-40
		306-3	Otpad koji kompanija generiše	34, 39-40
		306-4	Otpad koji je preusmeren sa odlaganja (deponiju i bilo koji drugi vid odlaganja koji nije reciklaža)	35-40
		306-5	Otpad koji je usmeren na odlaganje (deponiju i bilo koji drugi vid odlaganja koji nije reciklaža)	34
	GRI 201: EKONOMSKE PERFORMANSE 2016	201-2	Finansijske implikacije i drugi rizici i prilike koje proizilaze iz klimatskih promena	42-45
	GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-4	Konverzija prirodnih ekosistema	n/a
		13-5	Zdravlje zemljišta	41-47
		13-6	Upotreba pesticida	41-43
		13-11	Zdravlje i dobrobit životinja	48-54
		13-23	Mogućnost praćenja lanaca nabavke	81-92
	GRI 308: EKOLOŠKA PROCENA DOBAVLJAČA 2016	308-2	Negativni uticaji na životnu sredinu u lancu snabdevanja i preduzete akcije	125

	Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice
S	GRI 2: GENERALNA OBELODANJIVANJA 2021	2-7	Zaposleni	57-76
	GRI 403: ZDRAVLJE I BEZBEDNOST 2018	403-1	Sistem upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu	78
		403-2	Utvrđivanje opasnosti, procena rizika i istraga incidenta	77-80
		403-3	Službe medicine rada	77-80
		403-4	Učestvovanje, konsultovanje i komunikacija sa radnicima vezano za zdravlje i bezbednost na radu	77-80
		403-5	Obuka radnika vezano za zdravlje i bezbednost na radu	77-80
		403-6	Unapređenje zdravlja radnika	77-80
		403-7	Prevencija i ublažavanje uticaja na zdravlje i bezbednost na radu direktno povezanih sa poslovima	77-80
		403-8	Radnici obuhvaćeni sistemom upravljanja zaštitom zdravlja i bezbednošću na radu	77-80
		403-9	Povrede na radu	79
		403-10	Opšte zdravlje povezano sa radom	77-80
	GRI 404: TRENING I EDUKACIJA 2016	404-1	Prosečan broj sati obuke po zaposlenom	65
		404-2	Programi za unapređenje veština zaposlenih i programi pomoći za tranziciju	65-67
		404-3	Procenat zaposlenih koji imaju redovnu ocenu učinka i razvoja karijere	68
	GRI 405: RAZNOLIKOST I JEDNAKE ŠANSE 2016	405-1	Raznovrsnost upravljačkih tela i zaposlenih	63-64
	GRI 406: NEDISKRIMINACIJA 2016	406-1	Incidenti diskriminacije i preduzete korektivne aktivnosti	63-64
	GRI 413: LOKALNE ZAJEDNICE 2016	413-1	Angažovanje lokalne zajednice, procena uticaja i razvojni programi	93-103
		413-2	Poslovanje sa značajnim stvarnim i potencijalnim negativnim uticajem na lokalne zajednice	n/a
	GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-9	Bezbednost hrane	82-85
	GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-20	Prakse zapošljavanja	63
	GRI 13: POLJOPRIVREDA/GRI 415: JAVNA POLITIKA 2016	13-24 /415-1	Javna politika/Političke donacije	n/a
	GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022/GRI 407: SLOBODA UDRUŽIVANJA I KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA	407-1	Poslovanje ili dobavljači gde pravo na slobodu udruživanja radnika i kolektivnog pregovaranja može biti ugroženo	n/a
	GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022/GRI 408: DEČJI RAD 2016/GRI 409: PRINUDNI RAD 2016	408-1	Operacije i dobavljači gde postoji značajni rizik incidenta korišćenja dece kao radne snage	n/a
		409-1	Operacije i dobavljači gde postoji značajni rizik incidenta prinudnog rada	n/a
	GRI 416: ZDRAVLJE I BEZDBEDNOST GOSTIJU/ POTROŠAČA 2016	416-1	Procena zdravstvenih i bezbednosnih uticaja kategorija proizvoda i usluga	82-86
		416-2	Incidenti neusaglašenosti u pogledu zdravstvenih i bezbednosnih uticaja proizvoda i usluga	n/a

	Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice
G	GRI 2: GENERALNA OBELODANJIVANJA 2021	2-1	Detalji o organizaciji	6-14
		2-2	Entiteti uključeni u izveštavanje o održivom razvoju	128
		2-3	Period izveštavanja, frekvencija i kontakt podaci	128
		2-4	Ponovljene informacije	n/a
		2-5	Eksterno uveravanje	16
		2-6	Aktivnosti, lanac vrednosti i drugi poslovni odnosi	6-14, 86-90
		2-9	Upravljačka struktura i kompozicija	105-107
		2-10	Nominacija i selekcija najvišeg rukovodećeg tela	105-107
		2-11	Predsedavajuća/i najvišeg upravljačkog tela	105-107
		2-12	Uloga najvišeg rukovodstva u nadgledanju upravljanja uticajima	16, 123
		2-13	Delegiranje odgovornosti za upravljanje uticajima	123
		2-14	Uloga najvišeg rukovodstva u izveštavanju o održivom izveštavanju	123
		2-15	Konflikt interesa	114
		2-16	Komunikacija kritičnih tačaka	106-107
		2-17	Kolektivni nivo znanja najvišeg rukovodstva	123-126
		2-18	Evaluacija performansi najvišeg rukovodstva	68, 108
		2-19	Politike naknada za rad	63
		2-20	Proces određivanja naknade za rad	n/a
		2-21	Godišnji iznos ukupne naknade za rad	n/a
		2-22	Izjava o strategiji održivog razvoja	123-126
		2-23	Obavezujuće politike	116-118
		2-24	Implementacija ciljeva politika	124-126
		2-25	Proces za remedijaciju negativnih uticaja	116
		2-26	Mehanizmi za potraživanje saveta i izražavanje zabrinutosti	116
		2-27	Usklađenost za zakonima i regulativama	116-118
		2-28	Članstvo u organizacijama	120
		2-29	Pristup uključivanju zainteresovanih strana	15-16, 119
		2-30	Kolektivni ugovori	63
	GRI 3: MATERIJALNE TEME 2021	3-1	Proces određivanja materijalnih tema	15-16
		3-2	Lista materijalnih tema	17
		3-3	Upravljanje materijalnim temama	123-126
	GRI 201: EKONOMSKE PERFORMANSE 2016	201-1	Generisana i distribuirana direktna ekonomska vrednost	5
	GRI 204: PRAKSE NABAVKE 2016	204-1	Udeo potrošnje na lokalne dobavljače	85
	GRI 205: ANTIKORUPCIJA 2018	205-1	Operacije koje su procenjene rizične sa aspekta korupcije	n/a
		205-2	Komunikacija i trening o anti-korupcionim politikama i procedurama	114
		205-3	Potvrđeni slučajevi korupcije i preduzete aktivnosti	n/a
	GRI 206: ANTIKONKURENTSKO PONAŠANJE 2016	206-1	Pravne mere za antikonkurentsko ponašanje, anti-trast i monopolske prakse	114
	GRI 207: POREZI 2019	207-1	Pristup porezima	116-118
		207-2	Upravljanje porezima, kontrola i upravljanje rizicima	116-118, 109-113, 121-122
		207-3	Uključivanje zainteresovanih strana upravljanje kritičnim tačkama u oblasti poreza	116-118

MK GROUP

ESG IZVEŠTAJ ZA 2024.

2024 VIZIJA ODRŽIVE BUDUĆNOSTI